

Ghidul drepturilor omului pentru asigurarea ordinii publice la întruniri

Ghidul drepturilor omului pentru asigurarea ordinii publice la întruniri

Acest document a fost publicat inițial de către Oficiul OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR) în 2016, sub denumirea de *Human Rights Handbook on Policing Assemblies*. Această versiune în limba română este o traducere neoficială, pregătită și publicată cu sprijinul ODIHR. Opiniile și informațiile pe care le conține nu reflectă neapărat politica și poziția ODIHR; acolo unde există diferențe în text, vă rugăm să consultați publicația în limba engleză ca versiune definitivă și oficială.

Cuprins

Cuvânt înainte.....	7	CAPITOLUL 3. LUAREA DECIZIILOR ȘI	
Introducere.....	9	EVALUAREA RISCURILOR.....	35
		Model pentru luarea deciziilor	36
PARTEA I		Evaluarea riscurilor	38
DEFINIȚII, PRINCIPII ȘI POLITICI	11		
		PARTEA II	
CAPITOLUL 1. DREPTUL LA LIBERTATEA		ÎNAINTEA ÎNTRUNIRII: ORGANIZARE	
DE ÎNTRUNIRE PAȘNICĂ.....	12	ȘI PLANIFICARE	41
Tipuri de întruniri	14		
Violența și întrunirile.....	17	CAPITOLUL 4. STRUCTURA	
Restricționarea întrunirilor	17	DE COMANDĂ.....	42
Interzicerea unei întruniri.....	21	Comandamentul strategic.....	44
Costuri	21	Comandamentul operațional.....	46
		Comandamentul tactic.....	48
CAPITOLUL 2. PRINCIPII CHEIE		Roluri și responsabilități.....	50
ÎN ASIGURAREA ORDINII PUBLICE			
LA ÎNTRUNIRI	22	CAPITOLUL 5. ETAPA PLANIFICĂRII	
Asigurarea ordinii publice în mod		STRATEGICE.....	51
democratic	22	Cunoaștere.....	51
Înțelegerea comportamentului		Facilitare.....	52
participanților.....	23	Comunicare.....	53
Cunoaștere.....	25	Diferențiere.....	56
Facilitare.....	25	Evaluarea riscurilor	56
Comunicare.....	26	Intenții strategice.....	56
Diferențiere.....	26		
Rezultate	27	CAPITOLUL 6. ETAPA PLANIFICĂRII	
Aplicarea generală a principiilor	27	OPERAȚIONALE.....	60
Diversitate și egalitate	28	Cunoaștere.....	61
Utilizarea forței ca ultimă soluție	29	Evaluarea riscurilor	62
Poliția și media	32	Facilitare.....	63

Mulțumiri

Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului al OSCE (ODIHR) dorește să-i mulțumească D-lui **Allan Jones**, Consilier internațional pe probleme de asigurarea ordinii publice (Regatul Unit), ale cărui cunoștințe, abilități și angajament au fost esențiale în elaborarea prezentului Ghid al drepturilor omului pentru asigurarea ordinii publice la întruniri.

Biroul OSCE ODIHR și Secția pentru Probleme Strategice ale Poliției (din cadrul Departamentului pentru Amenințări Transnaționale al OSCE – *TNTD/SPMU*) doresc de asemenea să mulțumească Grupului de Experți privind Libertatea de Întrunire, precum și altor experți, care ne-au oferit feedback și comentarii în timpul elaborării ghidului:

Otto Adang, Șef al Departamentului de Gestionare a Ordinii Publice, Academia de Poliție, Țările de Jos;

Anja Bienert, Amnesty International, Secția olandeză, Programul Poliția și Drepturile Omului, Țările de Jos, Grupul de Experți al ODIHR privind Libertatea de Întrunire;

Thomas Căsar, Biroul Național al Poliției, Departamentul Desfășurări de Forțe, Poliția Germană, Germania;

Ian Chappell, Ofițer Superior de Poliție (pensionat), Poliția Metropolitană, Regatul Unit;

David Goldberger, Profesor Emerit de Drept, Ohio State University, Statele Unite, Grupul de Experți al ODIHR privind Libertatea de Întrunire;

Michael Hamilton, Lector Superior în domeniul Legii protestelor publice, Universitatea East Anglia, Regatul Unit, Grupul de Experți al ODIHR privind Libertatea de Întrunire;

Eddie Hendrickx, Expert internațional în asigurarea ordinii publice, Belgia;

Sally Jackson, expert în probleme de gen, ONG-ul „Standing Together”, Regatul Unit;

Neil Jarman, Director al Institutului de Cercetare a Conflictelor (Institute for Conflict Research), Regatul Unit, Grupul de Experți al ODIHR privind Libertatea de Întrunire;

André Konze, Biroul pentru Studii ale Științei Poliției și Instruire Continuă, Universitatea Germană de Poliție, Germania;

Katarzyna Łopuszyńska, Comandant Operațiuni și Gestionarea Crizelor, Poliția Națională, Polonia;

Manuel Augusto Magina da Silva, Inspector, Poliția Portugheză, Portugalia;

Zoran Misic, Șef Adjunct al Direcției Poliției în Uniformă, Poliția Sârbă, Serbia.

Anneke Osse, consultant pe probleme de poliție și drepturile omului, Kenya;

Serghei Ostaf, Director al Centrului de Resurse pentru Drepturile Omului (CReDO), Moldova, Grupul de Experți al ODIHR privind Libertatea de Întrunire;

Ralph Price, Șef Adjunct, Consiliul General, Inspectorat, Departamentul de Poliție Chicago, Statele Unite;

Martina Schreiber, expert în gestionarea ordinii publice și dinamica mulțimilor, Germania;

Gilbert Siniscalco, Comandant, Poliția Națională Franceză, Franța;

Martin Svensson, Poliția Națională Suedeză, Malmo; și

Gary White, Director de Operațiuni, Ineque Group, Regatul Unit.

Cuvânt înainte

Libertatea de întrunire pașnică este un drept fundamental al omului, consacrat în multiple instrumente (texte) internaționale privind drepturile omului, inclusiv în Documentul OSCE de la Copenhaga din 1990. Acest drept asigură temelia unei societăți democratice, permițând tuturor să își exprime public părerile, care pot fi disidente sau nepopulare. Statele au obligația de a respecta, proteja și realiza acest drept. Dreptul la întrunire pașnică este garantat numai atâta timp cât adunarea rămâne pașnică. Adunările nelegale dar pașnice, când organizatorii sau indivizii nu respectă o anumită cerință legală, se bucură de același nivel de protecție ca toate adunările pașnice.

Poliția are un rol crucial în facilitarea întrunirilor. Fiind cea mai vizibilă formă de manifestare a autorității guvernului, poliția demonstrează angajamentul unui stat de a menține supremația legii și de a proteja drepturile și libertățile fundamentale ale omului. Poliția trebuie să faciliteze toate întrunirile pașnice, inclusiv întrunirile spontane și simultane și contrademonstrațiile, și să protejeze participanții la asemenea întruniri, permițându-le să își exprime liber părerile, în raza vizuală și auditivă a auditoriului/publicului vizat. Ghidul de față promovează o schimbare a mentalității poliției în abordarea asigurării ordinii în cazul întrunirilor, de la perceperea întrunirilor drept evenimente potențial periculoase la recunoașterea întrunirilor drept manifestări ale unui drept fundamental al omului, pe care poliția trebuie să-l respecte și să-l apere. Majoritatea întrunirilor sunt, de fapt, pașnice și nu reprezintă provocări deosebite la adresa ordinii publice. Totodată, este esențial ca poliția să fie bine pregătită și instruită pentru a preveni orice conflicte legate de întruniri, precum și pentru a dezamorsa eventualele tensiuni.

Acest ghid se înscrie în activitatea mai amplă a Biroului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului al OSCE (ODIHR) în vederea sprijinirii implementării angajamentelor OSCE în domeniul libertății de întrunire. ODIHR monitorizează întrunirile publice în Statele participante OSCE și publică rapoarte cu constatări și recomandări, inclusiv în ceea ce ține de asigurarea ordinii în cazul întrunirilor. *Ghidul pentru libertatea de întrunire pașnică (Guidelines on Freedom of Peaceful Assembly)* al ODIHR, publicat împreună cu Comisia Europeană pentru Democrație prin Lege (Comisia de la Veneția) a Consiliului Europei, servește drept

principal etalon și punct de referință pentru evaluarea conformității cu standardele internaționale ale drepturilor omului. În elaborarea acestor instrumente, suntem îndatorați experților independenți care sunt membri ai Grupului de Experți al ODIHR privind Libertatea de Întrunire. Vom continua să ne bazăm pe experiența/cunoștințele și obiectivitatea lor în activitatea noastră de asistență legislativă și de consolidare a capacităților în domeniul libertății de întrunire în spațiul OSCE.

Acest ghid de asemenea vine să completeze o serie de recomandări și bune practici privind principiile asigurării ordinii publice în mod democratic care au fost elaborate de către Secția pentru Probleme Strategice ale Poliției din cadrul Departamentului pentru Amenințări Transnaționale al OSCE (*TNTD/SPMU*), în strânsă colaborare cu ODIHR. Sperăm că bunele practici privind asigurarea ordinii publice la întruniri și manifestații prezentate în ghidul de față vor fi diseminate și utilizate pe scară largă de către serviciile de poliție din spațiul OSCE.

Michael Georg Link
Director ODIHR

Introducere

Dreptul la întrunire pașnică cu scopul de a protesta, demonstra, celebra, comemora și, în general, de a-ți comunica în mod colectiv autorităților și altor cetățeni părerile, stă la baza sistemelor democratice funcționale. Acest drept este strâns legat de alte pietre de temelie ale democrației și pluralismului, precum libertatea de exprimare și libertatea de asociere. Dreptul la libertatea de întrunire pașnică este consacrat într-o serie de instrumente internaționale privind drepturile omului și este garantat prin Documentul OSCE de la Copenhaga din 1990.

Facilitarea dreptului la libertatea de întrunire pașnică poate fi o provocare pentru autorități. Este o provocare îndeosebi pentru poliție, care are responsabilitatea primară de a crea condițiile pentru desfășurarea unei întruniri, asigurând în același timp menținerea ordinii publice și neobstrucționarea în mod disproporționat a drepturilor și libertăților altor persoane.

Ghidul de față intenționează să ofere îndrumări poliției în facilitarea dreptului la întrunire pașnică. Ghidul a fost scris în primul rând pentru polițiștii care își desfășoară activitatea în spațiul OSCE și care au responsabilități de comandă, la orice nivel, privind asigurarea ordinii publice la întruniri publice. Ghidul prezintă pașii și principiile cheie pentru o muncă atentă a poliției cu întrunirile, printr-o activitate de asigurare a ordinii publice gândită și proporțională, având la bază scopul de a facilita dreptul la întrunire pașnică. Ghidul oferă îndrumări pentru asigurarea cu succes a ordinii publice de către forțele de ordine la întruniri și manifestații, bazate pe cerințele legislației internaționale a drepturilor omului și pe bunele practici consacrate din întreg spațiul OSCE. Deși ghidul pune accentul pe „întruniri”, îndrumările și practicile recomandate sunt aplicabile și în cazul altor tipuri de adunări (precum ocazii de stat, evenimente sportive).

Publicația pune un accent deosebit pe importanța faptului ca poliția să investească timp și resurse în planificarea și pregătirea anterioare evenimentului. Acest lucru este extrem de important, pentru ca un eveniment să se poată desfășura într-un mod dorit de organizatori și cu o perturbare minimă a drepturilor și libertăților celorlalți. O astfel de abordare poate reduce riscul apariției violenței sau dezordinii publice și poate servi la consolidarea încrederii publice în poliție. La baza resursei

stau cele patru principii – cunoaștere, comunicare, facilitare și diferențiere – pe care poliția trebuie să le ia în considerare în toate etapele pregătirii și asigurării ordinii la evenimentele publice, pentru prevenirea și reducerea conflictului.

Ghidul îndrumă comandanții de poliție în procesul de implicare a comunității și planificare. Stabilește rolurile și responsabilitățile de comandă și abordează problema luării deciziilor. Oferă îndrumări privind asigurarea ordinii publice la diferite tipuri de întruniri, precum și privind tacticile legate de comportamentul indivizilor și grupurilor din cadrul unei întruniri. Ghidul abordează și problema intențiilor și obiectivelor activității de asigurare a ordinii publice și prezintă parametrii de utilizare a forței de către poliție în cadrul cadrului legislativ internațional al drepturilor omului.

Publicația de față se referă la întrunirile pre-planificate și la cele spontane și oferă îndrumări privind planificarea și facilitarea unor astfel de evenimente. Mai mult, publicația dă structură practicilor și proceselor de debriefing (*n.t. prezentare a unui raport de activitate după încheierea misiunii*), care permit îmbunătățirea și integrarea bunelor practici în activitatea polițienească viitoare. Multe dintre abordările descrise în această publicație pot fi familiare în anumite contexte naționale, în timp ce altele pot fi mai puțin cunoscute. În același timp, toate abordările cuprinse aici reflectă bunele practici existente privind asigurarea ordinii publice la întruniri și manifestații în diferite State participante OSCE, clădite pe principiile asigurării ordinii în mod democratic și, prin urmare, ar trebui să fie ușor de adaptat pentru a fi utilizate de către serviciile de poliție de pe întreg cuprinsul regiunii. Ghidul a fost elaborat de către comandanți de poliție cu mulți ani de experiență în serviciu și a trecut prin mai multe etape de revizuire reciprocă efectuată de către comandanți de poliție și experți în drepturile omului cu cunoștințe în domeniul libertății de întrunire.

ODIHR oferă în mod activ asistență legislativă și de altă natură Statelor participante OSCE, pentru a asigura faptul că întrunirile publice sunt reglementate și abordate de poliție cu scopul asigurării ordinii publice în conformitate cu standardele internaționale ale drepturilor omului. Această publicație a fost elaborată ca parte a acestei munci și are ca scop asistarea Statelor participante în implementarea angajamentelor lor în ceea ce privește libertatea de întrunire pașnică. Ghidul va fi însoțit de o instruire profesională oferită de ODIHR în vederea sprijinirii poliției în asigurarea și menținerea ordinii publice la întruniri și manifestații, prin organizarea unor sesiuni inițiale și regulate de instruire profesională pentru comandanții de poliție.

Partea I

DEFINIȚII, PRINCIPII ȘI POLITICI

CAPITOLUL 1. DREPTUL LA LIBERTATEA DE ÎNTRUNIRE PAȘNICĂ

Libertatea de întrunire pașnică este un drept fundamental al omului și, ca atare, este considerat a fi una din pietrele de temelie ale unei societăți democratice. Această secțiune prezintă unele din principiile fundamentale ce stau la baza acestui drept și evidențiază unele din responsabilitățile cheie ale poliției când aceasta este implicată în asigurarea ordinii publice la întruniri și manifestații.

Dreptul la libertatea de întrunire pașnică este inclus în toate documentele internaționale privind drepturile omului, precum:

- Articolul 20 al Declarației Universale a Drepturilor Omului (1948);
- Articolul 21 al Pactului Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice (1966);
- Articolul 11 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (1950); și
- Articolul 15 al Convenției ONU privind Drepturile Copilului (1989).

În Documentul OSCE de la Copenhaga (1990), Statele participante OSCE s-au angajat să respecte dreptul la întrunire și demonstrație pașnică.

Dreptul la întrunire pașnică se aplică tuturor indivizilor și grupurilor, asociațiilor neînregistrate, persoanelor juridice și entităților corporative. Orice discriminare bazată pe motive precum „rasă”, culoare, sex, limbă, religie, opinii politice și alte opinii, origine națională sau socială, proprietate, naștere sau alt statut, este interzisă. Discriminarea pe oricare din motivele acestea, care servește la limitarea dreptului persoanelor la întrunire pașnică, va fi considerată drept o încălcare a drepturilor internaționale ale omului.

În timp ce instrumentele (textele) internaționale prezintă în linii mari principiul dreptului de întrunire, acesta va fi de obicei reafirmat de către constituția națională și clarificat în legislația și reglementările naționale, care vor oferi detalii suplimentare în privința procedurilor specifice legate de facilitarea dreptului la întrunire.

Definiția unei întruniri, oferită de OSCE/ODIHR și de Comisia de la Veneția în *Recomandările privind libertatea de întrunire pașnică*¹ (denumită în continuare *Recomandări*), evidențiază faptul că întrunirile sunt evenimente care au ca scop transmiterea unui mesaj despre ceva, către cineva. Deși sunt de obicei de natură

1 *Guidelines on Freedom of Peaceful Assembly* (n.t. „Recomandări privind Libertatea de Întrunire Pașnică”), ed. 2 (Varșovia: OSCE/ODIHR/Comisia de la Veneția, 2010), <<http://www.osce.org/odihr/73405>>.

temporară, ele pot de asemenea să aibă o durată considerabilă, având structuri semi-permanente care pot să dureze câteva luni. Cu toate că anumite forme de întruniri pot ridica niște probleme distincte de reglementare, toate tipurile de întruniri pașnice, fie ele statice sau mobile, trebuie facilitate.

Intrunirile pot servi multor scopuri, inclusiv scopului de a celebra, comemora și protesta. Exercițarea dreptului la întrunire pașnică este un mijloc de a transmite un mesaj sau a exprima o opinie în mod colectiv, ceea ce include exprimarea unor opinii critice, radicale și nepopulare, sau minoritare. Exprimarea unor astfel de opinii radicale sau minoritare pot ofensa într-o anumită măsură pe ceilalți membri ai comunității, dar ea trebuie protejată și facilitată atâta timp cât acțiunile rămân pașnice.

Multe întruniri vor cauza, de asemenea, un anumit grad de tulburare a activităților de rutină; acestea pot ocupa drumuri sau magistrale sau pot afecta traficul, pietonii și comunitatea de afaceri. Aceste tulburări cauzate de exercițarea libertăților fundamentale trebuie să fie tratate cu un anumit grad de toleranță. Trebuie recunoscut faptul că spațiile publice servesc atât ca locuri de întrunire cât și altor tipuri de activități și prin urmare dreptul la întrunire trebuie facilitat.

Dreptul la întrunire pașnică este un element important în menținerea și dezvoltarea, precum și în contestarea, unor norme și valori culturale și sociale. Acest drept este important pentru păstrarea și exprimarea identităților minoritare și pentru responsabilizarea guvernelor. Protejarea libertății de întrunire pașnică este esențială pentru crearea unei societăți tolerante și pluraliste, în care diferite grupuri să poată coexista pașnic.

Principiile internaționale ale drepturilor omului stabilesc în mod clar că statul și agenții săi au obligația și responsabilitatea de a respecta și proteja toate drepturile omului. Aceasta include:

- Obligația de a nu interveni pentru a restricționa drepturile oamenilor (o obligație „negativă”); și
- Obligația de a lua măsurile necesare pentru a proteja și facilita drepturile oamenilor (o responsabilitate „pozitivă”).

În cazul exercitării dreptului la libertatea de întrunire, responsabilitatea primară de a proteja și facilita acest drept revine poliției ca autoritate principală responsabilă de menținerea ordinii publice. Aceasta include responsabilitatea de a proteja inclusiv întrunirile pașnice care provoacă și ofensează, precum și protejarea acelor întruniri ce pot tulbura într-o anumită măsură activitățile de rutină și, prin urmare, viețile celor ce nu participă la acele manifestații. În situațiile în care protestele pașnice

afectează drepturile și libertățile altora, va fi de obicei responsabilitatea poliției să creeze un echilibru între acele drepturi și libertatea de întrunire.

Dreptul la întrunire este un drept la întrunire pașnică. Nu există niciun drept de a acționa în mod violent atunci când ne exercităm dreptul de a ne întruni. În situația în care un individ acționează violent în timp ce participă la o întrunire, atunci acel individ nu își mai exercită un drept protejat. Totuși, faptele violente ale unor indivizi izolați nu afectează în mod necesar dreptul la întrunire al celor care rămân pașnici.

În timp ce dreptul la întrunire pașnică poate include acțiuni sau cuvinte ofensatoare, întrunirile sau acțiunile care servesc scopului de a-i intimida, hărțui sau amenința pe alții, pot fi supuse în mod legitim unor restricții sau interdicții necesare și proporționale din partea statului.

Trebuie să se rețină faptul că, cu toate că se poate întâmpla ca organizatorul unei întruniri sau unii participanți individuali să nu se conformeze cerințelor legale privind întrunirile, acest lucru în sine nu exonerează poliția de obligația de a proteja și facilita o întrunire care rămâne pașnică. Orice nerespectare a cerințelor legale privind întrunirile poate fi abordată prin impunerea unor sancțiuni proporționale împotriva indivizilor responsabili.

Tipuri de întruniri

Există diferite forme de adunări publice care sunt cuprinse în dreptul la întrunire pașnică. Acestea includ întâlnirile, adunările, pichetările, demonstrațiile, marșurile, procesiunile, paradele și *flashmob*-urile.

Întrunirea pașnică: O întrunire trebuie considerată pașnică dacă organizatorii au declarat intenții pașnice iar comportamentul participanților este non-violent. Trebuie să existe prezumția intențiilor pașnice și a comportamentului pașnic, cu excepția situației în care există dovezi convingătoare și pertinente cum că cei ce organizează sau participă la acel eveniment intenționează ei înșiși să utilizeze, să pledeze pentru, sau să incite la violență iminentă. Termenul „pașnic” trebuie interpretat ca incluzând un comportament de exprimare ce poate să irite sau să offenseze, ba chiar și un comportament ce obstrucționează sau împiedică temporar activitățile terților.² O întrunire trebuie considerată pașnică și, prin urmare, trebuie să fie facilitată de către autorități, chiar dacă organizatorii nu au respectat toate

2 Ibid.

cerințele legale. Nerespectarea acestor cerințe nu trebuie folosită ca scuză pentru a inhiba, perturba sau pentru a se încerca împiedicarea unei întruniri.

Întrunirile care incită la ură, violență sau război, care intenționează în mod voit să restricționeze sau să nege drepturile altora sau au ca scop intimidarea, hărțuirea sau amenințarea altora, încalcându-se astfel legile în vigoare, nu sunt considerate a fi întruniri protejate. Articolul 20 al Pactului Internațional privind Drepturile Civile și Politice afirmă că „orice propagandă de război va fi interzisă prin lege și că orice îndemn la ură națională, rasială sau religioasă și care constituie incitare la discriminare, ostilitate sau violență, va fi interzisă prin lege.”³

Autoritățile și Poliția trebuie să nu uite că dreptul la întrunire pașnică este un drept individual iar actele verbale sau fizice de agresiune sau violență ale unui individ sau ale unui număr mic de persoane nu anulează dreptul celor ce continuă să acționeze în mod pașnic. În situațiile în care acțiunile unei întruniri pașnice afectează drepturile și libertățile altora, autoritățile trebuie să abordeze problema, punând în balanță toate drepturile și libertățile în cauză. În unele State participante OSCE, poliția este cea investită cu astfel de puteri, în timp ce în altele, sarcina de a pune în balanță aceste chestiuni revine autorităților locale sau sistemului judiciar.

Întrunirea spontană: Aceasta este o întrunire care are loc ca răspuns la un incident sau eveniment, ceea ce face imposibilă respectarea cerințelor legale formale privind anunțarea în avans și/sau în situațiile în care nu există un organizator oficial. Astfel de întruniri au loc deseori în jurul perioadei evenimentului declanșator și este important ca aceste întruniri să se poată desfășura, deoarece întârzierea pe care o implică procesul de anunțare ar slăbi sau preveni exprimarea eficientă a mesajului.

Deși termenul „spontan” nu exclude existența unui organizator al întrunirii, întrunirile spontane pot include și adunări fără un organizator identificabil. Asemenea întruniri pot avea loc atunci când un grup de oameni se adună într-un anumit loc fără ca evenimentul să fi fost anunțat sau fără ca ei să fi fost invitați în prealabil. Aceste întruniri sunt adesea rezultatul unor cunoștințe sau informații deținute în comun, care au fost răspândite prin canalele de știri ale mass-media sau, din ce în ce mai des, prin rețelele de socializare, despre un eveniment deosebit (precum vizita unui șef de stat străin). Numărul participanților poate crește datorită trecătorilor care doresc să se alăture adunării, deși este de asemenea posibil că, odată ce oamenii încep să se adune la o întrunire, se poate obține o mobilizare suplimentară prin

3 *International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR)* (n.t. „Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice”), (New York City: Adunarea Generală a Națiunilor Unite, 1966), Rezoluția 2200A (XXI), <<http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/ccpr.aspx>>.

diferite forme de comunicare instantanee (telefon, sms, viu grai, internet, rețele de socializare etc.). Astfel de comunicări nu trebuie în sine interpretate ca dovada unei organizări prealabile. Când unui demonstrant solitar i se alătură un altul sau alții, adunarea trebuie tratată ca o adunare spontană. Unei întruniri spontane, dacă se încadrează în definiția „întrunirii pașnice”, trebuie să i se acorde același nivel de protecție ca întrunirilor care au fost anunțate în avans.

Întrunirea simultană: În situațiile în care sunt anunțate două sau mai multe întruniri fără legătură între ele, în același loc și în același timp, ambele trebuie facilitate în măsura în care este posibil. Interzicerea uneia dintre întruniri doar pe motivul că aceasta urmează să aibă loc la aceeași oră și în același loc cu o altă întrunire va fi probabil un răspuns disproporționat, atâta timp cât ambele pot fi în mod rezonabil, acomodate. Mai mult, principiul nediscriminării necesită ca întrunirile ce au loc în circumstanțe asemănătoare să nu fie supuse unor nivele diferite de restricționare. Acesta este un exemplu în care dialogul dintre poliție și organizatori poate ajuta la reducerea riscurilor și la rezolvarea problemelor într-o etapă timpurie a planificării.

Dacă nu este posibilă facilitarea ambelor întruniri în același timp, atunci întrunirii care a fost anunțată prima ar trebui să i se permită să aibă loc așa cum se intenționase inițial, în timp ce cealaltă întrunire ar trebuie să fie facilitată într-o locație apropiată sau la o altă oră, convenabilă organizatorilor. Trebuie luați în considerare mulți factori atunci când se ia decizia de a reloca sau amâna o întrunire: dimensiunea întrunirilor, dacă se va utiliza sau nu amplificarea de sunet și careva vehicule etc. În plus, trebuie cercetat dacă grupurile concurente nu au avut cumva ciocniri violente în trecut, pentru a asigura siguranța tuturor părților și în același timp pentru a se realiza dreptul la întrunire.

Contrademonstrația: Aceasta este o formă particulară a unei întruniri simultane în care participanții doresc să își exprime opoziția față de părerile exprimate la o altă întrunire. Trebuie să se insiste pe datoria statului de a proteja și facilita fiecare eveniment în situațiile în care există o contrademonstrație. Statul trebuie să pună la dispoziție resurse adecvate pentru asigurarea ordinii, pentru a facilita astfel de întruniri simultane, în măsura în care este posibil, la o distanță una față de cealaltă care să le permită să se vadă și să se audă reciproc.

Totuși, nu trebuie să uităm că dreptul la contrademonstrație nu merge până într-acolo încât să inhibe dreptul altora de a se aduna. Pot exista circumstanțe în care autoritățile pot restricționa în mod legitim dreptul contrademonstranților de a protesta în văzul și auzul întrunirii împotriva căreia protestează, cu scopul de a proteja cealaltă întrunire.

Violența și întrunirile

Dreptul la întrunire este un drept la întrunire pașnică. Se cere reiterat faptul că trebuie să se facă o diferențiere între acțiunile violente ale unui număr mic de persoane și comportamentul pașnic al celorlalți, iar aceste acțiuni violente ale unui număr mic de persoane nu trebuie să anuleze dreptul celor care rămân pașnici de a continua întrunirea.

Dacă indivizi sau grupuri mici de persoane comit acte de violență fizică în timpul unei întruniri, poliția trebuie întotdeauna să se asigure că reacția lor este proporțională și că îi vizează pe cei care sunt implicați în acest comportament violent și că nu e îndreptată împotriva participanților la întrunire în general. Acest lucru este valabil indiferent dacă violența este îndreptată împotriva poliției, indivizilor, bunurilor, a persoanelor din cadrul întrunirii, respectiv împotriva aceluia ce sunt percepuți ca fiind în opoziție.

Poliția trebuie să rămână întotdeauna conștientă de faptul că orice utilizare a forței împotriva participanților la o adunare poate genera o reacție de furie sau chiar agresiune din partea participanților, ceea ce ar servi doar la escaladarea situației. Din acest motiv, intenția și acțiunea planificată a poliției ar trebuie să fie comunicate deschis. Utilizarea forței, în situațiile în care este posibil, trebuie să fie precedată de o avertizare prealabilă corespunzătoare.

Poliția trebuie să fie întotdeauna vigilentă pentru a detecta agresiunea împotriva membrilor unor anumite grupuri din cadrul întrunirilor datorită sexului, vârstei, dizabilităților, apartenenței etnice, religiei, naționalității sau orientării sexuale, pentru a asigura faptul că toți participanții își pot exercita dreptul la întrunire pașnică.

Restricționarea întrunirilor

Responsabilitatea statului de a proteja și facilita dreptul la libertatea de întrunire pașnică nu înseamnă că întrunirile pașnice nu pot fi limitate sau reglementate în mod rezonabil pe căi legale, din motive ce țin de securitatea națională sau siguranța publică, ordinea publică, sănătatea publică sau protecția drepturilor și libertăților celorlalți. Totuși, orice astfel de restricționări trebuie să fie necesare și proporționale. Cu alte cuvinte, restricțiile trebuie adaptate cu grijă pentru a corespunde unei nevoi sociale presante. Articolul 21 al Pactului Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice (ICCPR) stabilește motivele pentru restricționarea unei întruniri:

„Exercitarea acestui drept nu poate fi supusă decât restricțiilor, conforme cu legea și necesare într-o societate democratică, în interesul securității naționale, al securității publice, al ordinii publice ori pentru a ocroti sănătatea sau moralitatea publică sau drepturile și libertățile altora.”⁴

Restricțiile pot fi impuse înainte ca o întrunire să aibă loc, în timpul întrunirii, sau în ambele cazuri. În unele jurisdicții, poliția poate fi responsabilă pentru impunerea unor restricții anterior desfășurării unei întruniri, pe când în altele, această putere este deținută de o altă autoritate, precum autoritățile locale sau instanțele de judecată. În toate jurisdicțiile din cadrul spațiului OSCE, poliția are autoritatea pentru a impune restricții rezonabile în timpul unei întruniri, dar într-o societate democratică, orice astfel de restricții trebuie să fie întotdeauna legale, necesare și proporționale.

În scopul luării unei decizii dacă trebuie impuse careva restricții asupra unei întruniri, *Recomandările* stabilesc următoarele principii cheie care trebuie luate în considerare de către organizațiile de poliție.⁵

Prezumția în favoarea întrunirilor: De libertatea de întrunire pașnică, ca drept fundamental, ar trebui să se poată beneficia, în măsura în care este posibil, fără reglementări. Orice nu este interzis în mod expres prin lege trebuie să fie prezumat a fi permisibil, iar cei ce doresc să se întrunească nu ar trebui să fie obligați să obțină permisiunea pentru a face lucrul acesta. O prezumție în favoarea acestei libertăți trebuie stabilită prin lege în mod clar și explicit.

Obligația pozitivă de a facilita și proteja întrunirile pașnice: Statul trebuie să implementeze mecanisme și proceduri adecvate pentru a asigura faptul că cetățenii pot beneficia în mod practic de libertatea de întrunire pașnică și că aceasta nu este supusă unor reglementări birocratice excesive. În special, statul trebuie întotdeauna să încerce să faciliteze și să protejeze întrunirile publice în intervalul de timp, la locul și la modul preferat de organizatori și trebuie de asemenea să asigure faptul că nu sunt împiedicate eforturile de a răspândi informațiile cu scopul de a face cunoscute public viitoarele întruniri.

Legalitate: Orice restricții trebuie să se bazeze în mod oficial pe legislație și trebuie să fie în conformitate cu instrumentele (textele) internaționale privind drepturile omului. O legislație bine formulată este vitală pentru a reglementa libertatea

4 *Ibid.*

5 *Recomandări privind libertatea de întrunire pașnică, op. cit., nota 1.*

de acțiune a autorităților. Orice lege trebuie să fie compatibilă cu standardele internaționale ale drepturilor omului și trebuie să fie suficient de precisă pentru a permite individului să estimeze dacă comportamentul său ar încălca legea sau nu, precum și care ar fi consecințele probabile ale unor astfel de încălcări ale legii. Mai mult decât atât, autoritățile competente trebuie să asigure faptul că orice fel de restricții impuse în timpul unui eveniment sunt în conformitate deplină cu legea și sunt în acord cu jurisprudența consacrată. În fine, este interzis a se impune după ce a avut loc o întrunire sancțiuni și pedepse care nu sunt prevăzute de lege.

Proportionalitate: Orice restricții impuse asupra orei, locului sau modului de desfășurare a unei întruniri trebuie să fie proporționale. Întotdeauna trebuie să se prefere cel mai puțin intruziv mijloc de a atinge obiectivul legitim urmărit de autorități. Principiul proporționalității necesită ca autoritățile să nu impună restricții care ar modifica fundamental caracterul unui eveniment, precum mutarea întrunirilor în zone mai puțin centrale ale orașului sau nepermiterea desfășurării unei întruniri în raza vizuală și auditivă a publicului/auditoriului țintă.

Necesitate: Orice restricții impuse asupra exercitării libertății de întrunire într-o societate democratică trebuie să fie necesare în interesul securității naționale, al siguranței publice, ordinii publice, protecției sănătății sau moralei publice sau protecției drepturilor și libertăților altora. Testul de necesitate are nevoie de dovezi ale existenței unei „nevoi social presante” pentru a se restricționa libertatea de întrunire în anumite circumstanțe.

Notificare (Anunțare): Conform standardelor internaționale privind drepturile omului, nu este necesar ca legislația națională să ceară ca întrunirile să fie anunțate în avans. Într-adevăr, într-o societate deschisă, multe tipuri de întruniri nu justifică niciun tip de reglementare oficială. Prin urmare, anunțarea prealabilă trebuie să fie necesară numai în situațiile în care scopul acesteia este de a permite statului să implementeze măsurile necesare pentru a facilita libertatea de întrunire și a proteja ordinea publică, siguranța publică, sănătatea sau morala publică și drepturile și libertățile celorlalți. Orice astfel de prevedere legală trebuie să le solicite organizatorilor unei întruniri să depună un aviz de intenție și nu o cerere pentru obținerea permisiunii.

Procesul de notificare nu trebuie să fie oneros sau birocratic iar perioada de notificare nu trebuie să fie inutil de lungă. Mai degrabă, perioada de notificare trebuie impusă pentru a lăsa:

1. timp suficient pentru ca autoritățile competente să își facă planurile și pregătirile necesare pentru a-și îndeplini obligațiile pozitive; și

2. timp pentru a face apel în instanță și pentru ca instanța să emită o hotărâre judecătorească, în cazul contestării în instanță a oricăror restricții ce au fost impuse.

Dacă autoritățile nu obiectează prompt împotriva unei notificări, organizatorii unei întruniri trebuie să poată să presupună că pot începe activitățile propuse conform termenilor prezențați în notificare, fără vreo restricționare.

Restricțiile nu trebuie în general aplicate conținutului mesajului pe care o întrunire încearcă să îl comunice, pentru a garanta libertatea de exprimare.⁶ Este posibil să fie necesar ca poliția să reacționeze la situații în care se instigă verbal la discriminare, ostilitate sau violență. Totuși, forțele de ordine trebuie să diferențieze între aceia care utilizează un astfel de discurs și ceilalți participanți la întrunire, al căror drept la întrunire pașnică nu poate fi restricționat nejustificat. În același timp, în special în timpul unei operațiuni pe scară largă sau al unor evenimente deosebit de controversate, decizia de a acționa trebuie să urmeze o structură de comandă iar planurile relevante trebuie stabilite în prealabil, fără ca fiecare polițist să acționeze independent. Poliția trebuie să elaboreze un plan corespunzător pentru astfel de situații și, în special, să știe cine are autoritatea de a lua decizii privind intervenția și în cazul căror texte sau sloganuri vor trebui luate măsuri. În unele țări, procurorii se implică în stabilirea limitelor în această privință.

Ora, locul și modul de desfășurare a întrunirilor publice individuale pot fi totuși reglementate, pentru a se preveni interferența nerezonabilă a acestora cu drepturile și libertățile altor persoane. Acest lucru indică nevoia atingerii unui echilibru între drepturile persoanelor de a-și exprima părerile prin intermediul întrunirilor și interesul de a nu impune niște dificultăți inutile asupra non-participanților.

În situațiile în care există motive legitime de a impune restricții asupra unei întruniri, autoritățile trebuie să se asigure că restricțiile sunt cele minime necesare și că li se pune organizatorilor la dispoziție un alt interval orar și un alt loc, convenabile acestora din urmă. Orice alternativă trebuie să fie de o asemenea natură încât mesajul pe care întrunirea dorește să-l transmită să poată fi în continuare comunicat în mod eficient celor cărora le este adresat, cu alte cuvinte, întrunirea trebuie să aibă loc la o distanță de la care să poată exista contact vizual și auditiv cu auditoriul țintă.

Dacă o întrunire este confruntată de către o contrademonstrație care încearcă să restricționeze drepturile indivizilor de a se întruni în mod pașnic, atunci contrademonstrația nu mai este protejată de legislația internațională a drepturilor omului.

6 Art. 19 al ICCPR, *op.cit.*, nota la subsol nr. 3.

Interzicerea unei întruniri

O întrunire poate fi interzisă numai în circumstanțe excepționale. Acestea pot include situații în care există un pericol semnificativ și real al apariției unor acte infracționale sau a dezordinii publice, o amenințare iminentă la securitatea națională, sau în situațiile în care scopul întrunirii este de a instiga la ură sau violență, de a-i intimida sau amenința pe alții sau de a nega în mod intenționat dreptul altora la exercitarea drepturilor lor legitime.

Factul că există posibilitatea ca o întrunire să se confrunte cu o contrademonstrație violentă sau chiar să fie atacată direct de către persoane cu viziuni contrare, nu ar trebui, ca principiu, să ducă la interzicerea întrunirii pașnice. În astfel de cazuri este responsabilitatea poliției de a proteja întrunirea pașnică împotriva atacurilor sau violenței contrademonstrațiilor.

O interzicere generală a tuturor întrunirilor la un anumit loc sau pentru o anumită perioadă de timp ar constitui probabil o restricție disproporționată a dreptului la întrunire pașnică. Dacă o întrunire este interzisă sau restricționată, trebuie să existe dreptul de a face apel în instanță sau de a contesta decizia.

Costuri

Costurile aferente asigurării securității și siguranței corespunzătoare (inclusiv operațiunile de asigurare a ordinii și gestionare a traficului) trebuie să fie suportate de către autoritățile publice. Statul nu trebuie să perceapă niciun fel de taxă financiară pentru furnizarea unor servicii corespunzătoare de asigurare a ordinii. Organizatorii întrunirilor publice necomerciale nu trebuie să fie obligați să obțină o asigurare de răspundere publică pentru eveniment.

CAPITOLUL 2. PRINCIPII CHEIE ÎN ASIGURAREA ORDINII PUBLICE LA ÎNTRUNIRI

O abordare bazată pe drepturile omului trebuie să stea la baza tuturor activităților contemporane de asigurare a ordinii publice, inclusiv asigurarea ordinii la întruniri și manifestații. Acest lucru presupune conștientizarea faptului că poliția are responsabilitatea de a lua măsuri rezonabile și adecvate pentru a permite oamenilor să își exercite drepturile, că ea nu trebuie să intervină excesiv atunci când oamenii intenționează să facă lucrul acesta și că poliția trebuie întotdeauna să acționeze într-un mod imparțial.

Asigurarea ordinii publice în mod democratic

*Ghidul OSCE pentru asigurarea ordinii publice în mod democratic*⁷ evidențiază un număr de principii fundamentale care ar trebui să stea la baza tuturor formelor de asigurare a ordinii și care oferă cadrul fundamental pentru abordarea asigurării ordinii publice la întruniri și manifestații:

Urmărirea obiectivelor asigurării ordinii publice în mod democratic: Poliția este cea mai vizibilă manifestare a autorității guvernului, sarcinile sale principale fiind menținerea legii și ordinii, protejarea și respectarea drepturilor și libertăților fundamentale, prevenirea și combaterea infracționalității și asigurarea asistenței și serviciilor pentru public.

Asigurarea supremației legii: Poliția trebuie să opereze în conformitate cu legile naționale și cu standardele internaționale de aplicare a legilor acceptate de Statele participante OSCE și să demonstreze că este dedicată supremației legii și statului de drept în practică.

Etica poliției și drepturile omului: Pentru a câștiga încrederea societății, poliția trebuie să adere la un cod de conduită profesională și să dea dovadă de profesionalism și integritate. Apărarea și protejarea vieții trebuie să fie prioritatea numărul unu a poliției.

Răspunderea și transparența poliției: Asigurarea ordinii publice în mod democratic necesită ca poliția să fie, și să se considere pe sine ca fiind, răspunzătoare în fața cetățenilor, a reprezentanților acestora, a statului și legii. Activitățile poliției, inclusiv comportamentul polițiștilor individuali, strategiile operațiunilor de poliție,

7 *Guidebook on Democratic Policing* (n.t. *Ghidul OSCE pentru asigurarea ordinii publice în mod democratic*), (Viena: Consilierul Superior al Poliției, OSCE, 2008), Seria publicațiilor SPMU vol. 1, ediția a 2-a, <<http://www.osce.org/spmu/23804>>.

procedurile de numire în funcție și gestionarea bugetului, trebuie să fie transparente pentru a putea fi cercetate de către o varietate de instituții de control.

De asemenea, o trăsătură centrală a asigurării ordinii publice în mod democratic este conștientizarea faptului că este nevoie de consimțământul cetățenilor. Cerințele preliminare pentru dobândirea sprijinului publicului sunt: transparența operațiunilor de poliție și cultivarea comunicării și înțelegerii reciproce cu publicul, pe care poliția îl servește și protejează.

Chestiuni privind organizarea și gestionarea poliției: Statele sunt obligate să creeze un mediu structural și managerial care să permită poliției să implementeze în mod efectiv și eficient principiile statului de drept, legislația națională și internațională, precum și standardele internaționale acceptate ale drepturilor omului. Aici este inclusă și ierarhia de comandă, reglementările privind supravegherea, componența poliției, drepturile angajaților poliției și asigurarea unor resurse și a unor programe de formare profesională adecvate.

Principiile de bază se aplică la toate formele de activitate polițienească democratică și, în mod special, asigurării ordinii la întrunirile publice, ceea ce poate fi o sarcină complexă și dificilă. Întrunirile pot varia mult în ceea ce privește mărimea, modul de desfășurare și numărul participanților precum și nivelul disputelor pe care acestea le pot genera. Întrunirile pot perturba activitățile zilnice de rutină și astfel ele pot avea un impact negativ asupra abilității altor persoane de a-și exercita drepturile. Poliția ar putea fi nevoită, prin urmare, să creeze un echilibru între revendicările concurente din partea diferitelor grupuri și diferitor persoane.

Înțelegerea comportamentului participanților

Cunoștințele de bază privind comportamentul persoanelor sînt importante pentru determinarea modului în care se poate asigura ordinea publică la întruniri și manifestații. Această înțelegere oferă baza pe care trebuie să se sprijine toate acțiunile ulterioare, inclusiv planificarea, aplicarea, precum și debriefing-ul (raportarea post-eveniment).

Este important ca poliția să fie familiarizată cu diferitele tipuri de comportament de grup, să recunoască aceste grupuri în cadrul întrunirii generale, să diferențieze între diferitele grupuri de oameni și comportamentul acestora și să abordeze fiecare comportament în mod corespunzător și nu să privească întreaga adunare ca pe o masă omogenă. În interiorul unui grup, comportamentul individului se poate schimba atât înspre bine cât și înspre rău, în timpul unei întruniri. Există mai mulți factori ce pot avea un impact în acest sens, printre care se numără:

- Comportamentul oamenilor în preajma individului;
- Convingerile și standardele personale ale individului;
- Percepția de a fi responsabil pentru propriile acțiuni;
- Percepția privind ceea ce un individ crede că este un comportament acceptabil;
- Starea de spirit a individului (supărat, fericit, frustrat, frică sau anxietate); și
- Consumul de alcool și/sau droguri.

Cu atât de mulți factori diferiți ce pot influența comportamentul, nu este de mirare că participanții nu se comportă tot timpul în același fel. Unii oameni pot încerca să se asigure că participanții rămân pașnici și respectă legea; alții pot încuraja nesupunerea civică, în timp ce alții pot instiga la confruntare sau chiar la violență. Pot exista enclave de dezordine sau comportament indisciplinat, în timp ce marea majoritate a oamenilor continuă să se comporte într-un mod cu totul ordonat, fiind angrenați doar într-o întrunire pașnică.

Punctul de pornire pentru poliție trebuie să fie întotdeauna asigurarea pro-activă a ordinii și nu intervenția reactivă în cazul dezordinii. Comandantul de poliție competent va trebui să monitorizeze permanent situația pentru a evalua dinamica întrunirii, a privitorilor și, acolo unde este necesar, a contrademonstrațiilor, astfel încât acesta să poată gestiona cât mai bine situația pentru a asigura menținerea pașnică a ordinii. Acest lucru poate să însemne că poliția trebuie să fie flexibilă cu privire la orice restricții legale impuse asupra unei întruniri și față de încălcări minore ale legii. O abordare care este prea rigidă în ambele privințe poate spori tensiunea și poate provoca reacții suplimentare ostile sau agresive din partea participanților. Chiar și în situațiile în care unele voci promovează confruntarea sau violența, poliția trebuie să poată să contracareze astfel de influențe atâta timp cât (ea) poliția rămâne conștientă de diferențierea între participanți, recurge la cunoștințele sale privind gama de grupuri și indivizi prezenți, menține o relație pozitivă cu oamenii și acționează cu discreție și toleranță.

Principiile asigurării ordinii publice la întruniri și manifestații

După următoarele patru principii cheie – cunoaștere, facilitare, comunicare și diferențiere – trebuie să se ghideze organizațiile de poliție atunci când abordează provocările iar aceste principii trebuie să stea la baza abordării de către poliție a oricărei întruniri.⁸ Aceste patru principii trebuie utilizate și aplicate de către comandanții de poliție în toate etapele planificării, pregătirii, implementării și debriefing-urilor

8 Reicher, S., C. Stott, J. Drury, O. Adang, P. Cronin & A. Livingstone, "Knowledge-Based Public Order Policing: Principles and Practice" (n.t. „Asigurarea ordinii publice în baza informațiilor: Principii și practică”) Policing, Vol. 1, No. 4, 2007, pp. 403-415.

operațiunii, pentru a asigura faptul că întrunirile decurg în mod pașnic. La aceste principii trebuie de asemenea să recurgă forțele de ordine la toate nivelurile în activitatea de asigurare a ordinii publice la întruniri.

Cunoaștere

O cerință preliminară este cunoașterea diferitelor grupuri care fac parte dintr-o întrunire. Este important ca poliția să fie conștientă de normele, valorile, intențiile și obiectivele acestora, să cunoască percepția acelor grupuri privind ceea ce e bine și corect, stereotipurile și așteptările cu privire la alte grupuri, trecutul lor (inclusiv întrunirile organizate anterior) și alte elemente care au o semnificație specială, simbolică.

Astfel de cunoștințe permit poliției să înțeleagă interesele și obiectivele grupurilor, permițându-i să le faciliteze acestora obiectivele legitime. Aceste cunoștințe de asemenea permit poliției să înțeleagă ce tipuri de acțiuni ale poliției pot fi percepute ca fiind ofensatoare sau provocatoare de către un grup, putând astfel duce la conflict.

Culegerea de informații de către poliție înaintea unei operațiuni trebuie să pună accentul pe aprofundarea și sporirea cunoașterii grupurilor care se presupune că vor participa la o întrunire precum și cunoașterea motivațiilor lor, împreună cu informațiile despre indivizii care pot fi considerați ca fiind o sursă de risc (muncă ce ține de serviciul operativ).

Facilitare

Strategiile poliției trebuie să caute în primul rând să faciliteze eforturile organizatorilor și ale participanților din cadrul unei întruniri pașnice astfel încât aceștia să își atingă obiectivele legitime. Premisa de bază este de a presupune că majoritatea oamenilor care fac parte dintr-o adunare vor avea intenții pașnice. Poliția trebuie să identifice intențiile participanților pentru a determina cum pot fi ele realizate. Poliția, înlesnind participanților atingerea obiectivelor, poate evita nu numai violența, ci poate chiar să primească sprijinul participanților, pentru a reduce posibilitatea apariției dezordinii și pentru a putea reacționa eficient în cazul oricăror tulburări ce pot să apară.

Acest lucru presupune că există informații care permit poliției să înțeleagă prioritățile grupurilor și să utilizeze abordări și tactici polițienești care permit grupurilor să își atingă obiectivele legitime. Experiența și cercetările arată că restricțiile și măsurile de control de multe ori nu sunt suficiente pentru menținerea ordinii.

Dacă există riscul apariției agitației sau a violenței, este deosebit de important a se explica și a se comunica organizatorilor și participanților de ce sunt necesare restricțiile și a li se sugera modalități alternative prin care participanții să își poată atinge obiectivele.

Comunicare

Strategia „fără surprize” trebuie să călăuzească comunicarea între poliție și organizatorii întrunirii precum și celelalte părți interesate, pentru a se stabili și menține încrederea pe parcursul tuturor etapelor unei întruniri și, ca atare, această strategie este o tactică cheie preventivă și de deescaladare.

Poliția trebuie să comunice în mod activ, pentru a crea o relație cu participanții la un eveniment și pentru a oferi o bază pentru prevenirea conflictelor pe viitor. Experiența ne arată importanța unei comunicări respectuoase și calme a poliției cu participanții la o întrunire, pentru a se evita crearea sau escaladarea conflictelor. Comunicarea trebuie să aibă loc pe parcursul tuturor fazelor unei operațiuni și este de o importanță deosebită atunci când tensiunea începe să crească. Dacă trebuie impuse restricții, este important ca oamenii să fie informați cu privire la motive – nu în ultimul rând pentru a evita neînțelegerile – și să li se sugereze alternative. Acest lucru înseamnă că este important ca toți polițiștii să poată comunica cu participanții și să îi poată informa pe aceștia și pe membrii publicului în legătură cu intențiile poliției la un eveniment.

Poliția trebuie să utilizeze modalități diferite de a-și transmite intențiile, precum: discuția directă cu participanții și organizatorii unei întruniri, utilizarea portavocilor și a unor difuzoare auto speciale și utilizarea mass-media, inclusiv a rețelelor de socializare. Comunicarea non-verbală, cum ar fi modul în care poliția se comportă și se prezintă, uniformele pe care le poartă și echipamentele din dotare pe care le pot avea asupra lor forțele de ordine (eventual la vedere), sunt de asemenea importante și transmit mesaje participanților și oamenilor în general.

În societățile multietnice, este important ca poliția să aibă posibilitatea de a transmite mesaje în limbi diferite.

Diferențiere

Un factor de risc important în timpul întrunirilor este pericolul de a privi și trata toți participanții din cadrul unui grup în mod similar și, de asemenea, ca și cum toți

ar fi potențial periculoși. O modalitate de a diferenția indivizii este de a observa ce face fiecare și nu categoria căreia îi aparține fiecare individ. Există multe exemple care arată cum au apărut conflicte și tensiuni atunci când poliția a intervenit într-un mod nediferențiat.

Un grup de oameni nu este niciodată omogen de la început, dar poate să înceapă să se comporte ca atare dacă oamenii sunt tratați ca o entitate unitară. De aceea, este important de știut ce grupări există în cadrul unei întruniri, precum și modalitățile diferite în care acestea pot acționa și reacționa. Dacă un individ inițiază un conflict, este important ca reacția poliției să nu atragă și alți indivizi în acest conflict.

Prin identificarea indivizilor în cadrul unui grup și izolarea rapidă a celor ce pot tulbura ordinea publică de cei care rămân pașnici, poliția poate câștiga respect pentru acțiunile sale și poate obține sprijin în munca sa din partea unei game largi de participanți. Este important să realizăm că întrunirile pot consta din multe grupuri diferite, cu programe și obiective diferite și cu opinii diferite despre poliție.

Rezultate

Auto-asigurarea ordinii de către participanți: Cercetările arată că aplicarea principiilor de mai sus poate ajuta participanții la o întrunire să adopte o părere mai pozitivă despre poliție. Acest lucru are loc deoarece participanții percep faptul că poliția este corectă în a le facilita să beneficieze de propriile drepturi. Participanții la o întrunire pot, prin urmare, să își asume răspunderea în a interveni în cazul indivizilor ce pot tulbura pacea și, astfel, pot contribui la desfășurarea întrunirii la modul dorit. Când participanții înșiși își asumă această responsabilitate, se evită apariția unei relații de tipul „noi împotriva lor” între poliție și întrunire, astfel putându-se stabili o relație de încredere și colaborare.

Aplicarea generală a principiilor

Acest ghid se bazează pe principiile de bază în prezentarea modului în care comandanții de poliție trebuie să abordeze asigurarea ordinii publice la întruniri și manifestații pașnice. Deși restul ghidului adoptă o abordare pas-cu-pas pe parcursul diferitelor etape ale planificării, pregătirii și facilitării întrunirilor, este totuși important să scoatem în evidență mai în detaliu un număr de chestiuni care trebuie luate permanent în considerare, la modul general. Acestea se referă la anumite categorii de oameni care pot participa la întruniri, până la utilizarea forței de către forțele de ordine și la modurile de abordare a mijloacelor mass-media.

Diversitate și egalitate

Dreptul la întrunire pașnică se aplică tuturor, iar poliția are responsabilitatea de a facilita dreptul la întrunire tuturor grupurilor din societate, astfel încât toți să poată participa la o gamă variată de activități de exprimare în spațiile publice. Însă natura întrunirii sau structura participanților poate însemna că există anumite persoane de care trebuie să se țină cont în mod special în timpul exercitării dreptului lor fundamental la întrunire pașnică.

Asigurarea faptului că o întrunire poate avea loc într-un mediu sigur și pașnic înseamnă că poliția trebuie să cunoască gama de posibili participanți, trebuie să țină cont în mod special de modul în care vor fi facilitate activitățile de exprimare ale diferitelor grupuri, ceea ce va necesita mijloace adecvate de comunicare înaintea, în timpul și după întrunire, precum și faptul că toți polițiștii implicați în asigurarea ordinii la o întrunire pot diferenția grupurile și indivizii prezenți.

Femeile: Conform Articolului 3 al Convenției ONU privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor (CEDAW), statele-părți sunt obligate să ia „toate măsurile necesare, inclusiv legislative, pentru a asigura dezvoltarea și promovarea deplină a femeilor, în scopul de a le garanta acestora exercitarea și realizarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale pe picior de egalitate cu bărbații.”⁹ Deși femeile nu trebuie considerate un grup vulnerabil în sine, au existat totuși situații în care femeile au fost izolate și agresate sexual de către agresori din cadrul întrunirilor. Poliția trebuie să fie vigilentă în privința acestui aspect și trebuie să fie pregătită să le protejeze pe acestea. Deseori, femeile nu constituie o minoritate, ci o majoritate numerică. Totuși, dacă necesitățile lor nu sunt luate în considerare în mod special, este probabil că percepția și pregătirile poliției se vor baza pe presupunerea că participanții la o întrunire vor fi în marea lor majoritate bărbați. De aceea este esențial ca poliția să acorde atenția cuvenită necesităților femeilor.

Persoanele lesbiene, gay, bisexuale, transgen, intersex (LGBTI): Persoanele LGBTI au aceleași drepturi ale omului și libertăți fundamentale ca toți ceilalți, inclusiv libertatea de întrunire și exprimare. Persoanele LGBTI încă trebuie să suporte o opoziție gălăgioasă și deseori violentă la adresa prezenței lor publice, în multiple situații și în multe țări. Poliția va trebui să asigure suficiente resurse pentru a le facilita întrunirile, la fel ca în cazul oricărui alt grup, și să asigure siguranța participanților.

9 *Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination Against Women (CEDAW)*, (n.t. „Convenția ONU privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor”), (New York City: Adunarea Generală a Națiunilor Unite, 1979), Rezoluția 34/180, <<http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/text/econvention.htm>>.

Copiii: Articolul 15 al Convenției ONU cu privire la drepturile copilului prevede că „Statele Părți recunosc dreptul copiilor de a organiza și participa la întruniri pașnice”.¹⁰ Totodată, datorită faptului că sunt mai mici, copiii pot fi mai vulnerabili în anumite întruniri, iar poliția trebuie să țină cont de lucrul acesta atunci când alege tacticile operaționale pe care urmează să le aplice.

Persoanele cu dizabilități: Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități subliniază necesitatea de a „promova, proteja și asigura faptul ca toate persoanele cu dizabilități să beneficieze în mod egal de toate drepturile și libertățile fundamentale ale omului...”¹¹ precum și de a asigura participarea deplină și efectivă a acestora în societate pe picior de egalitate cu ceilalți și, în special, drepturile acestora la libertatea de exprimare și la participarea la viața politică, publică și culturală. Prezența persoanelor cu dizabilități la o întrunire trebuie să fie luată în considerare în timpul planificării și facilitării întrunirii de către poliție.

Minoritățile etnice, religioase și lingvistice: Conform Articolului 27 al Pactului Internațional cu privire la drepturile civile și politice, „drepturile persoanelor ce aparțin minorităților etnice, religioase sau lingvistice de a se bucura de propria lor cultură, de a profesa și practica propria religie, sau de a folosi propria limbă, sunt protejate”.¹² În același timp, Articolul 2 garantează faptul că drepturile apărute de acest Pact se aplică tuturor indivizilor, fără deosebire. Grupurile minoritare ar putea necesita o atenție suplimentară, pentru a li se asigura protecția împotriva opoziției, atacurilor și agresiunilor violente. Poliția ar trebui să țină cont de poziția vulnerabilă a unor astfel de grupuri atunci când facilitează și asigură siguranța întrunirilor acestora.

Utilizarea forței ca ultimă soluție

Un motiv frecvent de îngrijorare este faptul că întrunirile pot duce la forme de tulburare și că adunarea unor grupuri mari de oameni în spațiul public poate avea ca rezultat dezordinea sau violența. De fapt, marea majoritate a întrunirilor publice se desfășoară pașnic, cu o perturbare minimă a activităților zilnice de rutină, iar această probabilitate poate fi sporită dacă poliția ține seama de patru principii. Dacă poliția are o bună cunoaștere a obiectivelor și intențiilor organizatorilor, adoptă o abordare

¹⁰ *Convention on the Rights of the Child (n.t. Convenția ONU cu privire la drepturile copilului)*, (New York City, Adunarea Generală a Națiunilor Unite, 1989), Rezoluția 44/25, <<http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crc.aspx>>.

¹¹ *UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities (n.t. Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități)*, (New York City, Adunarea Generală a Națiunilor Unite, 2006), Rezoluția 61/106. Art. 1, <<http://www.un.org/disabilities/convention/conventionfull.shtml>>.

¹² *ICCPR (n.t. Pactul Internațional cu privire la drepturile civile și politice)*, *op.cit.*, nota la subsol nr. 3.

care să faciliteze întrunirile, comunică această intenție organizatorilor, participanților și altora din cadrul comunității și caută întotdeauna să diferențieze între diferiții participanți, atunci riscul și posibilitățile producerii dezordinii publice vor fi reduse.

Punctul de pornire pentru poliție în asigurarea ordinii publice la întruniri trebuie întotdeauna să fie facilitarea, care poate fi realizată prin dialog, negociere și alte forme de comunicare. Cu toate acestea, în anumite împrejurări, este posibil ca poliția să trebuiască să utilizeze forța. Orice utilizare a forței de către poliție trebuie să reprezinte o excepție și nu regula. Trebuie întotdeauna să fie preferată posibilitatea dezesescaladării pașnice a tensiunilor prin dialog, persuasiune și negociere, ca alternative la utilizarea forței.

În anumite cazuri, poliția poate considera necesară utilizarea forței pentru a combate comportamentul violent. Utilizarea forței trebuie întotdeauna să fie proporțională și să reprezinte minimul necesar pentru restabilirea ordinii. Orice utilizare a forței sau escaladare a desfășurării de forțe trebuie urmată rapid de dezesescaladarea forței în momentul în care situația s-a rezolvat. Organizațiile de poliție trebuie întotdeauna să aibă o varietate de opțiuni la care să recurgă în asigurarea ordinii publice la întruniri.

Dacă poliția decide că este necesară utilizarea forței, poliția trebuie întotdeauna să țină cont de diversitatea participanților și trebuie să diferențieze între diferitele grupuri din cadrul unei întruniri. Forța nu trebuie utilizată împotriva participanților pașnici din cadrul unei întruniri și nu trebuie folosită nici pentru a dispersa o întrunire pașnică, chiar dacă întrunirea este nelegală sau cauzează un nivel nerezonabil dar nepericulos de tulburare a vieților altora. Poliția trebuie întotdeauna să țină seama de riscul potențial de escaladare cu consecințe și mai grave atunci când optează pentru utilizarea forței. Intenția de a utiliza forța trebuie întotdeauna să fie comunicată și explicată înainte de a se acționa, pentru a genera transparență și a menține încrederea.

Orice utilizare a forței împotriva unei persoane poate avea consecințe grave. Oriunde este posibil, forța nu trebuie utilizată împotriva copiilor sau a vârstnicilor sau a persoanelor cu dizabilități, dar, dacă nu poate fi evitat acest lucru, atunci nivelul forței trebuie să fie proporțional circumstanțelor.

În unele contexte, poliția poate să fie nevoită să utilizeze forța pentru a proteja participanții la o întrunire, dacă aceștia sunt confrunțați cu contrademonstrații ostile sau agresive. În asemenea contexte, poliția trebuie să diferențieze între agresori și țintele agresiunii și să nu uite că are responsabilitatea de a apăra drepturile celor ce își exercită dreptul la întrunire pașnică.

Principiile de Bază ale ONU privind utilizarea forței și a armelor de către forțele de ordine, document adoptat în 1990, prezintă principiile generale ce guvernează

utilizarea forței, care trebuie să se aplice tuturor forțelor de ordine. *Principiile de Bază* subliniază faptul că utilizarea forței trebuie întotdeauna să fie ultima soluție și nu regula, precum și faptul că, ori de câte ori se recurge la forță, aceasta trebuie să fie proporțională iar scopul trebuie să fie respectarea vieții umane.¹³

Înainte de a lua în considerare posibilitatea utilizării forței în cadrul unei întruniri, poliția trebuie întâi să analizeze necesitatea utilizării ei. Dacă același obiectiv poate fi atins prin mijloace pașnice, atunci forța nu trebuie utilizată. În al doilea rând, atunci când se utilizează forța, trebuie să se țină seama și de proporționalitatea ei, pentru a se atinge obiectivul legitim al asigurării ordinii publice.

În situațiile în care se utilizează forța în cadrul unei întruniri, echipa de comandă a poliției (la nivel strategic, operațional și tactic) trebuie să poată să explice publicului care este obiectivul pe care aceasta caută să-l atingă, cum ar fi facilitarea, restricționarea, limitarea sau dispersarea și de ce a fost aceasta cea mai potrivită opțiune în circumstanțele respective. Este de asemenea imperios necesar să existe o comunicare și un dialog pe întreaga durată a procesului de planificare și facilitare a întrunirii între nivelurile de comandă, în special dacă se ia în calcul utilizarea forței. Forțele de ordine trebuie să se opună ordinelor nelegale.¹⁴

În general, armele de foc nu trebuie utilizate în contextul întrunirilor, cu excepția situațiilor de autoapărare sau pentru apărarea altora în situația în care există o amenințare iminentă cu moartea sau cu vătămarea gravă, pentru a preveni săvârșirea unui act criminal deosebit de grav ce implică o gravă amenințare a vieții, pentru a aresta o persoană ce prezintă un astfel de pericol și se opune autorității poliției, sau pentru a preveni fuga sa, și numai atunci când mijloacele mai puțin extreme sunt insuficiente pentru atingerea acestor obiective. În orice caz, utilizarea intenționată letală a armelor de foc trebuie să aibă loc numai atunci când este strict inevitabil pentru apărarea vieții.¹⁵ În situațiile în care utilizarea armelor de foc devine inevitabilă, ca regulă, trebuie dată o avertizare.¹⁶ Tragerea focurilor de armă la întâmplare într-o mulțime violentă nu este niciodată o metodă legitimă sau acceptabilă de a dispersa acea mulțime.¹⁷

13 *Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials (n.t. Principiile de Bază ale ONU privind utilizarea forței și a armelor de către forțele de ordine)*, (Havana, Congresul al VIII-lea al ONU pentru Prevenirea Criminalității și Tratatamentul Infracților, 1990), <<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/UseOfForceAndFirearms.aspx>>.

14 Articolul 27 al *Basic Principles (Principiile de Bază)*, *Ibid.*

15 Articolul 9 al *Basic Principles (Principiile de Bază)*, *Ibid.*

16 Articolul 10 al *Basic Principles (Principiile de Bază)*, *Ibid.*

17 Articolul 14 al *Basic Principles (Principiile de Bază)*, *Ibid.*

În același timp, multe dintre opțiunile operaționale aflate la dispoziția poliției pot fi, dacă sunt utilizate incorect sau în mod necontrolat, la fel de letale ca și armele de foc. Prin urmare, este esențial ca numai forțele de ordine care au o pregătire adecvată să fie desfășurate în cadrul întrunirilor. Pregătirea lor trebuie să fie efectivă și verificată, pentru a se asigura că este conformă cu drepturile omului. Întotdeauna trebuie să fie implementate structuri de comandă efective, pentru a se preveni o reacție exagerată din partea poliției sau utilizarea greșită a forței. Trebuie să existe o ierarhie clară, pentru a se asigura faptul că tacticile operaționale care prezintă un nivel mai ridicat de risc de vătămare sau de moarte sunt strict controlate și trebuie să se implementeze și mecanisme de investigații pentru a se asigura investigarea deplină și corectă a oricăror presupuse utilizări abuzive ale forței.

Orice utilizare a forței trebuie consemnată de polițistul în cauză și trebuie implementate proceduri pentru a se asigura raportarea promptă a utilizării forței către un șef ierarhic superior cât de curând posibil. În situațiile în care se ia decizia de utilizare a forței ca tactică operațională, comandantul trebuie să consemneze motivul său pentru acea decizie, precum și rezultatul ei. În situațiile în care se crede sau se presupune că o astfel de utilizare a forței a fost nelegală, trebuie să se efectueze o investigație completă a tuturor împrejurărilor.

Poliția și media

Unul din principiile asigurării ordinii publice în mod democratic de către poliție se referă la răspundere și transparență și evidențiază necesitatea ca poliția să răspundă în fața cetățenilor și a reprezentanților acestora, precum și în fața statului și a legii. O modalitate prin care poliția poate fi responsabilizată în ceea ce privește asigurarea ordinii la întruniri și manifestații este prin munca mass-media și prin capacitatea acesteia de a raporta, consemna, analiza și pune în discuție acțiunile și motivațiile poliției.

Interacțiunea cu presa este, de asemenea, un mijloc important de comunicare cu publicul larg și poate servi drept mijloc de a împărtăși publicului și participanților informații privind intențiile poliției de a facilita o întrunire și privind modalitatea în care poliția intenționează să asigure desfășurarea pașnică a întrunirii.

Poliția trebuie întotdeauna să recunoască drepturile jurnaliștilor de a asista la și de a raporta despre întrunirile publice. Poliția are obligația pozitivă de a facilita drepturile jurnaliștilor la astfel de evenimente și obligația negativă de a nu obstructiona sau împiedica activitatea media. Facilitarea activității jurnaliștilor la întruniri este în interesul poliției: când jurnaliștilor li se facilitează accesul la un

eveniment, sunt șanse mai mari ca prezentarea în presă a rolului poliției în abordarea evenimentului să fie pe un ton mai pozitiv. Acest lucru generează, de asemenea, încredere între jurnaliști și poliție.

Raportul OSCE privind *Abordarea mass-media în timpul demonstrațiilor politice*¹⁸ prezintă așteptările cu privire la interacțiunile dintre poliție și jurnaliști la întrunirile publice:

1. Forțele de ordine au o responsabilitate constituțională de a nu împiedica sau obstrucționa activitatea jurnaliștilor în timpul demonstrațiilor publice. Jurnaliștii au dreptul de a se aștepta la un tratament corect și temperat din partea poliției; și
2. Persoanele cu funcție de răspundere responsabile pentru conduita poliției au datoria de a asigura faptul că forțele de ordine sunt instruite în mod adecvat în ceea ce privește rolul și funcția jurnaliștilor și în special rolul acestora în timpul unei demonstrații. În cazul unei reacții exagerate din partea poliției, chestiunea comportamentului poliției vizavi de jurnaliști trebuie abordată separat, indiferent dacă demonstrația a fost sancționată sau nu. O reacție rapidă și adecvată din partea funcționarilor de poliție superiori este necesară pentru a garanta faptul că reacțiile exagerate nu se vor repeta pe viitor și pentru a transmite un semnal puternic cum că un astfel de comportament nu va fi tolerat.

Standardele internaționale ale drepturilor omului nu fac deosebire între organizațiile media internaționale și jurnaliștii independenți. Agențiile media se bazează din ce în ce mai mult pe reporteri amatori care adună materiale utilizând aparatură semi-profesională sau chiar telefonul mobil și multe organisme media încurajează în mod activ publicul să înregistreze și să încarce filmări pe site-urile acestora. Toți reprezentanții media care lucrează la o întrunire ar trebui prin urmare să fie tratați cu același grad de respect de către poliție și nu ar trebui să existe nicio obligație legală sau cerințe speciale pentru ca personalul media să poarte sau să afișeze o acreditare oficială. Jurnaliștii nu trebuie reținuți ca urmare a faptului că nu au reușit să părăsească zona odată ce s-a dat un ordin de dispersare, cu excepția situației în care prezența lor ar afecta în mod nejustificat acțiunea poliției.

Indivizii au dreptul de a fotografia public sau de a înregistra într-un alt mod acțiunile și activitățile aferente întrunirilor, deoarece acestea sunt evenimente publice ce se desfășoară în spații publice deschise. Acest drept include și înregistrarea acțiunilor

18 *Handling the Media during Political Demonstrations (n.t. Abordarea mass-media în timpul demonstrațiilor politice), Raport Special* (Viena: OSCE, 2007), <<http://www.osce.org/fom/25744>>.

poliției în îndeplinirea sarcinilor sale. Principiile legalității trebuie respectate, având în vedere că unele state interzic acest lucru prin lege. Toate forțele de ordine trebuie, prin urmare, să știe întotdeauna că pot fi înregistrate sau fotografiate digital la o întrunire. Toate forțele de ordine trebuie să se comporte ca și cum acțiunile lor ar fi transmise în direct și trebuie să fie pregătite și instruite să nu reacționeze exagerat atunci când sunt supuse atenției mass-media. Raportul OSCE de asemenea prevede următoarele:

3. Încercările intenționate de a confisca, deteriora sau distruge aparatura jurnaliștilor în încercarea de a reduce la tăcere presa constituie o infracțiune iar cei responsabili trebuie să fie trași la răspundere conform legislației în vigoare. Confiscarea de către autorități a materialelor tipărite, a filmărilor, a înregistrărilor audio sau a altor tipuri de reportaj este un act de cenzură directă și, ca atare, aceasta este o practică interzisă de standardele internaționale. Rolul, funcția, responsabilitățile și drepturile presei trebuie să fie o parte integrantă a programei de instruire a forțelor de ordine, printre ale căror obligații se numără și gestionarea mulțimilor.

Orice încercări de a limita sau restricționa drepturile reprezentanților mass-media, de a interveni, distruge sau confisca echipamentul acestora, pot fi astfel interpretate ca fiind încălcări ale drepturilor individuale ale omului și ale principiilor fundamentale ale asigurării ordinii publice în mod democratic de către poliție.

CAPITOLUL 3. LUAREA DECIZIILOR ȘI EVALUAREA RISCURILOR

Luarea deciziilor se află în centrul procesului de planificare și facilitare a întrunirilor pașnice și al garantării faptului că acțiunile poliției sunt proporționale și necesare. Procesul de luare a deciziilor trebuie să se bazeze pe cele patru principii cheie (cunoaștere, facilitare, comunicare și diferențiere) prezentate în capitolul anterior. Prin practică și uz, principiile de bază ale procesului decizional prezentate mai jos, pot fi utilizate pentru a informa și ghida acțiunile poliției, fie că este vorba de un răspuns la o situație urgentă aflată în curs de desfășurare, sau de faza de pregătire și planificare a unei operațiuni.

Procesul decizional începe întotdeauna prin recurgerea la cunoștințele existente, pentru a dobândi o imagine de ansamblu cât mai completă a situației curente sau așteptate, fără a ne grăbi în a decide cum să o abordăm. Aceasta presupune analizarea riscurilor și stabilirea unei game de scenarii privind modul în care pot evolua lucrurile. Odată ce s-a hotărât asupra modului de abordare a situației, trebuie stabilit un obiectiv. În atingerea obiectivului, va trebui întotdeauna să existe cooperare cu alți angajați ai altor organe de drept, fiecare cu propriile sale sarcini, prerogative și responsabilități. Prin urmare, este esențial a se efectua o analiză complexă, pentru a se dezvălui cum relaționează între ele toate aceste funcții și care este cel mai potrivit mod de a comunica informația. Odată ce aceste aspecte sunt clare, echipa poate analiza modul de abordare a situației, formulând opțiuni de intervenție care sunt concepute pentru a facilita evenimentul. Din nou, trebuie elaborat un număr de scenarii diferite, pentru a se ține cont de modul în care se pot desfășura evenimentele ca răspuns la anumite acțiuni, reacții diferite din partea diferiților actori și ce riscuri potențiale pot exista.

Pe întreg parcursul procesului, este important a se monitoriza ce se întâmplă cu adevărat, a se face deosebirea între diferiții actori prezenți și a se estima dacă anumite intervenții au efectul scontat. Este greșit a crede că este posibil a se controla total ce fac oamenii, însă prin aplicarea unei bune înțelegeri a comportamentului și interacțiunii umane, se pot facilita evenimente într-o manieră pozitivă. În același timp, nu trebuie să uităm niciodată că avem de-a face cu oameni care, în mod conștient sau subconștient, iau decizii. Asigurarea ordinii într-un mod profesionist presupune comunicare și dialog și încercarea de a convinge oamenii să ia decizii legale și să se comporte în mod legal, și nu utilizarea metodelor de constrângere. Aceste lucruri trebuie făcute într-un mod sigur și responsabil, pentru a facilita exercitarea drepturilor oamenilor. Modalitatea trebuie să fie sigură atât pentru forțele de ordine, cât și pentru public, iar responsabilitatea presupune că întotdeauna trebuie acționat în conformitate cu principiile legale fundamentale.

Model pentru luarea deciziilor

Modelul pentru luarea deciziilor utilizat în acest ghid și care a fost adoptat pe scară largă de diferite organizații de poliție pentru a fi utilizat în toate tipurile de situații, este descris schematic în Imaginea 1 de mai jos. Modelul este ciclic și înglobează șapte elemente. Modelul presupune și necesită o monitorizare continuă a cunoștințelor și activităților. Toate cele șase etape trebuie să fie în conformitate cu drepturile omului. Acest model poate și trebuie să fie aplicat de către comandanții de toate nivelurile de comandă (potrivit responsabilității de la fiecare nivel) în cazul tuturor proceselor decizionale.

Cele șapte elemente al modelului decizional sunt:

1. Informația: Prima fază presupune examinarea și evaluarea tuturor datelor și informațiilor operative care sînt disponibile polițiștilor responsabili (de exemplu, locația, participanții, cei ce ar putea fi afectați, analiza unor alte întruniri organizate de același grup). Acesta este un element al principiului cunoașterii descris în capitolul anterior, dar se va baza și pe principiul comunicării, deoarece cunoștințele vor fi adunate într-un proces continuu prin dialog și comunicare cu organizatorii întrunirii și alte părți interesate;

2. Riscuri și amenințări: A doua etapă este de a evalua orice riscuri și amenințări (cum ar fi riscurile și amenințările la adresa participanților la întrunire și a tuturor celor afectați de întrunire, precum și la adresa celor ce facilitează întrunirea, cum ar fi poliția sau serviciile de urgență) prin prisma cunoștințelor care s-au obținut prin diferite forme de comunicare. Acest lucru necesită reflectarea asupra unei game variate de scenarii și proiectarea posibilelor riscuri și amenințări;

3. Intențiile strategice: După evaluarea riscurilor și amenințărilor, ofițerul comandant va stabili și revizui în continuare intențiile strategice ale operațiunii de asigurare a ordinii;

4. Obiectivele și contingențele asigurării ordinii: Ofițerul comandant va analiza apoi care dintre obiectivele de asigurare a ordinii sunt cele mai potrivite pentru realizarea intențiilor strategice în facilitarea întrunirii;

5. Opțiunile operaționale: Ofițerul comandant va analiza apoi care tactică potrivită pentru asigurarea ordinii va servi cel mai bine la realizarea intențiilor strategice;

6. Acțiune și revizuire: A șasea etapă a ciclului este desfășurarea tacticilor potrivite. Acest lucru poate presupune efectuarea unei schimbări în planul strategic sau operațional, sau acționarea pe teren în timpul operațiunii. Mai mult, ofițerul comandant va fi apoi în măsură să revizuiască probele disponibile și să înceapă o nouă etapă a ciclului decizional; și

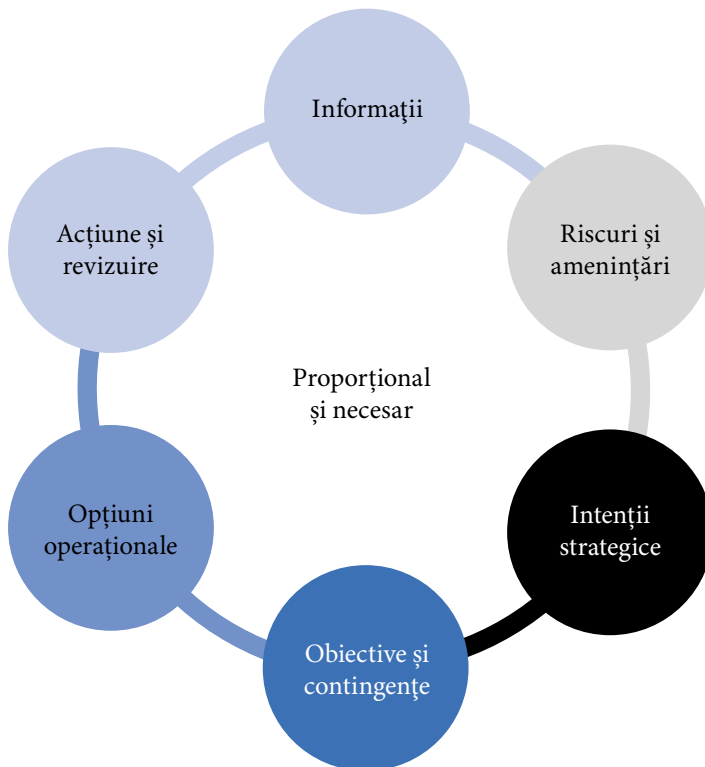
7. Necesitate și proporționalitate: În toate etapele, abordarea adoptată de poliție trebuie să fie în conformitate cu standardele internaționale ale drepturilor omului

și trebuie, prin urmare, să fie proporțională, necesară și să implice forma minimă de acțiune polițienească necesară pentru atingerea obiectivelor dorite. Aceste principii trebuie să fie predominante pe întreg parcursul procesului decizional.

Pe întreg parcursul diferitelor etape ale procesului decizional, comandanții de poliție urmează să se asigure că lucrează cu cele mai proaspete informații, că procesul decizional reflectă diferențierea între participanți și alți actori și că este conceput în așa fel încât să faciliteze activitățile ce au loc, precum și să se asigure că ei comunică în mod efectiv deciziile tuturor persoanelor relevante, fie că acestea sunt alți polițiști, organizatori ai întrunirii, alte persoane prezente, sau publicul larg.

Deși modelul decizional descris în acest ghid se referă la luarea deciziilor de către ofițerii comandanți, această structură de bază trebuie utilizată în practică de toți polițiștii, atât de aceia din cadrul diferitelor niveluri ale structurii de comandă, cât și de aceia care lucrează independent la întruniri stradale.

Imaginea 1: Ciclul modelului decizional

Modelul decizional trebuie să fie utilizat în etapele de pregătire și planificare a unei întruniri și trebuie de asemenea aplicat pe întreg parcursul diferitelor etape ale activităților tactice în cazul tuturor tipurilor de întruniri, fie că acestea au fost anunțate în prealabil, fie că sunt spontane, precum și în cazul întrunirilor de toate dimensiunile. Așa cum se arată mai sus, în luarea deciziilor trebuie să se țină cont de cele patru principii cheie: cunoaștere, facilitare, comunicare și diferențiere.

În situațiile în care, în decursul unui eveniment, se ia o decizie de schimbare a măsurilor de asigurare a ordinii, ca de exemplu de a impune o restricție necesară asupra întrunirii sau de a reacționa în baza unor noi informații, este important ca decizia să fie în mod obligatoriu comunicată organizatorilor iar impunerea restricțiilor trebuie, acolo unde este posibil acest lucru, să se facă cu consimțământ și prin dialog.

În situațiile în care se ia decizia de a restricționa drepturile participanților la o întrunire, de a utiliza forța sau de a afecta oricare alte drepturi sau libertăți (precum infiltrarea unor polițiști sub acoperire, ceea ce afectează dreptul la viața privată), această decizie trebuie consemnată într-un document scris, clar și transparent, care trebuie să indice polițistul care a luat această decizie. Orice astfel de decizie trebuie să fie supusă revizuirii în procesul de debriefing (raportare și discuție post-eveniment) și să fie disponibilă pentru a fi folosită în cazul unei anchete privind practicile poliției.

Luarea deciziilor și procesul din spatele deciziilor, mai ales în ceea ce ține de decizii care afectează drepturile omului, trebuie consemnate, pentru ca acestea să poată fi examinate ulterior. Este important ca poliția de toate nivelurile să prezinte informațiile în baza cărora a acționat, ce a încercat să realizeze în mod legal, opțiunile pe care le-a luat în considerare atunci când a existat timpul necesar pentru analizarea opțiunilor, acțiunea întreprinsă și, în final, rezultatul acțiunii.

Evaluarea riscurilor

Evaluarea riscurilor este parte integrantă a procesului decizional în toate etapele planificării, pregătirii și facilitării întrunirilor publice.

Cunoașterea este un element cheie în acest proces de evaluare și este alimentată de informații. Cercetarea și evaluarea riguroasă, de către un serviciu de informații, a evenimentului propus, a celor ce planifică și sprijină evenimentul (și a celor ce eventual se opun evenimentului), precum și a istoricului unor evenimente similare anterioare, îi ajută pe comandanți să fie în măsură să evalueze corect riscurile potențiale asociate cu o întrunire.

Există mai multe modalități de a evalua riscul asociat cu un eveniment anume, cu participanții la acest eveniment, cu cei afectați de acest eveniment și cei ce facilitează evenimentul (precum poliția sau serviciile de urgență). O abordare practică și care dă rezultate bune este de a identifica un număr limitat de scenarii potențiale (alternative) și riscurile lor asociate participanților la întrunire, asociate celor afectați de întrunire și celor ce facilitează întrunirea.

Comandanții trebuie să identifice riscurile specifice (precum riscul asociat cu prezența unui număr cu mult mai mare de participanți decât se anticipase inițial, sau riscurile asociate cu prezența contrademonstrațiilor) și modul în care acestea pot fi abordate. Trebuie puse în aplicare planuri de contingență pentru situații de urgență sau pentru cele mai rele situații posibile (cum ar fi condiții subite de vreme rea).

În conformitate cu modelul decizional, riscurile și pericolele trebuie identificate înainte de a se formula intențiile strategice, obiectivele asigurării ordinii și contingentele. Riscurile și pericolele trebuie de asemenea luate în considerare în alegerea între diferite opțiuni operaționale și, în același timp, trebuie luate în calcul riscurile și pericolele asociate implementării acestor opțiuni operaționale. Riscurile și pericolele se schimbă pe parcursul unei întruniri, ceea ce necesită prin urmare o evaluare *dinamică* a riscurilor pe întreg parcursul evenimentelor.¹⁹

19 Stott, C. & O. Adang, *Policing Football Matches with an International Dimension in the European Union: Understanding and Managing Risk* (n.t. Asigurarea ordinii la meciurile de fotbal cu o dimensiune internațională în Uniunea Europeană: înțelegerea și gestionarea riscului): (Liverpool, 2009), <http://www.academia.edu/3012119/Policing_Football_Matches_with_an_International_Dimension_in_the_European_Union_understanding_and_managing_risk>.

Partea II

ÎNAINTEA ÎNTRUNIRII: ORGANIZARE ȘI PLANIFICARE

CAPITOLUL 4. STRUCTURA DE COMANDĂ

Poliția joacă întotdeauna un rol cheie în asigurarea apărării dreptului la întrunire pașnică și în garantarea faptului că întrunirile pot avea loc într-un mod ordonat. Totuși, natura, scara și momentul intervenției poliției vor depinde de legile și procedurile în vigoare în fiecare jurisdicție. În unele jurisdicții, poliția trebuie anunțată în legătură cu toate întrunirile și are prerogativa de a impune restricții asupra unor astfel de evenimente, în timp ce în alte jurisdicții aceste puteri și responsabilități sunt deținute de autoritatea municipală sau de vreo altă autoritate, și în acel caz rolul poliției este în primul rând de a aplica decizia acelei autorități și de a asigura, în același timp, ordinea publică.

Trebuie menționat faptul că multe întruniri se desfășoară fără a fi nevoie de structuri de comandă foarte formale (oficiale) sau de operațiuni elaborate ale poliției, ce depășesc activitatea polițienească de fiecare zi, și aceste întruniri pot necesita doar un număr foarte mic de polițiști de serviciu. În situațiile în care evenimentul este de dimensiuni reduse, este probabil ca acesta să cauzeze o perturbare limitată a traficului sau a drepturilor altora și când evenimentul este necontroversat sau este puțin probabil să creeze opoziție, atunci poliția poate decide să implementeze doar o parte a structurii de comandă prezentată mai jos. Totuși, principiile de bază prezentate în acest capitol ar trebui aplicate în cazul asigurării ordinii publice la toate întrunirile și manifestațiile.

Organele de poliție care se ocupă de o întrunire trebuie să asigure un lanț ierarhic de comandă unic și clar, astfel încât să se poată întotdeauna determina care ofițer superior este responsabil în cele din urmă pentru acțiunile sau omisiunile forțelor de ordine. Aceasta se cere în special atunci când diferite organe de poliție sau unități de poliție din zone geografice diferite și alte agenții sunt implicate într-o singură operațiune pentru a asigura aderarea la planul strategic, o coordonare efectivă și linii clare de responsabilitate și răspundere. Stabilirea unei structuri de comandă clare este esențială în cazul asigurării ordinii publice la întruniri și manifestații, indiferent dacă evenimentul este programat/anunțat sau spontan. Principiul unității de comandă presupune ca fiecare persoană care are funcții de comandă sau de supraveghere să știe următoarele:

- Cui raportează persoana respectivă;
- Rolul, responsabilitățile și obiectivele persoanei;
- Ce resurse sunt alocate și disponibile; și
- Zona geografică sau funcțională de operare a persoanei.

Se pot identifica trei niveluri de comandă distincte, în care comandamentul superior este văzut ca fiind „strategic” (în sensul că oferă direcția generală),

nivelul de mijloc fiind considerat „operațional” (în sensul că are ca țintă atingerea obiectivelor specifice de asigurare a ordinii în contextul planului strategic general) și comandamentul inferior, considerat „tactic” (care realizează „desfășurarea” acțiunilor polițieneste).²⁰ Această structură de comandă este uneori cunoscută drept structura de comandă „aur, argint și bronz”. Deși întotdeauna trebuie să existe un comandant strategic unic, ocazional se poate să fie nevoie să existe mai mult de un singur comandant operațional și, deseori, vor fi câțiva comandanți tactici. Ofițerii de poliție care își asumă roluri de comandă în cazul asigurării ordinii publice la întruniri și manifestații trebuie întotdeauna să fie pregătiți în mod corespunzător și acreditați pentru sarcina ce le revine.

Imaginea 2: Structura de comandă

Nivelul de comandă	Responsabilitate
Superior	Strategică
Mediu	Operațională
Inferior	Tactică

Există diferite structuri și responsabilități de rang în cadrul forțelor de poliție, dar acest document a identificat structura de comandă bazată pe roluri și responsabilități și nu pe rang (grad). Deciziile trebuie luate, în măsura în care este posibil, la nivelul cel mai de jos în cadrul sferei individuale de responsabilitate.

În unele țări din spațiul OSCE, stilul în care se asigură ordinea publică se concentrează mai degrabă pe comunitate iar diferitele ranguri au o anumită autonomie și libertate de acțiune pentru a lua decizii independente, cu scopul de a satisface contextul și împrejurările specifice. Această abordare este deseori numită „asigurarea ordinii împreună cu comunitatea”. În alte țări din spațiul OSCE, asigurarea ordinii este controlată mai riguros de către guvernul central într-un stil ce „asigură ordinea comunității”. În ultimul caz, structura de comandă poate fi mai asemănătoare cu cea a unei organizații militare iar procesul decizional este de obicei atribuit gradelor superioare.

²⁰ Unități de poliție formate în operațiunile de menținere a păcii ale ONU, Departamentul Operațiunilor de Menținere a Păcii ale ONU, 2013, Ref.2009.32, <http://www.un.org/en/peacekeeping/sites/police/documents/formed_police_unit_policy_032010.pdf>. Această distincție între cele trei niveluri de comandă este în concordanță cu politicile Națiunilor Unite, însă în unele State participante, terminologia nivelurilor tactic și operațional este inversată. Din motive de conformitate, prezentul ghid va folosi terminologia propusă de ONU.

Comandamentul strategic

Comandantul strategic este un ofițer de poliție de nivel superior care este responsabil de elaborarea planului strategic, stilul în care se va asigura ordinea și strategia privind media, precum și autorizarea și alocarea resurselor necesare evenimentului. Comandantul strategic, în cazul unei întruniri complexe, ar trebui să fie la nivelul de conducere în organele poliției și acesta va avea sub control o parte substanțială a resurselor poliției.

Comandantul strategic va fi responsabil de elaborarea unui plan strategic în scris, care va stabili intențiile strategice ale poliției vizavi de întrunire (precum facilitarea întrunirilor pașnice, limitarea perturbării traficului, arestarea celor suspecți de infracțiuni grave).

Este de datoria comandantului strategic de a pune la dispoziție suficiente resurse pentru asigurarea ordinii publice la întrunire. În situațiile în care acele resurse au solicitări contradictorii, comandantul va decide care este amplasarea cea mai potrivită a acestora astfel încât să sprijine rolul general de asigurare a ordinii. Comandantul strategic poate de asemenea să impună restricții asupra anumitor opțiuni operaționale, deoarece acesta poate să nu dorească utilizarea anumitor opțiuni, sau poate, eventual, să insiste asupra faptului că autoritatea pentru anumite acțiuni specifice se află la nivelul strategic. De exemplu, orice decizie de a dispersa o întrunire poate necesita autorizarea comandantului strategic.

Odată ce întrunirea este în curs de desfășurare, comandantul strategic trebuie să păstreze o vedere de ansamblu asupra operațiunii, dintr-un loc potrivit, aflat la distanță față de locul întrunirii. Comandantul strategic trebuie să poată menține o vedere de ansamblu asupra întregului eveniment și nu să se concentreze asupra unor probleme individuale, iar prezența comandantului strategic la locul de desfășurare a întrunirii poate crea confuzie cu privire la cine este responsabil de anumite funcții individuale.

Comandantul strategic este responsabil de asigurarea stării fizice și psihice a comandanților operaționali, astfel încât în evenimente de lungă durată, comandanților li se oferă odihnă și li se asigură rotația. Comandantul strategic va trebui de asemenea să aprobe planurile comandantului operațional.

Comandamentul strategic (sau, în unele cazuri, comandamentul operațional, în funcție de întrunirea în cauză), sau reprezentanții acestora, vor trebui să fie în legătură cu organizatorii întrunirii și cu alte persoane relevante, încă de la început, pentru a stabili contactul și liniile de comunicare și a identifica rezultatele preferate pentru acel eveniment.

Comandamentul strategic va:

- Elabora planul strategic, stilul în care se va desfășura activitatea de asigurare a ordinii și strategia privind media și va comunica aceste aspecte comandantului/comandanților operațional/i;
- Autoriza și aloca resurse;
- Înființa o structură de comandă bine integrată pentru gestionarea mulțimilor, care va include funcțiile necesare, inclusiv funcțiile de informații, de investigații și de suport;
- Asigura evidența actelor în care se vor consemna deciziile;
- Fi în legătură cu organizatorii întrunirii și cu alte părți interesate;
- Aproba planul/planurile comandantului/comandanților operațional/i;
- Va lua decizii, bazate pe o abordare bazată pe drepturile omului, utilizând un proces care ține cont de informații, de riscuri și de opțiunile disponibile și va ține evidența tuturor acestor aspecte; și
- Va rămâne într-un punct de comandă central și va menține o privire de ansamblu asupra operațiunii (pentru a garanta faptul că intențiile strategice rămân relevante pentru acel eveniment, pe măsura desfășurării acestuia).

Sprijinul comandamentului strategic: Pentru ca un comandant strategic să supravegheze întrunirea (când se pregătește facilitarea unor întruniri mari) și resursele pe care le controlează, acesta trebuie să fie situat într-o clădire corespunzătoare și să aibă linii clare de comunicare cu comandantul operațional și cu alte persoane relevante. Acesta trebuie să asigure prezența în camera de comandă a unei echipe ce include operatori radio (stații de emisie-recepție), operatori telefonici, consilieri de specialitate (în situațiile în care este necesar), ofițeri de informații, o persoană de contact cu media și eventual reprezentanți ai altor autorități cheie, care dețin funcții similare în cadrul organizațiilor din care fac parte (precum pompierii, ambulanța, autoritățile locale).

Această cameră trebuie de asemenea să aibă:

- Un număr suficient de telefoane;
- Mai multe aparate radio (stații de emisie-recepție) (în cazul unor defecțiuni);
- Un jurnal de comandă (sau un registru al evenimentelor);
- Monitorizare video/CCTV (televiziune cu circuit închis)
- Hărți sau un sistem de cartografiere;
- Un plan operațional;
- Planuri de contingență;
- O cameră separată pentru briefing-uri (informare/instruire) (și/sau o cameră de ședință);
- Acces la toate sursele posibile de monitorizare audio-video disponibile (precum elicopter, vehicule aeriene fără pilot (drone));

- Semnal pentru telefoanele mobile; și
- O listă cu numere de telefon relevante și coduri de apel.

Este posibil ca majoritatea întrunirilor să nu necesite camere de control sau resurse elaborate. Totuși, cele de mai sus sunt sugerate ca fiind bune practici în cazul evenimentelor mari sau în situațiile în care sunt necesare resurse polițienești considerabile.

Comandamentul operațional

Comandanții operaționali sunt responsabili pentru implementarea intențiilor strategice ale comandantului strategic superior. Aceasta va include planificarea practică a unei întruniri, elaborarea unui plan operațional, briefing-ul (informarea/instruirea) personalului și desfășurarea personalului pe teren și gestionarea resurselor pe parcursul evenimentului. În cazul tuturor evenimentelor, cu excepția evenimentelor celor mai mici, comandanții operaționali trebuie în general să se situeze la distanță față de locul întrunirii. Dacă sunt amplasați la fața locului în cazul unor evenimente de mare amploare, există pericolul ca aceștia să se implice în probleme și chestiuni de detaliu și astfel să piardă din vedere evenimentul în ansamblu. Acest lucru poate de asemenea cauza confuzie în rândul comandanților tactici, care pot fi nesiguri cu privire la cine anume comandă o anumită funcție sau zonă.

În cazul evenimentelor ample, complexe, sau de mare durată, sau în cazul evenimentelor care se desfășoară pe o arie largă, poate fi nevoie de mai mult de un comandant operațional. Dacă se decide a se utiliza mai mult de un singur comandant operațional, comandantul strategic trebuie să fie satisfăcut că au fost îndeplinite următoarele condiții:

- Au fost implementate protocoale de comandă clare și ușor de înțeles, care descriu liniile de comandă și responsabilitate;
- Nu există breșe în structura de comandă la nivel operațional care să atragă comandantul strategic în luarea de decizii operaționale;
- Liniile de comunicare și responsabilitate rămân clare; și
- Fiecare comandant operațional este suficient de instruit și de competent pentru a-și executa rolul.

Comandantul operațional va face următoarele:

- Va elabora, revizui și coordona planul operațional privind modul de asigurare a ordinii în cazul întrunirii respective;
- Va înființa o structură de comandă pentru comandamentul operațional pe teren;

- Va comunica cu comandantul strategic pentru a garanta faptul că planul respectă intențiile strategice;
- Va lua decizii bazate pe o abordare bazată pe drepturile omului, utilizând un proces care ține cont de informații, de riscuri și de opțiunile disponibile și tine evidența acestora;
- Va rămâne într-un punct de comandă central, astfel încât să poată prelua controlul oricărui aspect al operațiunii;
- Va informa comandanții tactici cu privire la plan și, atunci când planul se modifică pe parcursul evenimentului, va transmite mai departe informațiile relevante;
- Va fi responsabil pentru garantarea faptului că acțiunile comandanților tactici sunt în conformitate cu intențiile strategice și cu planul operațional;
- Va fi responsabil pentru garantarea faptului că toți polițiștii sunt informați/instruiți în legătură cu intențiile strategice și rolurile lor individuale, inclusiv în legătură cu orice restricții impuse atribuțiilor lor;
- Va fi responsabil pentru desfășurarea pe teren a diferitelor opțiuni operaționale; și
- Va garanta faptul că desfășurarea forțelor de ordine este proporțională cu amenințarea indicată de sursele de informații disponibile.

Sprijinul comandamentului operațional: Pentru a avea o viziune de ansamblu, comandantul operațional trebuie să fie situat la distanță față de eveniment, dar într-o locație de unde acesta să poată menține o comunicare clară cu forțele de ordine de la fața locului și care să-i permită comandantului operațional să ia toate deciziile corespunzătoare și să ducă evidența acestora. Comandantul operațional trebuie să ia în calcul asigurarea prezenței în camera de comandă a unor operatori radio și de telefonie, consilieri specialiști (când acest lucru este necesar), ofițeri de informații, personal care să țină evidența, un ofițer media și reprezentanți ai altor instituții cheie (precum pompierii, ambulanța, autoritatea locală).

În anumite țări, poliția utilizează un autobuz în care se pot afla până la șase polițiști, inclusiv comandantul operațional, ofițerul media și operatorii radio. Autobuzele sunt echipate pentru a funcționa ca centre de comunicare și pentru a oferi un grad de flexibilitate în timpul operațiunilor de asigurare a ordinii publice.

Centrul operațional de comandă mai trebuie să aibă:

- Un număr suficient de telefoane;
- Mai multe radiouri (aparate de transmisie-recepție) (în caz de defecțiuni);
- Un jurnal de comandă sau un registru al evenimentelor;
- Monitorizare CCTV (televiziune cu circuit închis)
- Hărți sau un sistem de cartografiere;
- Planul operațional;
- Planuri de contingență;

- O cameră separată pentru briefing-uri (informare) (și/sau o cameră de ședințe);
- Semnal pentru telefoanele mobile; și
- O listă cu numere de telefon relevante și coduri de apel.

Comandamentul tactic

Sarcina comandanților tactici este de a controla resursele desfășurate în cadrul anumitor puncte geografice, fiind responsabili pentru anumite funcții specifice sau anumite resurse desfășurate în cadrul planului operațional. Ei raportează comandantului operațional, sunt desfășurați cu sarcini sau responsabilități specifice, pe care trebuie să le controleze, și au un număr de polițiști în subordine. Există două tipuri de comandă tactică: geografică și funcțională.

- Un comandant geografic este răspunzător de o anumită locație sau zonă așa cum aceasta este definită de către comandantul operațional. Comandantul geografic are un număr de cadre în subordine și poate să comande un număr de opțiuni operaționale. Acesta garantează faptul că considerațiunile pentru desfășurarea operațională sunt satisfăcute înainte de a se acorda cadrelor individuale permisiunea de a utiliza opțiunile respective. Comandantul geografic este de asemenea responsabil pentru retragerea acelei permisiuni în situațiile în care aceasta nu mai este necesară.
- Un comandant funcțional are aceeași responsabilitate ca un comandant geografic. Totuși, în loc să fie responsabil pentru o zonă fizică definită, acesta are o funcție anume. Iată câteva exemple:

– *Comandanții comunitari:* Acești comandanți și ofițerii lor de sprijin sunt responsabili de păstrarea liniilor de dialog deschise între organizatorii întrunirii sau reprezentanții acestora și comandantul operațional, înaintea, în timpul și după eveniment. Ei sunt de asemenea responsabili de interacțiunea cu comunitatea în general;

– *Comandanții de trafic:* Acești comandanți și ofițerii lor de sprijin sunt responsabili de menținerea circulației traficului în jurul întrunirii. Ei vor devia sau opri traficul după caz și vor garanta revenirea la normal a zonei cât de curând posibil;

– *Comandanții de comunicații:* Acești comandanți și ofițerii lor de sprijin sunt responsabili de asigurarea personalului pentru camera de comandă și control, care oferă sprijin operațiunii poliției. Comandantul care preia acest rol trebuie să aibă experiență în utilizarea echipamentelor de comunicații ale poliției, a metodelor de comunicare cu serviciile de urgență, programele de

cartografiere computerizată și gestionarea camerelor de luat vederi, precum și în monitorizarea și utilizarea rețelelor de socializare (ca de exemplu Twitter) ca instrumente de comunicare, pentru sprijinirea operațiunii poliției;

– *Comandanții pentru infracționalitate:* Acești comandanți și ofițerii lor de sprijin vor fi responsabili de investigarea oricăror infracțiuni raportate în timpul întrunirii și supravegherea documentării persoanelor arestate. Înainte de eveniment, comandantul strategic trebuie să stabilească parametrii pentru investigarea infracțiunilor din cadrul întrunirii și tragerea la răspundere penală a celor arestați; și

– Alte tipuri de comandanți tactici funcționali pot include unități de dialog, cei responsabili cu echipamente specifice (cum ar fi armele de foc sau unitățile de ordine publică (jandarmerie)) sau un ofițer de legătură pentru media.

Rolul și responsabilitățile comandanților tactici includ:

- A avea o înțelegere clară asupra obiectivului strategic și a obiectivelor activității de asigurare a ordinii;
- De a implementa tacticile de asigurare a ordinii aflate sub controlul său în concordanță cu comanda operațională (și contingențele agreate printr-un protocol de comandă);
- Luarea deciziilor în cadrul sferei sale de responsabilitate și garantarea faptului că forțele de ordine din sfera sa de responsabilitate sunt informate/instruite și supravegheate în timpul operațiunii;
- Să fie poziționați în mod corespunzător pentru a-și putea îndeplini rolul în permanență; și
- Să garanteze că toate informațiile relevante sunt transmise comandantului operațional, după caz.

Comandanții tactici se asigură de faptul că ei și personalul lor operează în conformitate cu intențiile strategice și cu planul operațional. Ei se asigură că toți ofițerii lor sunt informați/instruiți înainte de începerea primei etape a operațiunii și ei sunt responsabili de debriefing-ul (raportările și discuțiile) personalului din subordine după eveniment.

Comandantul tactic se va asigura că informațiile relevante sunt transmise comandantului operațional și că informațiile noi relevante sunt transmise polițiștilor care sunt desfășurați în cadrul zonei pe care acesta o controlează. Acesta va răspunde întotdeauna de comportamentul forțelor de ordine aflate sub comanda sa.

Roluri și responsabilități

Fiecare dintre cele trei niveluri de comandă are roluri și responsabilități aparte în planificarea și pregătirea unei întruniri, în facilitarea unei întruniri și în raportările post-eveniment (debriefing). Următoarele capitole descriu sarcinile și activitățile specifice care se desfășoară în fiecare etapă și la fiecare nivel de comandă.

Totuși, trebuie să ținem cont de faptul că unele activități vor fi întreprinse de către ofițerii de la fiecare din cele trei niveluri de comandă, la etape diferite. În special, toți comandanții au responsabilitatea de a comunica cu organizatorii evenimentului și cu alte persoane relevante cheie, de a se baza pe modelul pentru luarea deciziilor și pe procesul de evaluare a riscurilor, descrise în capitolul anterior, și de a utiliza cele patru principii cheie în planificarea și implementarea sarcinilor lor.

CAPITOLUL 5. ETAPA PLANIFICĂRII STRATEGICE

Pentru a se pregăti pentru o întrunire, comandantul strategic trebuie să adune toate intențiile strategice într-un plan scris, care să se bazeze pe cele patru principii strategice fundamentale: cunoaștere, facilitare, comunicare și diferențiere. Planul strategic este un document concis care oferă cadrul general pentru elaborarea practicilor operaționale și tactice ulterioare. El servește drept ghid pentru munca comandanților operaționali și tactici. Planul strategic va servi, de asemenea, drept cadrul pe care se vor baza actele scrise ale procesului de planificare și pregătire și ale oricăror activități de debriefing (raportare post-eveniment) ulterioare.

În unele cazuri, cum ar fi o întrunire spontană sau un *flashmob*, poliția poate fi avertizată doar cu puțin timp înainte, sau deloc, în legătură cu o întrunire ce ar urma să aibă loc și respectiv va trebui să reacționeze rapid. În astfel de situații, comandanții de poliție trebuie totuși să caute să aplice cele patru principii de bază (Capitolul 2) și să utilizeze modelul pentru luarea deciziilor (Capitolul 3) în răspunsul lor la astfel de întruniri și în facilitarea acestora.

Cunoaștere

Atunci când poliția constată pentru prima dată că va avea loc o întrunire, informația trebuie verificată, pentru a se stabili valabilitatea și acuratețea acestei informații. Informația poate să iasă la iveală în mai multe moduri – de exemplu, printr-o notificare sau o cerere formală, prin intermediul presei, prin intermediul rețelelor sociale (inclusiv rețelele de socializare online) sau prin afișe publicitare. De aceea, poliția trebuie să se asigure că există într-adevăr o intenție serioasă de a se ține acea întrunire. În situațiile în care este necesară o notificare formală cu privire la intenția de a organiza o întrunire, poliția, în mod normal, va afla despre aceste planuri printr-un proces de notificare. Informația este apoi transmisă comandantului strategic, pentru a se începe procesul de planificare strategică.

În situațiile în care nu se dă o notificare formală, intenția de a organiza o întrunire poate ieși la iveală prin intermediul mass-media sau al rețelelor de socializare, prin afișe sau fluturași/pliante, sau prin comunicare verbală. În această etapă, poliția trebuie să confirme aceste date pentru a crea informații veridice. Datele reprezintă forma brută a informațiilor iar informațiile reprezintă datele care au fost verificate și evaluate.

Datele pot fi evaluate în mai multe moduri, inclusiv prin coroborarea unei surse de date cu o a doua sursă sau prin studierea unor evenimente similare anterioare.

Acest lucru poate să însemne colaborarea cu alte servicii ale poliției care au facilitat astfel de evenimente cu scopul de a învăța din experiența anterioară. Totuși, mijlocul principal de verificare trebuie să fie dialogul deschis între poliție, organizatorii întrunirii și, acolo unde este cazul, alte părți interesate, cum ar fi autoritățile municipale.

Poliția trebuie să investigheze orice istoric al unor evenimente similare pentru a stabili amenințările sau riscurile care au fost identificate în trecut. O valoare deosebită în acest sens o pot avea rapoartele date ulterior, în urma evenimentelor anterioare (debriefing-urile) și lecțiile învățate precum și exercițiile care au fost compilate în trecut. Interacțiunile anterioare cu organizatorii pot, de asemenea, ajuta la identificarea persoanelor cheie și pot indica abilitățile și punctele forte ale acestora. Este deseori util a i se da unui polițist sarcina de a cerceta aceste aspecte într-o fază timpurie, cu scopul de a ajuta comandantul strategic în luarea deciziilor.

Facilitare

Poliția are obligația de a facilita toate întrunirile pașnice în intervalul orar, la locul și la modul ales de organizatori, în măsura în care este posibil, și de a asigura, în același timp, siguranța membrilor întrunirii, a forțelor de ordine și a publicului în general. În această etapă timpurie, poliția va dori să clarifice câte persoane este probabil să fie implicate, intenția întrunirii (dacă este o întrunire statică sau mobilă), intervalul orar și locul, precum și dacă există probabilitatea ca întrunirea să fie una conflictuală. Orice dialog trebuie să caute să studieze care este modalitatea cea mai potrivită de a facilita întrunirea. Poliția nu trebuie să caute să-i descurajeze pe organizatori în sensul de a renunța la organizarea întrunirii și nu trebuie să îi preseze pe organizatori să își modifice planurile astfel încât acestea să se potrivească intereselor poliției.

În unele situații, o întrunire poate cauza o obstrucție gravă care este posibil să ducă la o situație în care viața este pusă în pericol. O astfel de obstrucție evidentă ar fi, de exemplu, obstrucționarea rutei principale spre un spital sau accesul la o unitate de pompieri, sau ar putea să fie mai puțin evidentă, cum ar fi obstrucționarea accesului serviciilor de urgență la persoanele vârstnice sau vulnerabile. Dialogul timpuriu între poliție și organizatori trebuie să fie utilizat pentru rezolvarea acestor probleme prin consimțământ, astfel încât să nu se ajungă la impunerea unor restricții într-o etapă ulterioară. Activitatea pro-activă a poliției poate de asemenea ajuta la stabilirea unor contacte pe care aceasta să se poată baza în posibilele situații dificile din timpul unui eveniment.

Comunicare

Politica „fără surprize”: Poliția trebuie să își propună să adopte politica „fără surprize” în asigurarea ordinii publice la întruniri. Acest lucru înseamnă că organizatorilor întrunirii și participanților trebuie să li se facă cunoscute intențiile și posibilele tactici ale poliției. Aceștia trebuie să fie conștienți de desfășurările de rutină ale poliției și nu trebuie să fie luați prin surprindere de mișcări bruște sau o schimbare în privința uniformelor sau echipamentelor poliției. În mod ideal, poliția trebuie, de asemenea, să se aștepte la o „lipsă de surprize” în cadrul evenimentului, dacă organizatorii respectă planul și înțelegerile agreeate în prealabil. Pentru ca acest lucru să aibă loc, trebuie să existe un element de încredere între diversele părți, în special între poliție și organizatorii întrunirii. Această încredere poate necesita o perioadă de timp pentru a se dezvolta, însă punctul de plecare trebuie să fie dialogul. Pot apărea și surprize, în ciuda tuturor eforturilor organizatorilor și poliției. Totuși, prin abordarea celor mai probabile scenarii și rezultate, șansele ca acest lucru să se întâmple pot fi reduse. Asigurarea pro-activă a ordinii este întotdeauna preferabilă față de intervenția poliției în mod reactiv în cazul dezordinii publice.

Poliția trebuie să încerce să contacteze organizatorii odată ce aceasta a aflat despre intenția de a se organiza o întrunire, chiar și în situațiile în care poliția nu a fost notificată. Comunicarea este o stradă cu două sensuri – dialogul va permite poliției să evidențieze orice îngrijorări pe care le poate avea în legătură cu întrunirea planificată și să înțeleagă nevoile și aspectele care-l preocupă pe organizator. O bună practică este ca comandantul strategic să identifice din timp un ofițer care să consolideze încrederea dintre poliție și organizatori pe întreg parcursul procesului de planificare și să le furnizeze organizatorilor legătura cu comandanții operaționali și tactici, atunci când este necesar. Ar putea de asemenea să fie o idee bună ca organizatorul întrunirii să fie invitat la o întâlnire cu echipa de comandă, astfel încât orice motive de îngrijorare să fie discutate și să se consolideze încrederea pentru întrunirile viitoare.

În timpul evenimentului, comandanții de poliție vor aduna informații prin comunicarea cu organizatorii și din ceea ce văd pe teren sau prin intermediul camerelor de luat vederi. Monitorizarea întrunirilor și comunicarea privind desfășurarea acestora prin intermediul rețelelor de socializare (precum Twitter și Facebook) poate fi un instrument util poliției. Rețelele de socializare pot fi utilizate nu numai pentru a deveni conștienți de situație, ci și pentru a transmite actualizări cu privire la desfășurarea evenimentului, pentru a liniști și contracara potențialele informații greșite/ dezinformări.

Dialogul: În unele cazuri, este posibil ca organizatorii să nu fie dispuși să vorbească cu poliția sau să se simtă stânjeniți dacă fac acest lucru. În timp ce poliția trebuie

întotdeauna să sublinieze faptul că este dispusă să stea de vorbă cu oricine dorește să interacționeze cu aceasta, ezităările din partea organizatorilor nu trebuie să fie folosite ca un pretext pentru ca poliția să interzică sau să restricționeze în mod exagerat întrunirea.

Dacă nivelul încrederii dintre organizatori și poliție este scăzut, comandanții de poliție trebuie să fie dispuși să ia în calcul alte mijloace de comunicare pentru a stabili un dialog cu organizatorii. Astfel, poliția ar putea fi nevoită să ia în calcul metode alternative de comunicare, cum ar fi discuții telefonice, prin mijloace de comunicare electronice sau printr-un intermediar, ca de exemplu un reprezentant legal sau politic sau o organizație non-guvernamentală. Aceasta poate că nu este modalitatea ideală de comunicare, dar e preferabilă lipsei totale a comunicării.

În situațiile în care nu este posibilă comunicarea cu organizatorii, poliția ar putea dori să apeleze la presă sau la rețelele de socializare pentru a transmite un mesaj clar despre intențiile poliției, înainte ca întrunirea să aibă loc. Este esențial ca mesajul să spună că poliția intenționează să faciliteze orice întrunire pașnică, menținând ordinea publică în același timp, și e important ca acest mesaj să fie transmis într-un mod care să le trezească încredere organizatorilor întrunirii. Comandanții de poliție ar putea de asemenea să dorească să precizeze ce anume constituie o întrunire pașnică și că instigarea la ură sau violență de către organizatori sau de participanții la întrunire este o încălcare a legilor în vigoare.

Părțile interesate: Într-o etapă timpurie, comandantul strategic trebuie să identifice și să interacționeze cu celelalte părți interesate ce pot fi afectate de către întrunire. Interacțiunea timpurie cu comunitățile de afaceri sau de locuitori poate permite oamenilor să facă niște aranjamente alternative pentru a ajuta la minimizarea perturbărilor, însă părților interesate trebuie să li se spună că până și o întrunire pașnică poate împiedica, amâna sau obstructiona temporar activitățile terților și că aceasta poate să includă un comportament deranjant sau ofensator.

Poliția s-ar putea de asemenea să dorească să intre în dialog cu politicieni, partide politice și alte autorități relevante, care pot avea un rol extrem de important în amplificarea sau scăderea tensiunilor publice înaintea anumitor întruniri publice. Totuși, este de asemenea important ca poliția să își păstreze independența față de influențele politice și ca poliția să fie recunoscută ca fiind independentă. Poliția trebuie să se asigure că orice dialog cu partide politice include toate culorile spectrului politic.

Media: Este important ca toate serviciile de poliție să aibă o relație profesională cu presa. Poliția trebuie de asemenea să nu uite că organizațiile media sunt organisme

independente și că nu este responsabilitatea lor de a prezenta puncte de vedere polițiene. Totuși, dacă presa înțelege obiectivele legitime ale poliției, reportajele lor pot ajuta în facilitarea unui eveniment pașnic. Când este cazul, organizarea unor ședințe de informare cu presa, înaintea întrunirilor, pentru a prezenta intențiile strategice, poate ajuta la facilitarea unei întruniri pașnice. Poate fi potrivit ca un comandant operațional funcțional să acționeze ca ofițer de legătură cu presa pentru a garanta faptul că orice strategie media poate fi modificată sau pusă în aplicare în timp real.

În cazul evenimentelor complexe sau de mare amploare, trebuie să se ia în considerare desemnarea unui consilier media care să ofere consiliere echipei de comandă privind amploarea interesului presei pentru evenimentul în cauză, care să acționeze ca persoană de contact în relația cu presa și care să ofere consiliere privind mesajele ce vor fi incluse în comunicatele de presă.

Comandantul strategic ar trebui, prin urmare, să dezvolte o strategie media care să explice în ce mod și când vor fi transmise informații presei și să identifice ofițerul de legătură cu presa. Toate informațiile acordate presei trebuie să fie corecte factologic. Dacă orice parte a informațiilor date presei se dovedește a fi incorectă, atunci tot ce spune poliția poate fi pus sub semnul întrebării. Dacă un ofițer de poliție nu este sigur de răspunsul său la orice întrebare, este mai bine să spună lucrul acesta decât să ofere un răspuns care poate fi incorect.

O strategie media trebuie împărțită în trei părți: înaintea, în timpul și după eveniment, și poate să:

- Ajute la siguranța publică;
- Ofere informații vitale publicului general;
- Promoveze încrederea în poliție;
- Acționeze în sensul prevenirii infracționalității; și
- Să promoveze înțelegerea acțiunilor poliției.

O bună practică este ca poliția să ofere presei:

- Un singur punct de contact;
- Informări (briefing-uri) regulate pentru a furniza informații și nu să aștepte să fie întrebată;
- Să stabilească o zonă de întâlnire cu presa unde pot avea loc briefing-urile (informările); și
- Să ofere informații despre întrunire, înainte ca aceasta să aibă loc.

Este esențial ca toate nivelurile de comandă să fie informate/instruite cu privire la strategia privind media și să știe care este comandantul operațional sau purtătorul de cuvânt pentru presă, la care să poată apela pentru a vorbi cu presa.

Diferențiere

Este important ca poliția să poată culege cunoștințe despre participanții probabili și despre gama și diversitatea participanților la o adunare, încă dintr-o fază timpurie. Acest lucru va fi important în a-i permite (poliției) să planifice eficient, să se asigure că sunt disponibile resurse adecvate și să stabilească linii de comunicare cu grupuri și organizații cheie, încă dintr-o fază timpurie.

Evaluarea riscurilor

În evaluarea potențialelor riscuri și pericole, comandantul strategic trebuie întotdeauna să țină cont de o varietate de scenarii posibile diferite ce ar putea avea loc în perioada premergătoare întrunirii și în timpul acesteia. Scenariile pot fi afectate de factori precum numărul participanților; afilierea lor politică; scopul întrunirii, inclusiv dacă aceasta are legătură cu alte evenimente ce au loc în același timp (precum vizitele unor șefi de stat, summit-uri); prezența contrademonstrațiilor; prezența altor activități în vecinătate; locul demonstrației și ruta, dacă aceasta presupune un marș; partea zilei, condițiile meteo și alți factori potențial relevanți.

Datele și informațiile sunt resurse importante în gestionarea riscului. Este responsabilitatea comandantului strategic de a asigura faptul că din operațiunea sa de gestionare a evenimentului face parte și o persoană care răspunde de informații și că există o comunicare bună între serviciul de informații și echipa de comandă, pentru a se asigura faptul că informațiile necesare sunt adunate și utilizate efectiv în procesele decizionale.

Intenții strategice

În pregătirea pentru un eveniment, comandantul trebuie să recurgă întotdeauna la cele patru principii strategice: cunoaștere, facilitare, comunicare și diferențiere, în elaborarea intențiilor strategice pentru planul strategic.

Planul strategic: Odată ce mobilizarea timpurie a avut loc și riscurile potențiale au fost identificate, comandantul strategic va fi responsabil pentru dezvoltarea strategiei generale într-un plan strategic. O strategie este un document scurt, în scris, care trebuie să fie dinamic și capabil de a fi revizuit din perspectiva evaluării și analizei continue a amenințărilor și riscurilor. Intențiile strategice, care vor determina rolul poliției în asigurarea ordinii și modul în care comandantul vrea să se desfășoare acțiunea de asigurare a ordinii în cazul evenimentului respectiv, trebuie

să fie clare și precise, astfel încât să nu poată să aibă loc nicio neînțelegere. Aceste intenții trebuie revizuite în mod regulat, pentru a fi siguri că ele sunt în continuare corespunzătoare în cazul oricărei schimbări a circumstanțelor. Printre exemplele de intenții strategice se numără: asigurarea siguranței participanților, a forțelor de ordine și a publicului în general; facilitarea unei întruniri pașnice; prevenirea și detectarea infracționalității înaintea, în timpul și în urma întrunirii; o politică vizavi de arestarea indivizilor care se poate să fi încălcat legea;²¹ și minimalizarea oricărei interferențe cu drepturile și libertățile altora.

În stabilirea intențiilor strategice, comandantul ar putea să ia în considerare următoarele aspecte:

- Locul, amploarea, intervalul orar și dimensiunea întrunirii;
- Tipul specific de întrunire (de exemplu, marș, adunare, paradă);
- Diversitatea participanților în cadrul întrunirii (de exemplu, raportul (proporția) dintre bărbați și femei, adulți și copii, persoane fără dizabilități și persoane cu dizabilități);
- Rolul forțelor de ordine (de exemplu, de a facilita o întrunire pașnică sau de a se opune unei întruniri violente, protejarea sediilor);
- Nivelul atenției acordate de media (de exemplu, ar putea numărul participanților să crească în acea zi, datorită atenției acordate de presă evenimentului?);
- Implicații mai largi ale asigurării ordinii (de exemplu, implicații în privința comunităților sau a altor evenimente);
- Impactul potențial al întrunirii asupra populației în general și asupra anumitor comunități minoritare în special;
- Istoricul unor evenimente similare; și
- Rezultatele evaluării riscurilor, în cazul în care s-au efectuat astfel de evaluări.

În situațiile în care două intenții sunt contradictorii sau când comandantul simte că una din intenții presupune unele riscuri mai ridicate, această situație trebuie explicată atunci când se stabilește planul strategic. Fiecare eveniment este diferit și trebuie să fie evaluat pe baza circumstanțelor individuale. Intențiile strategice trebuie să fie bine înțelese de către fiecare ofițer implicat în planificarea și desfășurarea operațională a evenimentului. Intențiile strategice trebuie să identifice rezultatul anticipat ca fiind preferat, acceptabil sau inacceptabil. Prin identificarea rezultatelor posibile, comandantul strategic trebuie să poată crea planuri de contingență pentru rezolvarea oricăror rezultate inacceptabile ce pot să apară.

21 În multe țări, acest lucru necesită consultări prealabile cu procuratura.

Imaginea 3: Exemple de rezultate strategice:

Rezultat preferat	Rezultat acceptabil	Rezultate inacceptabile
Evenimentul se desfășoară pașnic, fără incidente majore.	Tulburare minoră, s-a rezolvat, fără a stârni violență suplimentară.	Dezordine și distrugere de bunuri pe scară largă, multe victime în rândul forțelor de ordine și al civililor.

Comandantul strategic poate de asemenea să identifice, să numească și să informeze/instruiască un comandant operațional într-o fază timpurie și ar putea să se consulte cu acesta din urmă, cu consilierii relevanți, cu organizatorii întrunirii și cu părțile interesate cheie în formularea intențiilor strategice.

Parametrii activității de asigurare a ordinii: Comandantul strategic va oferi îndrumări comandantului operațional în privința modului în care să abordeze o serie de probleme. Aceste îndrumări pot include:

- O întrunire care depășește durata așteptată, deoarece această situație trebuie în mod normal să fie facilitată, având în vedere impactul potențial asupra altor factori, ca de exemplu alte întruniri sau evenimente publice, sau orice impact negativ asupra drepturilor altora;
- Locații emblematiche, cum ar fi clădiri guvernamentale, lăcașuri de cult, memoriale, care sunt strategice sau importante;
- Persoane importante care ar putea necesita protecție specială;
- Tactici care, din diferite motive, nu trebuie utilizate, ca de exemplu restricționarea utilizării gazului CS (o-clorobenziliden malononitril, cunoscut drept gaz lacrimogen);
- Stabilirea parametrilor investigaționali, asigurarea faptului că unitatea de investigații are resurse corespunzătoare la dispoziție și că aceasta are legături puternice cu funcția (serviciile) de informații; și
- Alte răspunsuri la delictele comise în timpul întrunirii.

Comandantul strategic trebuie de asemenea să stabilească stilul în care se va desfășura acțiunea de asigurare a ordinii publice (modul de a interacționa cu întrunirea, de exemplu: fără confruntare, facilitant) în planul strategic. Acest stil poate avea un impact direct asupra dinamicii din cadrul unei întruniri și dintre participanți și poliție și poate fie să ajute la dialog, fie să creeze suspiciuni și să sporească tensiunile. Un stil agresiv care restricționează mișcarea, desfășoară jandarmeria echipată pentru revolte etc. poate duce la tensiuni și la o posibilă escaladare a violenței, chiar dacă întrunirea a început pașnic.

Resurse: Comandantul strategic are responsabilitatea de a asigura disponibilitatea personalului corespunzător (inclusiv ofițerii din prima linie și cei cu roluri de sprijin, cum ar fi cei de la investigații sau informații) și a echipamentului adecvat pentru asigurarea ordinii unei întruniri în mod pașnic. Comandantul strategic trebuie să ia în calcul resursele disponibile, solicitările din partea altor zone de responsabilitate a poliției și instruirea (pregătirea) și aptitudinile ofițerilor lor. Este esențial ca ofițerii care urmează a fi desfășurați cu opțiunea de a utiliza forța, inclusiv tunurile cu apă sau lansatoarele de gaze lacrimogene, de exemplu, să fie pregătiți/instruiți în mod corespunzător și sprijiniți de o structură efectivă de comandă și control și să aibă instrucțiuni clare privind când anume poate fi folosită fiecare din opțiunile de forță.

Și nu în ultimul rând, comandantul strategic răspunde de informarea/instruirea comandantului operațional cu privire la intențiile strategice și la celelalte elemente ale planului strategic, astfel încât comandantul operațional să poată formula un plan operațional. Informațiile noi primite de comandantul strategic pot să însemne că intențiile strategice trebuie să fie modificate, situație în care informațiile actualizate trebuie transmise tuturor celorlalți ofițeri, cât de curând posibil.

Listă de verificare

Responsabilitățile echipei de comandă în etapa de planificare strategică

Comandamentul strategic va face următoarele:

Se va baza pe cele patru principii strategice – cunoaștere, facilitare, comunicare și diferențiere – și pe modelul decizional în pregătirea pentru o întrunire;

- ✓ Va verifica informațiile cu privire la eveniment, organizatori etc;
- ✓ Va deschide linii de dialog cu organizatorii și părțile interesate;
- ✓ Va concepe o strategie privind media;
- ✓ Va începe să identifice riscurile și pericolele;
- ✓ Va stabili parametrii operaționali și stilul în care se va asigura ordinea;
- ✓ Va defini intențiile strategice;
- ✓ Va identifica și informa/instrui comandantul strategic;
- ✓ Va asigura disponibilitatea de resurse corespunzătoare;
- ✓ Va elabora un plan strategic.

CAPITOLUL 6. ETAPA PLANIFICĂRII OPERAȚIONALE

Odată ce planul strategic a fost transmis comandantului operațional, acesta își va asuma responsabilitatea primară pentru următoarea etapă a muncii de pregătire. Comandantul operațional va elabora un plan operațional în scris, pentru a explica modul în care poliția intenționează să faciliteze întrunirea pașnică. La fel ca în cazul elaborării planului strategic, comandantul operațional trebuie să pregătească planul bazându-se pe principiile cunoașterii, facilitării, comunicării și diferențierii. Planul va identifica resursele individuale și ofițerii de poliție individuali cărora le va atribui anumite opțiuni operaționale pentru asigurarea ordinii. Opțiunile operaționale vor fi apoi folosite pentru realizarea obiectivelor potrivite, aferente asigurării ordinii, care vor fi și ele legate de planul strategic.

În unele contexte poate fi necesară numirea mai multor comandanți operaționali. În aceste cazuri, trebuie să se asigure linii clare de responsabilitate precum și delimitări clare între comanda operațională și comanda strategică și cea tactică. În situațiile în care o anumită problemă se referă la două dintre aceste structuri de comandă, există posibilitatea apariției unor rețineri în procesul decizional precum și a apariției confuziei cu privire la cine anume este responsabil pentru fiecare acțiune a poliției.

- **Planul operațional** va contribui la modul în care poliția își va realiza intențiile strategice și, în special, modul în care poliția va aborda întrunirea.
- **Obiectivele asigurării ordinii** decurg din intențiile strategice și pot include apărarea unor locații emblematice sau a anumitor persoane, sau prevenirea tulburării transportului public. Obiectivul de pornire trebuie întotdeauna să fie facilitarea întrunirii, dar trebuie gândit modul în care poliția ar putea răspunde tulburărilor sau violenței într-un mod proporțional.
- **Opțiunile operaționale** sunt mijloacele utilizate pentru realizarea obiectivelor de asigurare a ordinii. De exemplu, pentru a realiza obiectivul facilitării întrunirii, comandantul operațional poate utiliza opțiunile operaționale ale ofițerilor poliției comunitare. În mod alternativ, în cazul confruntării cu o întrunire violentă, obiectivul asigurării ordinii poate fi dispersarea și, în situații extreme, operațiunile operaționale pot include utilizarea gazelor lacrimogene (CS) și/sau utilizarea tunurilor cu apă.

În încercarea de a transpune planul strategic într-un plan operațional, comandantul operațional va trebui să se bazeze pe orice date sau informații noi, va trebui să revizuiască orice riscuri și astfel s-ar putea să fie nevoie să sugereze modificarea planului strategic. Orice schimbări necesare vor trebui încorporate în plan înainte ca poliția să clarifice sau să definească obiectivele sale privind asigurarea ordinii.

Cunoaștere

Înainte de a decide care obiective de asigurare a ordinii sunt cele mai potrivite situației în cauză, comandantul operațional trebuie să adune informații relevante și actuale. Comandantul strategic va fi transmis informațiile de bază, dar acum este nevoie de mai multe detalii. Acestea pot fi detalii despre caracteristicile fizice ale locului, intervalul orar în care se va desfășura și dispersa întrunirea, motivul întrunirii, interesul public pentru întrunire, numărul probabil de participanți, opoziția posibilă și informații specifice despre intențiile indivizilor sau grupurilor care probabil vor participa.

Trebuie culese informații despre următoarele aspecte:

- De ce are loc întrunirea? În favoarea cui, respectiv împotriva cui este întrunirea? Ar putea prezența poliției să inflameze demonstrații sau privitorii? Este probabil ca scopul întrunirii să declanșeze o reacție (violentă) din partea altor sectoare ale societății?
- Cine va lua parte la întrunire? Există un istoric? Care este profilul întrunirii din punct de vedere al vârstei și genului (sexului) participanților? Ce informații se cunosc cu privire la intenții? Cine face parte din comunitatea locală? Cine face parte din comunitatea tranzitorie (a trecătorilor)? Vor fi contrademonstrații sau membri ostili în public?
- Care sunt intențiile participanților (a se ține cont de faptul că intențiile participanților și grupurilor din cadrul unei întruniri pot diferi)? Există informații și despre intenții secundare? Unele sub-grupuri ce iau parte la o întrunire pot avea intenția de a pune la cale un protest sau o demonstrație secundară.
- Unde urmează să aibă loc întrunirea? Există locații semnificative care pot fi ținta evenimentului sau a unora dintre participanți sau contrademonstrații? Ce îngrijorări există în privința traficului? Ce rută se intenționează a se urma?
- Când va avea loc întrunirea? În care parte a zilei (la ce oră) și în care parte a anului? Care sunt condițiile meteo? Ce implicații există în privința traficului (va fi disponibil transportul public în perioada dispersării)?
- Cum vor sosi participanții la întrunire? Cum intenționează să plece de acolo? Există rute de ieșire corespunzătoare și există transport public de la punctul de întrunire? Va fi un eveniment static sau un marș? Se vor construi anumite structuri, cum ar fi scene pentru vorbitori sau un sistem de amplificare a sunetului (boxe)?

Aceste date vor spori informațiile furnizate deja de către comanda strategică. În situațiile în care apar informații noi, comandantul operațional trebuie să nu uite să le transmită în jos spre comandanții tactici, dar și în sus spre comanda strategică, astfel încât să se poată efectua ajustări planului strategic sau ca să se poată alocă resurse suplimentare. O parte importantă a culegerii de informații este parcurgerea

pe jos a terenului și examinarea topografiei și geografiei zonelor în care va avea loc întrunirea. În lipsa acestei activități, unii factori importanți, cum ar fi restricționările traficului, întreținerea clădirilor, lucrările la drumuri sau alte obstacole, pot fi ratate sau trecute cu vederea.

Evaluarea riscurilor

Identificarea riscurilor și pericolelor inițiale trebuie efectuată de comandantul strategic. Cu toate acestea, evaluarea riscurilor este utilizată la maximum în timpul planificării operaționale. Luând în considerare toate informațiile disponibile, comandantul operațional ar trebui să poată identifica majoritatea posibilelor riscuri și pericole ce ar putea afecta acțiunea de asigurare a ordinii la întrunire. Riscurile pot include prezența unor grupuri sau a unor indivizi care pot avea intenția de a perturba întrunirea sau de a provoca violență, în timp ce un pericol poate fi orice ce poate cauza daune sau vătămare corporală, ca de exemplu traficul rutier pe un drum aglomerat, sau zone în care există riscul ca persoanele să se poată împiedica sau cădea, cum ar fi treptele sau gardurile joase.

Pe baza identificării riscurilor și a scenariilor asociate acestor riscuri, comandantul poate prioritiza cele mai importante chestiuni care pot să apară în timpul unei întruniri și să implementeze măsuri de control corespunzătoare pentru a reduce sau elimina riscurile. Acest lucru ar putea însemna, de exemplu, introducerea barierei pentru a controla fluxul traficului cu scopul de a elimina riscul ca persoanele să fie vătămate sau de a reduce riscul pericolului ca oamenii să se împiedice, sau plasarea unor ofițeri în uniformă în anumite locuri pentru a reduce probabilitatea apariției comportamentului violent în cazul unor indivizi sau grupuri mici.

Rapoartele privind agresiunea sexuală a femeilor în cadrul mulțimilor servesc nu numai la descurajarea femeilor de a participa la evenimente de protest ci ele îi discreditează de asemenea chiar și pe protestatari. Făptașii deseori simt că pot comite aceste delictе fără să fie pedepsiți. Este important ca poliția să precizeze clar faptul că violența sexuală nu va fi tolerată și că aceasta va fi pedepsită. Când este posibil, poliția trebuie să se angajeze în prealabil într-un dialog cu grupările de femei și cu alții pentru a discuta despre siguranța femeilor iar ofițerii de ambele sexe trebuie să monitorizeze femeile din întrunire, pentru a le asigura siguranța. Când poliția arată că ia aceste riscuri în serios, este mai puțin probabilă apariția unor astfel de situații.

Au existat situații în care poliția sau forțele de securitate au instigat la violență sexuală; acest lucru este adevărat în special în societățile patriarhale, în care se poate crede că femeile nu au ce căuta pe stradă protestând.

Dat fiind că această problemă pare să survină din ce în ce mai des, este de asemenea esențial a se lua în considerare astfel de probleme încă din faza de planificare; este important inclusiv modul în care femeile vor putea raporta cazurile de violență sexuală în timpul sau după eveniment.

Facilitare

Odată ce au fost luate în calcul informațiile și riscurile, planul operațional va arăta exact modul în care poliția intenționează să își îndeplinească intențiile strategice. Va fi rolul comandantului operațional de a privi întregul eveniment și a decide când se aplică următoarele obiective în facilitarea unui eveniment în condiții de siguranță.

Poliția trebuie întotdeauna să pornească de la a considera care este modalitatea cea mai bună de a planifica facilitarea unei întruniri astfel încât să fie îndeplinite dorințele organizatorilor. Facilitarea unei întruniri pașnice trebuie să fie obiectivul poliției chiar și atunci când participanții nu se conformează cu toate aspectele legislației naționale. Membrii individuali ai unei întruniri pot să nu fie conștienți de faptul că organizatorul nu s-a conformat legii, în situațiile în care acesta este cazul. În orice caz, se pot lua măsuri legale după eveniment iar forța nu trebuie niciodată utilizată împotriva unei întruniri doar pentru că nu a fost îndeplinită cerința de notificare.

Impunerea restricțiilor: Dacă se ia o decizie de a se impune restricții asupra unei întruniri, fie de către autoritatea competentă înainte de eveniment, fie de către poliție în timpul evenimentului, atunci orice decizie în acest sens trebuie să se bazeze pe principiile drepturilor omului prezentate mai sus. Poliția trebuie întotdeauna să comunice argumente clare pentru a sugera sau a impune restricții, iar organizatorilor trebuie întotdeauna să li se ofere alternative rezonabile în situațiile în care o anumită restricție impune o povară semnificativă asupra unei întruniri. Este întotdeauna preferabil a se negocia restricțiile potențiale cu organizatorii și nu a se impune restricții fără o avertizare prealabilă. Unele restricții pot fi mai ușor negociate, cum ar fi evitarea rutelor periculoase, prevenirea obstrucționării locațiilor cheie sau modificarea intervalului orar aferent unei întruniri. Însă există posibilitatea ca organizatorul să fie reticent în privința unor restricții și se poate opune acestora în mod legal, aceste restricții putând fi contestate de către organizator. Prin urmare, este important ca restricțiile identificate în faza de planificare operațională să fie comunicate organizatorilor cât de curând posibil. Înainte de a impune restricții, poliția trebuie să ia în considerare următoarele:

- *Motive legitime pentru reglementare și restricționare:* Motivele legitime pentru restricționare sunt recomandate în instrumentele (textele) internaționale ale

drepturilor omului. La acestea nu trebuie să se adauge motive suplimentare din legislația națională. Însă motivele legitime vor fi interpretate în mod necesar conform contextului local prin deciziile date de autoritățile locale sau de către autoritatea locală competentă;

- *Spațiul public*: Întrunirile reprezintă o utilizare a spațiului public la fel de legitimă ca orice activitate comercială sau ca fluxul traficului auto sau al pietonilor. Acest lucru trebuie recunoscut atunci când se ia în considerare necesitatea oricăror restricții;
- *Restricții bazate pe conținut*: Întrunirile se țin în scopul exprimării colective și, astfel, scopul lor este transmiterea unui mesaj. Restricțiile asupra conținutului vizual sau audio al oricărui mesaj trebuie aplicate doar în caz de necesitate și trebuie să fie impuse de către poliție numai dacă există pericolul iminent al apariției violenței;
- *Vedere și auzire*: Întrunirile publice se țin cu scopul transmiterii unui mesaj către o persoană, grup sau organizație țintă. De aceea, ca regulă generală, întrunirile trebuie să fie facilitate pentru a avea loc în raza vizuală și auditivă a auditoriului țintă; și
- *Restricții privind intervalul orar, locul și modul de desfășurare*: Autorității de reglementare îi este disponibil un spectru larg de posibile restricții care nu afectează mesajul comunicat. Trebuie oferite alternative rezonabile în cazul în care sunt impuse orice restricții asupra intervalului orar, locului și modului de desfășurare ale unei întruniri.

Comandantului strategic îi revine responsabilitatea generală asupra evenimentului, stabilind intențiile strategice, planul strategic și parametrii operaționali. Orice restricții dinaintea evenimentului trebuie să fie prezente în gândirea și planurile relevante ale comandantului strategic. Orice restricții impuse în timpul evenimentului, ca de exemplu ca urmare a unui incident sau ca urmare a violenței, trebuie să reprezinte deciziile comandanților operaționali (și acestea ar fi trebuit să fi fost gândite până la capăt în prealabil, ca și contingențe, de către echipa de comandă). Astfel de contingențe trebuie discutate cu comandantul strategic în prealabil (cu excepția situațiilor în care viața este pusă în pericol), datorită impactului pe care îl pot avea asupra planului general și, eventual, asupra nivelurilor de resurse disponibile pentru întrunire. Totuși, planurile de contingență pre-existente pot fi modificate dacă situația o cere (ca de exemplu în situațiile în care viața este pusă în pericol).

Poliția nu trebuie să uite niciodată că întrunirile ar trebui, în măsura în care este posibil, să fie facilitate fără impunerea unor restricții asupra organizatorilor și că posibilele restricții trebuie să fie restricțiile minime necesare pentru atingerea scopurilor legitime ale autorităților statului.

Comunicare

Dialogul inițiat de către comandantul strategic trebuie dezvoltat la nivelul de comandă operațională. Poliția trebuie întotdeauna să aibă ca scop asigurarea continuității personalului care intră în dialog cu anumiți organizatori. Acest lucru va facilita dezvoltarea unor relații personale și va ajuta la consolidarea încrederii reciproce. Poliția trebuie de asemenea să se asigure că există o linie de comunicare unică, clar definită, cu organizatorii externi, pentru a se evita transmiterea unor mesaje confuze sau contradictorii.

Comandanții tactici care pot servi drept ofițeri de legătură cu organizatorii trebuie să fie identificați și trebuie să se convină rolul și responsabilitățile lor înainte de începerea operațiunii. Acești ofițeri trebuie să fie pricepuți în facilitarea dialogului și să aibă aptitudini de negociere și mediere. La această etapă, trebuie luate în considerare în mod special problemele dialectale sau de limbă, astfel încât să poată fi angajați interpreți care să fie păstrați pe tot parcursul procesului.

Poliția trebuie să se asigure că comunicarea decurge în ambele sensuri: poliția nu trebuie numai să adune informații pentru a susține facilitarea unei întruniri pașnice, ci și să ofere informații potrivite și suficiente celorlaltor persoane relevante, pentru a contribui la facilitarea întrunirilor pașnice.

Poliția trebuie întotdeauna să țină cont de faptul că interacțiunea cu organizatorii ajută în principal la identificarea intențiilor și dorințelor organizatorilor cu privire la eveniment, la identificarea oricăror riscuri și pericole potențiale și, astfel, la a determina ce anume trebuie să facă poliția pentru a aborda riscurile posibile și a facilita întrunirea. Conversația deschisă, față în față, poate permite unor astfel de discuții să se încheie cu succes, concluziile acestora fiind acceptabile reciproc.

Uniforma: Este important a se adopta un stil de uniformă potrivit, pentru a transmite un mesaj corect publicului. Totuși, forțele de ordine au de asemenea dreptul de a fi protejate împotriva atacurilor violente. Acest echilibru atent între a purta uniforma potrivită la momentul potrivit trebuie să se bazeze și pe probabilitatea amenințărilor și să țină cont de riscul pe care îl reprezintă purtarea unor echipamente de protecție prea devreme sau prea târziu, ceea ce poate declanșa acte de violență. Echipamentele de protecție corporală pot fi purtate sub uniformă. Toate uniformele și/sau căștile trebuie să fie marcate cu numărul de serviciu al polițistului, pentru a înlesni identificarea individului în cazul în care polițistul acționează într-un mod necorespunzător, precum și din motive de bunăstare, medicale și de comandă.

Diferențierea

Când poliția îi identifică pe cei cu care dorește să interacționeze, poliția trebuie să nu uite că la întrunire pot participa o gamă largă de indivizi și grupuri diferite, și că unii/unele dintre aceștia/acestea pot avea scopuri și intenții care diferă de cele ale organizatorilor. Când poliția caută grupurile potrivite cu care să discute, trebuie să se acorde o atenție specială identificării celor îndeosebi vulnerabili, care ar putea lua parte la eveniment. Va exista de asemenea o varietate de persoane și de organizații care pot fi afectate de întrunire în diferite moduri, a căror includere în procesul de dialog ar putea fi necesară.

Contingențe

Implicarea timpurie a serviciilor de urgență va permite comandantului de poliție să abordeze planificarea contingențelor. Acest lucru înseamnă examinarea situațiilor de genul „ce se întâmplă dacă...?”, care ar putea să apară în timpul asigurării ordinii la o întrunire și care ar putea avea ca rezultat un incident major. Un incident major este o urgență care necesită implementarea unor măsuri speciale de către unul sau mai multe dintre serviciile de urgență sau de către autoritățile locale. Acest lucru poate fi necesar datorită aspectelor următoare:

- Salvarea și transportarea unui număr mare de persoane rănite;
- Orice incident care necesită resursele combinate, la scară largă, ale serviciilor de urgență;
- Mobilizarea și organizarea serviciilor de urgență și suport pentru a se ocupa de nevoile unui număr mare de persoane în cazul existenței pericolului morții sau al rănirii grave a acestora; și
- Rezolvarea unui număr mare de întrebări puse de obicei poliției, care vor veni probabil din partea publicului sau a presei.

Riscurile și pericolele potențiale care trebuie luate în calcul pot include:

- Vătămare majoră prin strivire;
- Incendii în spații acoperite;
- Prăbușirea unor structuri, ca de exemplu în locurile unde au fost instalate scene (podiumuri) temporare pentru vorbitori sau locuri (scaune) supraetajate pentru public; și
- Urgențe medicale grave.

Comandanții de poliție trebuie de asemenea să fie conștienți de posibilitatea apariției unor schimbări neprevăzute în contextul local care nu au legătură cu asigurarea ordinii la întrunire. Printre acestea se pot număra chestiuni precum:

- Insuficiența infrastructurii;
- Închiderea neprevăzută a unor drumuri; și
- Condiții meteo severe.

Opțiuni operaționale

Odată ce au fost stabilite obiectivele asigurării ordinii, comandantul operațional trebuie să decidă ce tactici să utilizeze pentru a atinge aceste obiective. Disponibilitatea unor opțiuni operaționale specifice poate varia ca rezultat al unor restricții în privința resurselor impuse de comandantul strategic. Însă comandantul operațional trebuie întotdeauna să prefere opțiunile care conduc la dialog și la gestionarea pașnică a întrunirii, în concordanță cu principiul ideal conform căruia „asigurarea ordinii în mod pro-activ este întotdeauna de preferat asigurării ordinii în mod reactiv în cazul unei tulburări”. Deși poliția poate avea o varietate de resurse posibile la care poate apela, în toate situațiile în care este posibil acest lucru, practicile polițienești trebuie să se bazeze pe principiile de bază ale facilitării și comunicării, pentru realizarea intențiilor strategice.

Printre factorii cheie care vor trebui luați în considerare se numără:

- Ținuta (de exemplu, dacă poliția poartă uniformele zilnice sau echipament anti-revoltă);
- Numărul forțelor de ordine ce vor fi desfășurate;
- Modul în care vor fi desfășurate forțele de ordine (de exemplu, un număr mic de forțe pedestre ca prezență discretă, o desfășurare de forțe de mare impact prin desfășurarea unui număr mare de forțe de ordine în grupuri de vehicule, o prezență vizibilă a forțelor de ordine la clădirile vulnerabile, cu scop de descurajare);
- Tipurile de echipament și vehicule care sunt vizibile participanților la o întrunire;
- Opțiunile tactice desfășurate la vedere (de exemplu, câini sau tunuri cu apă);
- Modul de informare/raportare (modul în care se va desfășura briefing-ul) (de exemplu, la briefing-ul respectiv, este nevoie de fotografii sau filmări făcute de specialiști pentru a se asigura o înțelegere completă?);
- Faptul că utilizarea anumitor tactici poate avea un impact negativ asupra întrunirii (de exemplu, elicopterele ce survolează la joasă altitudine sau utilizarea câinilor de poliție);
- Culegerea de probe;
- Raportarea și investigarea delictelor; și
- Strategia privind plasarea sub arest.

Comandantul operațional trebuie să țină cont în continuare de faptul că prezența poliției poate servi la creșterea tensiunilor sau dimpotrivă, poate servi la liniștirea persoanelor și că, deși poliția pune accent pe utilizarea comunicării verbale, comandantul trebuie să țină cont de importanța comunicării non-verbale și de impresia pe care desfășurarea forțelor de ordine o poate crea în rândul participanților la întrunire. De exemplu, un număr mare de forțe de ordine desfășurate în echipament de protecție, cu căști și scuturi și cu prezența vizibilă a tunurilor de apă sau alte astfel de echipamente, va crea o impresie foarte diferită decât dacă poliția este desfășurată în uniforme de rutină. Dacă poliția vrea să poată să lucreze cu organizatorii și participanții la o întrunire, poliția trebuie să urmărească să defășoare forțe de ordine într-un număr și purtând echipamente care să transmită impresia că poliția e dispusă să vorbească și să colaboreze, cu scopul de a facilita întrunirea. Dacă comandantul operațional este îngrijorat de potențialul de a surveni dezordine, trebuie să fie desfășurate în apropiere forțe de ordine de rezervă, în număr potrivit și cu echipamente potrivite, dar acestea nu trebuie să fie vizibile corpului adunării.

Comandantul operațional trebuie de asemenea să țină cont de raportul dintre sexe în cazul forțelor de ordine desfășurate, luând în calcul toate datele și informațiile disponibile. Acest lucru ar trebui să asigure o reprezentare corespunzătoare a forțelor de sex feminin pentru a se putea aborda în mod corespunzător o varietate de scenarii și contexte potențiale.

Secțiunea următoare prezintă o parte din gama de roluri polițienești specializate și tipuri de echipament și armament care ar putea fi disponibile pentru a fi desfășurate cu scopul de a se atinge obiectivele specifice ale asigurării ordinii.

Rolurile poliției

Ofițerii de legătură cu comunitatea/ Ofițerii pentru dialog

Aceștia sunt ofițerii care sunt responsabili de interacțiunea directă cu membrii întrunirii sau ai comunității locale. Acești ofițeri vor fi instruiți în mod special pentru comunicare și negociere și vor fi sub controlul direct al comandantului operațional. Comunicarea dintre poliție și organizatorii întrunirii nu trebuie să fie un mijloc de a aduna informații care să fie ulterior utilizate împotriva acestor organizatori.

Desfășurarea acestor ofițeri poate:

- Explica publicului care sunt intențiile poliției;
- Facilita interacțiunea directă cu mediatorii comunității;
- Consolida încrederea între indivizi;

- Îmbunătăți procesul de comunicare între organizatori și comandamentul poliției; și
- Asigura principiul „fără surprize”.

Însă trebuie avut grijă să nu se întâmple următoarele:

- Acești ofițeri nu trebuie puși în poziții periculoase sau izolați în interiorul mulțimii; sau
- Acești ofițeri nu trebuie să fie ulterior repartizați în roluri de intervenție în forță.

Unitățile pe bicicletă

Utilizarea de către unele forțe de poliție a agenților desfășurați pe biciclete s-a dovedit a fi eficientă în delimitarea/izolarea sau escortarea grupurilor într-un mod neagresiv. Acești agenți sunt esențiali în cazul protestelor ce implică bicicliști. Dacă sunt bine pregătite și instruite, unitățile pe bicicletă pot acționa rapid ca o barieră sau un filtru pentru a încetini mișcarea unei întruniri.

Următoarele aspecte trebuie luate în calcul:

- Bicicletele trebuie să poată fi utilizate la viteze reduse;
- Agenții trebuie să fie pregătiți în mod corespunzător;
- Agenții trebuie să fie desfășurați în echipe de câte cel puțin doi bicicliști;
- Agenții nu trebuie desfășurați în locurile în care întrunirile pot deveni agresive; și
- Agenții trebuie să aibă grijă să nu devină izolați.

Agenți pentru gestionarea mulțimilor

Aceștia sunt agenți îmbrăcați în uniforme normale, neprotejate, dar care sunt antrenați special pentru a lucra împreună și care, când sunt defășurați împreună ca o unitate, pot să se implice în tactici specifice întrunirilor pașnice (de exemplu, tactici de deschidere a unor linii, de întărire a liniilor, de introducere a unor echipe mici).

Acești agenți pot fi utilizați ca o prezență modestă, ei putând patrula în zonă, interacționa cu participanții și, în general, pot facilita activitățile asociate întrunirii.

Ei au un număr de avantaje. Dacă sunt pregătiți corect, aceștia pot:

- Interacționa ușor cu mulțimea;
- Ajuta oamenii aflați la nevoie (de exemplu, în cazul unor accidente sau în cazul copiilor care s-au pierdut);
- Prezenta o imagine mai puțin agresivă;
- Permite întrunirii să se deplaseze pe lângă ei sau pot să se deplaseze prin mulțime pentru a se ocupa de probleme specifice; și
- Pot ajuta la readucerea zonei la o stare de normalitate.

Există totuși și niște dezavantaje:

- Aceștia pot fi slab protejați împotriva proiectilelor sau a atacurilor personale; și
- Aceștia, pentru a fi eficienți, trebuie să rămână împreună sub autoritatea operațională a comandantului unității lor.

Agenții și unitățile pentru controlul revoltelor

Acești agenți sunt complet echipați cu echipament de protecție, inclusiv cu căști, scuturi, armură corporală și bastoane și sunt antrenați special pentru a interveni în cazul unei dezordini publice serioase. Aceștia trebuie să nu fie văzuți de mulțime în măsura în care este posibil și trebuie desfășurați numai dacă situația se deteriorează sau dacă există riscul credibil al apariției violenței din partea unor contrademonștranți sau a altor grupuri.

Aceștia au o serie de avantaje, printre care se numără:

- Sunt bine protejați împotriva proiectilelor și a atacurilor personale;
- Posedă un înalt nivel de experiență în controlul revoltelor și sunt antrenați special și bine echipați și trebuie să aibă un nivel înalt de disciplină personală;
- Se pot deplasa rapid și pot interacționa cu întrunirile turbulente sau cu elemente turbulente ale acestora; și
- Au capacitatea necesară pentru utilizarea individuală a forței într-un mediu colectiv de asigurare a ordinii.

Dezavantajele în cazul desfășurării acestor unități sunt:

- Simpla lor prezență poate uneori transmite participanților un mesaj negativ;
- Participanții pot deveni exagerat de agresivi sau indisciplinați;
- Comunicarea va fi extrem de diminuată atât cu alți polițiști cât și cu membri ai publicului, datorită căștilor de protecție;
- Atâta timp cât prezența lor e necesară, situația nu poate reveni la normal. Totuși, acțiuni precum scoaterea căștilor și coborârea scuturilor poate fi o formă de comunicare non-verbală care poate ajuta la deescaladare; și
- Sănătatea și bunăstarea agenților este un motiv de îngrijorare, deoarece ei pot deveni deshidratați destul de repede când vremea e caldă, purtând echipamentul complet de protecție.

Echipele de adunare a probelor

Desfășurarea camerelor foto sau video la o întrunire poate fi un mijloc nu numai de a aduna probe cu privire la delictele comise ci ele sunt și un inhibitor psihologic care poate descuraja potențialii delincvenți și scandalagii astfel încât aceștia să nu

încalce legea. Delincvenții pot căuta mulțimi pentru a comite delikte cum ar fi furtul sau agresiunea sexuală.

Scopul adunării unor astfel de probe trebuie comunicat în mod clar organizatorilor și participanților.

La echipamentele sau practicile de supraveghere ascunsă trebuie să se recurgă însă numai după o analiză a implicațiilor din punctul de vedere al drepturilor omului pe care le are o astfel de acțiune și, dacă e necesar, după ce s-a solicitat și s-a obținut aprobarea unei autorizări judiciare în acest sens. Prin urmare, echipele ce adună probe trebuie utilizate exclusiv pentru adunarea probelor pentru procedurile penale și trebuie:

- Să fie întotdeauna desfășurate în uniformă de poliție;
- Să adune probele în văzul publicului;
- Să fie bine pregătite profesional și bine echipate;
- Să fie conduse corespunzător (de exemplu, să fie sub comanda comandantului funcțional);
- Să fie utilizate în conformitate cu cerințele legale;
- Să fie conștiente că, în unele cazuri, îndreptarea camerei foto/video direct spre cineva de la distanță mică poate fi considerată o provocare și poate duce la tulburări ale ordinii;
- Să păstreze fotografiile sau filmările în siguranță, astfel încât acestea să nu poată fi accesate de personal neautorizat;
- Să poată să prezinte probele într-un mod corespunzător, în fața unei instanțe de judecată;
- Să nu înregistreze permanent ci doar ca răspuns la o creștere a tensiunii sau a pericolului producerii unor delikte sau apariției violenței;
- Să păstreze filmările și fotografiile care se limitează la necesitățile imediate de aplicare a legii sau la necesitatea prezentării probelor în procedurile judiciare, și nu pe termen lung.

Atenție, însă: toți agenții de poliție, independent de îndatoriri, trebuie să fie pregătiți să dea declarații complete în scris cu privire la observațiile lor din timpul operațiunilor și să fie pregătiți să depună mărturie în instanță împotriva comportamentului infracțional.

Agenții în civil

Utilizarea ofițerilor în civil (fie într-o funcție de recunoaștere, fie ca parte a unei echipe de arestare) în cadrul unei întruniri necesită o gestionare atentă. În primul rând, utilizarea ofițerilor sub acoperire va afecta dreptul la viața privată și de

familie²² (Art. 17 ICCPR – *Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice*) și, prin urmare, acțiunile ofițerilor sub acoperire trebuie evaluate în funcție de proporționalitate și necesitate.²³

Comandanții trebuie de asemenea să ia în considerare:

- Siguranța agenților și abilitatea acestora de a înainta în siguranță printr-o mulțime;
- Impactul pierderii sau furtului oricărui articol din echipamentul poliției (de exemplu, arme de foc sau aparate de emisie-recepție); și
- Agenții nu trebuie să acționeze ca *agenți provocatori* și nu trebuie niciodată să instige, să participe sau să incite la acțiuni ilegale în cadrul unei întruniri.

Agenții călare

Agenții călare sunt utilizați în unele țări OSCE pentru a escorta sau gestiona mulțimi mari sau potențial problematice și pot fi mai eficienți decât agenții pedestri în unele circumstanțe. Căii însă nu sunt un lucru obișnuit ca opțiune operațională a poliției și pot fi priviți ca o amenințare de către participanți.

Printre aspectele care trebuie luate în considerare în cazul utilizării poliției călare se numără următoarele:

- Polițiștii călare pot avea o vedere mai bună asupra întrunirii și privitorilor și pot aduna informații cu privire la numărul participanților, comportamentul mulțimii și problemele previzibile;
- Ei pot fi o resursă utilă în comunicarea cu participanții, datorită vizibilității lor și accesului lor la mulțime;
- Orice defășurare coordonată a acestora într-o mulțime trebuie să fie autorizată de comanda operațională deoarece, în unele contexte, căii pot provoca vătămarea neintenționată a pietonilor;
- Poliția nu trebuie niciodată să considere căii ca fiind o armă sau un mijloc de forță;
- Înaintea desfășurării cailor la întruniri trebuie dată o avertizare;

22 În cazul lui Mark Kennedy, un ofițer sub acoperire al Poliției Regatului Unit, s-a arătat că ofițerii de poliție formau relații intime, pe termen lung, cu activiștii, aveau copii cu aceștia, devenind astfel parte din familiile extinse ale acestora. În alte cazuri, identitățile unor copii decedați erau utilizate pentru a crea identități noi pentru forțele de ordine. Vezi Paul Lewis și Rob Evans, "UN official calls on British government to investigate undercover police scandal" (n.t. „Oficial ONU cere guvernului britanic să investigheze scandalul polițiștilor sub acoperire”), website-ul The Guardian, 23 ianuarie 2013, <<http://www.theguardian.com/uk/2013/jan/23/un-official-undercover-police-scandal>>.

23 Declarația Raportorului Special al ONU privind drepturile la libertatea de întrunire pașnică și asociere la finalul vizitei sale în Regatul Unit. Mai multe detalii la: <<http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=12945&LangID=E#sthash.gUJ3z9To.dpuf>>

- Căii au necesități diferite și de aceea trebuie întotdeauna solicitate sfaturile ofițerului ecvestru superior în acest sens;
- Căii vor avea nevoie de grajduri și servicii veterinare în apropiere și aceștia nu vor putea fi desfășurați la fel de mult timp ca oamenii;
- Polițiștii călare în echipament complet de protecție personală au aceleași constrângeri privind timpul de acțiune și deshidratarea ca polițiștii pedestri;
- Polițiștii călare pot fi utilizați pentru adunarea probelor, deoarece ei au o vedere bună datorită poziției lor mai înalte. În acest caz, ei ar trebui echipați cu căști cu camere de luat vederi.

Câinii de poliție

Câinii sunt utilizați de către multe organizații de poliție în diferite forme ale activității polițienești și pot fi desfășurați individual sau ca parte a unei echipe mai mari. Câinii pot însă fi un element de intimidare și provocare și de aceea ei nu trebuie să fie utilizați în mod obișnuit, ci doar în anumite circumstanțe. Utilizarea câinilor nu este potrivită în cazul mulțimilor mari.

Printre aspectele care trebuie luate în considerare în cazul utilizării câinilor de poliție se numără:

- Câinii nu trebuie utilizați în controlarea revoltelor, limitarea sau dispersarea mulțimilor;
- Câinii și conductorii acestora trebuie să fie pregătiți la un standard ridicat;
- Conductorii de câini trebuie întotdeauna să fie sprijiniți de agenții pedestri;
- Înainte de desfășurarea unor câini cu conductorii lor într-o mulțime, trebuie emisă o avertizare;
- Câinii nu pot face diferența între cei care încalcă și cei care nu încalcă legea;
- Utilizarea câinilor poate fi considerată ca fiind provocatoare, amenințătoare sau ofensatoare, iar desfășurarea lor poate cauza apariția anumitor situații;
- Câinii necesită un mod de transport potrivit și servicii veterinare și, prin urmare, trebuie întotdeauna cerute îndrumări înainte de desfășurarea lor; și
- Utilizarea câinilor poate afecta în mod disproporționat comunitățile unor grupuri de credință care au convingeri istorice privind utilizarea câinilor.

Resurse și echipamente

Barierile

Se pot folosi diferite tipuri de bariere în gestionarea întrunirilor pașnice, ținându-se cont de „principiul razei vizuale și auditive”. Pentru limitarea deplasării mulțimilor

violente sau, în unele cazuri, pentru ca două facțiuni opuse să nu se poată vedea reciproc, se pot face bariere în mod intenționat, respectiv se pot adapta bariere:

- Barierele prezente includ zidurile naturale, clădiri, desigur sau frunzișuri, sau ziduri funcționale construite pentru separarea comunităților. Unele clădiri, precum ambasadatele, au fost construite intenționat cu bariere;
- Barierele ridicate intenționat includ bariere pentru controlul mulțimilor (numite uneori bariere franțuzești), bariere de tip Mojo (utilizate la concerte și alte evenimente de scenă), bariere tip șicană (balustrade pentru pietoni) (utilizate pentru încetinirea deplasării mulțimilor), garduri tip Heras (garduri temporare, de diferite tipuri), precum și panglicile; și
- Barierele adaptate includ vehicule, agenții de poliție, unitățile de bicicliști, unitățile călare sau containere de transport, metalice.

Principalele aspecte care trebuie luate în considerare în cazul utilizării barierelor includ următoarele:

- Acestea trebuie să fie instalate cu mult timp înainte formării și începutului întrunirii;
- Barierele fizice impun restricții asupra unei mulțimi, astfel încât organizatorilor trebuie să li se comunice dacă poliția intenționează să utilizeze bariere ca parte a abordării „fără surprize” precum și cu scopul de a proteja întrunirea;
- Barierele vor obstrucționa și mișcarea poliției, nu doar a demonstranților;
- Poliția trebuie să asigure puncte de ieșire și de intrare corespunzătoare;
- Barierele umane pot permite dialogul, dar acestea pot de asemenea să provoace reacții și agresiune;
- Barierele fizice pot limita dialogul, dar pot în același timp preveni o reacție exagerată din partea poliției sau din partea participanților în cadrul unei întruniri, prin limitarea contactului fizic;
- Tipul de barieră utilizat trebuie să reflecte riscurile inerente. De exemplu, barierele pentru controlul mulțimilor pot fi ușor transformate în arme de către membrii agresivi ai întrunirilor;
- Barierele fizice nu pot fi mutate ușor, limitând astfel desfășurarea rapidă (de forțe etc); și
- Majoritatea barierelor vor limita mișcarea persoanelor iar în anumite situații, indivizii pot deveni prinși sau chiar striviți în jurul acestora.

Perdelele de fum

Utilizarea fumului poate crea o barieră vizuală care permite redeschiderea forțelor de ordine sau îndepărtarea persoanelor vulnerabile din văzul altor demonstranți.

Printre aspectele ce trebuie luate în considerare în cazul utilizării perdelelor de fum se numără următoarele:

- Perdelele de fum trebuie utilizate numai în cazul unor atacuri violente asupra forțelor de ordine (arme de foc, dispozitive incendiare sau explozive);
- Perdelele de fum trebuie utilizate numai sub autoritatea comenzii operaționale;
- Fumul își poate schimba direcția datorită vântului, în timp ce vântul puternic poate face ca fumul să fie inefficient;
- Fumul poate ascunde atât poliția cât și mulțimea astfel încât acestea să nu se mai poată vedea reciproc;
- Perdelele de fum pot fi confundate cu gazele lacrimogene de către participanții la o întrunire și pot provoca reacții ostile sau panică;
- Trebuie prevăzute căi de evadare pentru mulțime în caz de panică;
- Se poate susține că fumul a fost utilizat pentru mascarea unui comportament discutabil al poliției;
- Înainte de utilizarea perdelelor de fum trebuie emisă o avertizare, cu excepția situațiilor de urgență;
- Canistrele cu fum nu trebuie niciodată îndreptate spre oameni; și
- Fumul poate avea un impact negativ asupra acțiunii poliției.

Utilizarea vehiculelor poliției

Utilizarea vehiculelor de poliție ca tactică necesită o definiție atentă. Nu există circumstanțe în care să fie acceptabilă conducerea unui vehicul cu viteză într-o mulțime. O astfel de acțiune ar fi o utilizare fără discernământ a unei forțe potențial letale și nu poate fi justificată prin prisma drepturilor omului.

Printre aspectele ce trebuie luate în considerare în cazul utilizării vehiculelor de poliție se numără:

- Vehiculele pot fi folosite ca bariere mobile;
- Vehiculele pot fi utilizate ca sisteme de adresare publică pentru comunicarea cu participanții;
- Vehiculele pot fi utilizate pentru a furniza lumină;
- Vehiculele pot fi utilizate pentru transportarea unui număr mare de forțe de ordine, pentru transportarea persoanelor arestate sau a echipamentului;
- Vehiculele pot fi utilizate pentru a oferi protecție împotriva proiectilelor;
- Vehiculele pot fi folosite ca o demonstrație de forță pentru a descuraja comportamentul ilegal;
- Șoferii trebuie să fi fost pregătiți corespunzător în prealabil și să dețină permisul corespunzător; și
- Utilizarea claxoanelor sau a farurilor/luminilor poate afecta comportamentul unei mulțimi.

Iluminatul artificial

Acesta poate fi utilizat pentru iluminarea unei zone cu scopul de a reduce pericolele de sănătate și siguranță sau de a reduce percepția de anonimitate a indivizilor. Iluminatul poate ajuta la adunarea de informații și probe. Dacă o întrunire a fost planificată a avea loc în condiții de lumină naturală slabă, se poate lua în calcul utilizarea iluminatului artificial în timpul procesului de planificare.

Printre aspectele ce trebuie luate în considerare în cazul iluminatului artificial se numără următoarele:

- Iluminatul furnizat din aparate de zbor (soare nocturn);
- Sursa de iluminat poate fi montată pe vehicule;
- Poate fi bazată la nivelul solului;
- Poate fi de mână;
- Unele surse de iluminat pot necesita surse de electricitate externe.

Suport aerian

Suportul aerian, în situațiile în care este disponibil, poate fi o resursă majoră pentru orice echipă de comandă prin aceea că oferă o vedere de ansamblu asupra zonei și prin aceea că sporește posibilitatea de adunare a probelor și a informațiilor. Există diferite tipuri de suport aerian ce poate fi desfășurat, printre care se numără:

- Elicoptere;
- Avioane cu aripi fixe;
- Aeronave (dirijabile);
- Baloane cu aer cald; și
- Drone teleghidate.

Aspectele care trebuie luate în considerare în cazul utilizării suportului aerian includ:

- Costurile;
- Disponibilitatea;
- Alimentarea cu carburanți și timpul de zbor;
- Suportul aerian poate ajuta la desfășurarea efectivă a resurselor;
- Survolarea aeriană poate fi văzută ca o provocare, putând duce la escaladarea tensiunilor la sol;
- Împotriva piloților pot fi utilizate lasere;
- Zgomotul aparatelor de zbor poate afecta comunicarea;
- Sunt necesare capacități de aterizare și decolare.

Armamentul

Înainte de desfășurarea oricărei forme de armament, poliția trebuie întotdeauna să se asigure că forța este necesară la acel moment și că orice forță care a fost autorizată rămâne proporțională, și anume că nivelul forței utilizate este nivelul minim necesar pentru atingerea scopului dorit și că consecințele negative ale utilizării forței nu depășesc obiectivul legitim. Acest lucru înseamnă că forța nu trebuie folosită dacă nivelul de forță necesar ar cauza vătămarea excesivă a celor împotriva cărora se intenționează utilizarea ei și trebuie avut grijă să nu fie vătămăți trecătorii sau participanții pașnici.

Este esențial să nu uităm că utilizarea forței poate fi letală și că orice utilizare de arme poate avea un impact dăunător asupra unor grupuri vulnerabile, în special asupra copiilor și tinerilor, bătrânilor și persoanelor cu dizabilități sau alte forme de probleme fizice.

Orice utilizare a armelor și liniile de autorizare și avertizările date trebuie întotdeauna să fie complet documentate, pentru a putea fi analizate după terminarea evenimentului.

Liniile de scuturi

Forțele de poliție desfășurate în echipamente de protecție purtând căști și scuturi creează o barieră și oferă o demonstrație de forță ce poate descuraja comportamentul violent. În anumite situații însă desfășurarea unei linii de scuturi poate avea efectul opus, încurajând reacțiile violente și provocând dezordine. Utilizarea scuturilor este în primul rând un mijloc de protecție, utilizat pentru a nu permite proiectilele să lovească forțele de ordine. Scuturile pot fi utilizate împreună cu bastoanele (vezi mai jos) într-un mod ofensiv iar fața plată a scutului poate fi folosită pentru a împinge indivizii. Trebuie avut grijă să nu se folosească muchia scutului în mod ofensiv, deoarece acest lucru poate cauza răni grave, mai ales prin lovirea capului sau a gâtului, ceea ce poate fi letal.

Printre aspectele care trebuie luate în considerare în cazul utilizării liniilor de scuturi se numără următoarele:

- Toate forțele de ordine trebuie să fie echipate în mod corespunzător;
- Desfășurarea scuturilor necesită ca agenții respectivi să fie pregătiți (antrenați) special, să fie în formă fizică bună și să fie selectați;
- Trebuie să fie implementat un sistem de comandă și control ferm, cu supraveghetori în prima linie care să fie pregătiți să restricționeze agenții care reacționează exagerat;
- Orice astfel de desfășurare de forțe va restricționa abilitatea poliției de a negocia și comunica;

- Când nu mai este necesară prezența agenților cu scuturi, aceștia trebuie retrași; și
- În cazul unui atac, scuturile pot fi răsucite precum un volan de către delincvenți, ceea ce ar putea cauza vătămarea gravă a forțelor de ordine.

Bastioanele

Utilizarea bastoanelor de către poliție într-un mod coordonat, disciplinat poate deplasa sau dispersa participanții violenți dintr-o mulțime sau poate proteja agenții individuali împotriva unui atac. Orice lovire cu bastonul trebuie justificată prin prisma cerinței de proporționalitate. Bastioanele trebuie utilizate numai atunci când s-a încercat utilizarea unor nivele mai joase de forță care s-au dovedit ineficiente sau nu sunt practice.

Printre aspectele ce trebuie luate în considerare în cazul utilizării bastoanelor se numără următoarele:

- Ele pot fi utilizate ca o demonstrație de forță și ca o avertizare vizuală la adresa protestatarilor cu scopul de a descuraja comportamentul violent al unor indivizi și de a-i îndemna să se îndepărteze;
- Bastioanele nu trebuie să fie utilizate în mod provocator: de exemplu, nu ar trebui să se bată cu bastioanele în scuturi pentru a „stârni” mulțimea;
- Utilizarea bastoanelor va fi privită ca un gest agresiv și amenințător și poate duce la o creștere a tensiunii și la o escaladare a violenței;
- Trebuie emisă o avertizare privind utilizarea bastoanelor, dar se poate renunța la această avertizare când situația nu permite sau când utilizarea imediată a bastonului este necesară pentru eliminarea unui pericol;
- Dacă nu există riscul de moarte sau vătămare gravă, bastioanele nu trebuie niciodată folosite pentru a lovi capul, umerii, zona genitală, coloana vertebrală sau alte părți vulnerabile ale corpului, deoarece ele reprezintă o utilizare letală a forței sau pot cauza vătămare corporală gravă;
- Odată ce s-a atins scopul utilizării legitime a bastonului, utilizarea forței trebuie să înceteze;
- Responsabilitatea pentru utilizarea forței revine atât ofițerului care dă ordinul de a se utiliza sau scoate bastioanele, cât și agentului individual care utilizează bastonul; și
- O astfel de utilizare a bastoanelor necesită un standard ridicat de pregătire/ antrenament, o comandă, un control și o disciplină personală foarte eficiente.

Tunurile cu apă

Există diferite tipuri de tunuri cu apă utilizate de forțele de ordine, iar acestea au funcții multiple. Unele sunt echipate cu camere pentru adunarea probelor (vezi

subcapitolul despre Echipele de adunare a probelor), iar altele au capacitatea de a utiliza apa împreună cu agenți chimici (vezi subcapitolul despre Agenți chimici). În asigurarea ordinii la întruniri, ar trebui desfășurate doar tunuri de apă care sunt special concepute pentru asigurarea ordinii publice și nu pentru stingerea incendiilor. Orice utilizare a tunurilor cu apă trebuie justificată prin prisma cerinței proporționalității.

Funcția primară a tunurilor cu apă este de a furniza cantități mari de apă cu o forță considerabilă împotriva membrilor unei mulțimi. Tunurile cu apă nu trebuie niciodată folosite pentru dispersarea unei întruniri pașnice.

Printre aspectele ce trebuie luate în considerare în cazul utilizării tunurilor cu apă se numără următoarele:

- Desfășurarea tunurilor cu apă trebuie autorizată la nivelul comenzii operaționale sau la un nivel superior;
- Tunul cu apă are nevoie de o sursă de apă sigură care să aibă suficientă presiune pentru a permite o reumplere rapidă;
- Utilizarea tunurilor cu apă este mai selectivă decât utilizarea gazelor CS (lacrimogene), dar mai puțin selectivă decât muniția de impact (gloanțele de cauciuc sau plastic cu capete pliabile, gloanțe de spumă, bile de cauciuc sau cartușele cu granule din PVC etc);
- Prezența tunurilor cu apă poate fi privită ca o intimidare sau provocare de către participanții la o întrunire;
- Participanților la o întrunire trebuie să li se dea o avertizare înainte de utilizarea tunurilor cu apă;
- Utilizarea tunurilor cu apă poate crea riscuri, precum crearea unor suprafețe alunecoase, iar presiunea înaltă a apei poate doborâi unele persoane, care se pot răni astfel;
- Tunurile cu apă sunt mai potrivite pentru mulțimi statice decât pentru mulțimi mobile sau marșuri;
- Căi de dispersare corespunzătoare sau rute de ieșire trebuie să fie disponibile pentru a le permite oamenilor să se îndepărteze în condiții de siguranță;
- Tunurile cu apă nu trebuie niciodată să fie folosite împotriva indivizilor care sunt în pericol de a cădea de pe clădiri;
- Trebuie să se asigure îngrijiri medicale pentru cei ce au nevoie;
- Tunurile trebuie să fie operate numai de personal pregătit în acest sens;
- Comandanții trebuie să fie conștienți de faptul că este nevoie de forțe de ordine care să apere tunurile cu apă; și
- Tunurile cu apă nu trebuie niciodată utilizate la o temperatură de sub zero grade Celsius.

Agenții chimici

Utilizarea gazelor CS, cunoscute ca gaze lacrimogene, este probabil cea mai bine cunoscută tactică a poliției pentru controlul mulțimilor (în câteva țări se utilizează un gaz mai puțin puternic dar mai toxic: CN sau cloracetofenona). Cristalele de clorobenzalmalononitril sunt suspendate într-un nor de gaz și când sunt inhalate sau intră în contact cu pielea umedă din jurul ochilor sau a gurii, provoacă o senzație de arsură și vor cauza strănutul și tusea. În majoritatea cazurilor, efectele dispar în 10-20 minute, însă expunerea prelungită sau concentrată la acest gaz poate provoca niște bășici dureroase.

Gazul CS (lacrimogen) se aruncă de obicei prin intermediul unei canistre lansate dintr-o armă special adaptată, deși poate fi aruncat și cu ajutorul unor canistre manuale. În ambele cazuri, membrii mulțimii au posibilitatea de a ridica canistra și a o arunca înapoi spre liniile de poliție. Alte sisteme implică distribuirea gazului prin intermediul unor biluțe mici care se evaporază în momentul în care aterizează. Niciuna din aceste metode nu trebuie îndreptată direct spre persoane.

În unele cazuri, gazul lacrimogen CS poate fi adăugat în apa care este folosită de tunuri. Aceasta este o utilizare mai selectivă a forței și poate fi îndreptată direct spre individ. Această metodă este mai puțin probabil să afecteze populația în general, deoarece cristalele nu sunt purtate de aer. Însă indivizii afectați vor fi supuși efectelor gazului lacrimogen CS pentru mai mult timp datorită faptului că cristalele sunt absorbite de hainele acestora.

Obiectivul operațional trebuie să fie doar dispersarea mulțimii, iar gazul lacrimogen nu trebuie utilizat niciodată în locurile pe care oamenii nu le pot părăsi, cum ar fi spațiile închise/îngrădite. Decizia de a dispersa mulțimea trebuie să fie atât necesară cât și proporțională. Această decizie trebuie luată numai dacă participanților li s-a cerut să plece și ei au ignorat această solicitare. Mai mult, prima dată trebuie utilizate mijloace mai puțin dăunătoare pentru realizarea dispersării. Trebuie să se dea o avertizare înainte de a se utiliza gazele lacrimogene. Riscurile privind atât participanții cât și non-participanții trebuie evaluate cu grijă, pentru a se asigura faptul că aceste riscuri nu depășesc daunele pe care dispersarea încearcă să le prevină sau să le oprească.

Un alt iritant chimic cu o utilizare diferită este gazul OC – oleoresin capsicum – sau spray-ul cu piper, care este destinat pulverizării înspre fața individului. Acesta nu este potrivit în scop de dispersare sau pentru a constrânge participanții să se conformeze, ci doar ca mijloc de apărare împotriva indivizilor violenți. Acesta este disponibil de obicei ca o unitate de mână ce are un mâner de tip pistol, de genul unui mic extingtor.

Datorită presiunii spray-ului, nu trebuie niciodată utilizat de la o distanță de sub un metru, pentru a se evita provocarea unor răni la nivelul feței sau al ochilor.

Deși agenții chimici sunt utilizați pe scară largă de organizațiile de poliție, există anumite situații în care aceștia nu trebuie utilizați niciodată. Aceste situații sunt: pentru dispersarea unei întruniri pașnice, acolo unde participă și persoane în vârstă, copii sau alții care pot avea dificultăți în a se îndepărta pentru a evita substanțele chimice, în spațiile închise/îngrădite sau pe stadioane unde ieșirile sunt restricționate și există pericolul rănirii prin strivire. Trebuie utilizați numai agenți chimici care au fost testați și aprobați în mod corespunzător, cu instrucțiuni clare privind modul de utilizare și numai dacă au fost luate măsurile de precauție necesare pentru prevenirea daunelor sau rănirii inutile sau excesive.

Printre aspectele care trebuie luate în considerare în cazul utilizării agenților chimici se numără următoarele:

- Orice utilizare a agenților chimici trebuie să fie autorizată cel puțin la nivelul operațional de comandă;
- Proiectilele sau recipientele cu agenți chimici nu trebuie niciodată trase înspre indivizi;
- Forțele de ordine trebuie să posede un echipament de protecție efectivă, deoarece utilizarea agenților chimici poate afecta sau vătăma forțele de ordine;
- Forțele de ordine care desfășoară aceste arme trebuie să fie pregătite/instruite cu privire la utilizarea corectă a acestora;
- Utilizarea pe teren trebuie să fie controlată de către comandantul operațional;
- Când se atinge scopul dorit, utilizarea și desfășurarea acestora trebuie oprită de către centrul de comandă operațională sau tactică;
- Condițiile meteo pot avea un impact major asupra utilizării agenților chimici;
- Acestea sunt în primul rând tactici pentru dispersare și trebuie folosite numai în situațiile în care nu s-a reușit cu alte metode sau dacă utilizarea altor metode este puțin probabil să reușească, și numai în cazurile de violență generalizată;
- Înainte de utilizare trebuie emisă o avertizare;
- Agenții chimici nu trebuie utilizați niciodată în zone unde dispersarea mulțimii ar putea fi dificilă, cum ar fi stadioanele sau străziile înfundate;
- Trebuie gândite niște căi de ieșire (evadare) în caz de panică;
- Căile de ieșire (evadare) trebuie să fie fezabilă, ținându-se cont de vânt și de locul în care va fi eliberată substanța chimică;
- Ruta de evadare trebuie să fie clară și evidentă pentru mulțime pentru prevenirea sau minimalizarea vătămării corporale a persoanelor;
- Ruta de evadare nu trebuie niciodată să fie înspre linia de poliție, fără căi laterale pe parcurs;

- În cazul agenților chimici purtați de aer, trebuie luată în considerare populația din zonă, de exemplu, gazul nu trebuie utilizat în preajma sau în apropierea spitalelor;
- Trebuie să fie disponibile servicii de îngrijire medicală pentru cei ce au nevoie de ele; și
- Raportarea amănunțită a utilizării agenților chimici trebuie să fie obligatorie (de ce, cum, nivelul de succes, victime etc.).

Proiectilele de impact

Există o gamă largă de proiectile sau muniție de impact cu energie letală atenuată ce se utilizează în toată lumea. Acestea includ gloanțe de lemn, gloanțe de cauciuc, gloanțe de plastic cu capete pliabile, gloanțe de spumă, bile de cauciuc și cartușe cu granule. Velocitatea și calibrul acestor cartușe sunt foarte variate, dar nu este intenția acestui ghid de a oferi sfaturi cu privire la diferitele tipuri și mărci. Există însă anumite aspecte ce trebuie luate în considerare în utilizarea acestora în scopul asigurării ordinii la întruniri și manifestații.

Proiectilele cu energie au o poziție foarte înaltă în continuumul utilizării forței și se află pe scară alături de utilizarea armelor de foc. Prin urmare, poliția trebuie să înțeleagă că proiectilele cu energie sunt mai puțin letale, dar dacă sunt utilizate incorect, ele pot cauza moartea sau vătămare corporală gravă. Astfel, trebuie respectate anumite măsuri pentru reducerea riscurilor.

Printre aspectele ce trebuie luate în considerare în cazul utilizării muniției de impact se numără următoarele:

- Trebuie să se utilizeze numai tipurile de proiectile testate și aprobate;
- Trebuie stabilite instrucțiuni clare cu privire la distanța de utilizare și țintele spre care se va trage;
- Polițiștii trebuie să fie conștienți de riscurile inerente și să respecte instrucțiunile;
- Autorizarea de desfășurare a acestora trebuie dată de către comandantul operațional și autorizarea utilizării acestora trebuie dată de comandantul tactic;
- Proiectilele de impact trebuie utilizate numai în situațiile în care există un risc imediat de rănire gravă sau moarte la adresa oricărei persoane;
- Acestea trebuie utilizate numai de către agenți pregătiți/instruiți care sunt echipați corespunzător;
- Trebuie țintiți numai indivizii care prezintă o amenințare imediată de vătămare gravă sau moarte;
- Cu armele de impact nu trebuie niciodată să se tragă într-o mulțime la întâmplare (neselectiv);

- Proiectilele de impact trebuie trase numai spre partea inferioară a trunchiului sau spre picioare (cu excepția situațiilor în care se contracarează amenințarea de vătămare gravă sau moarte);
- Aceste proiectile nu trebuie trase intenționat în așa fel încât să ricoșeze de pe sol înainte de a lovi ținta;
- Utilizarea pe teren trebuie controlată de către comandantul operațional;
- Când s-a atins scopul dorit, utilizarea și desfășurarea acestora trebuie revizuită de către comandamentul operațional și tactic;
- Trebuie să fie disponibile rute corespunzătoare de dispersare sau ieșire, pentru a le permite oamenilor să se îndepărteze în siguranță;
- Trebuie să fie disponibile servicii de îngrijire medicală pentru cei care au nevoie;
- Proiectilele de impact trebuie utilizate numai după ce au fost încercate alte metode care nu au avut succes sau care este puțin probabil să aibă succes; și
- Înainte de utilizare, când este posibil, trebuie emisă o avertizare.

Armele de foc

Conform *Principiilor de bază ale ONU pentru recurgerea la forță și utilizarea armelor de foc de către responsabilii pentru aplicarea legii (Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials)*, armele de foc pot fi utilizate numai împotriva indivizilor care prezintă o amenințare reală și imediată la viața oricărei persoane. Utilizarea armelor de foc se situează la extrema continuumului utilizării forței și reprezintă o opțiune letală. Armele de foc nu trebuie niciodată considerate instrumente operaționale pentru asigurarea ordinii la întrunirile publice. Armele de foc nu trebuie utilizate pentru dispersarea unei mulțimi, nici măcar în cazurile în care sunt în curs de desfășurare acte de violență.

În situațiile în care este disponibilă o altă opțiune care ar avea un efect identic sau similar, trebuie utilizată acea metodă alternativă în locul armelor de foc. Uciderea unei persoane este o faptă ce contravine primului principiu al asigurării ordinii (apărarea vieții) și este o încălcare a dreptului la viață. Prin urmare, este acceptabil a pune viața cuiva în pericol numai dacă acest lucru se face cu scopul de a proteja sau salva o altă viață.

Dacă există o nevoie specială de a desfășura polițiști cu arme specializate de foc (spre deosebire de desfășurarea unor polițiști cu arme obișnuite) cu scopul de a asigura ordinea în anumite situații speciale la un eveniment public pe baza unor informații prealabile, atunci acești polițiști trebuie să fie bine pregătiți/instruiți și bine echipați și să îndeplinească doar funcția de polițiști cu arme de foc pe durata evenimentului.

Printre aspectele care trebuie luate în considerare în cazul utilizării armelor de foc se numără următoarele:

- Agenții care asigură ordinea publică trebuie să fie înarmați numai cu arme laterale care sunt purtate în toc și sunt fixate (prinse) la locul lor;
- Armele de foc trebuie să fie scoase numai atunci când un polițist sau oricare altă persoană se află într-o situație în care viața le este amenințată imediat;
- Agenții de ordine publică trebuie sprijiniți de către echipe mici de polițiști cu arme de foc care sunt echipați cu arme de precizie mai mare, cu două mâner și cu sistem îmbunătățit de ochire, dacă este posibil.
- Echipele cu arme de foc trebuie desfășurate numai de comandamentul operațional pe baza unor amenințări clare și trebuie controlate de polițiștii de comandă tactică de pe teren;
- Responsabilitatea pentru utilizarea armelor de foc revine comandamentului, precum și ofițerilor ce utilizează aceste arme;
- Armele de foc trebuie folosite numai după ce s-au încercat alte metode care nu au avut succes sau au șanse mici de a avea succes dacă ar fi încercate;
- Trebuie trase numai focuri de armă unice, țintite, și numai până la îndepărtarea amenințării; tragerea automată nu este niciodată acceptabilă;
- Tragerea focurilor de armă neselectivă (la întâmplare) într-o mulțime nu este niciodată legitimă sau acceptabilă;
- Focurile de armă trebuie să țintească numai indivizii care prezintă un risc imediat și real pentru viața oricărei persoane, inclusiv a polițiștilor;
- Polițiștii cu arme de foc trebuie să fie conștienți de posibilitatea ca unele gloanțe rătăcite să lovească privitori nevinovați;
- În momentul în care se atinge scopul dorit, utilizarea armelor de foc trebuie să înceteze și desfășurarea lor trebuie să fie revizuită de către comandamentul operațional și tactic. Ca în toate situațiile în care se utilizează forța, polițistul individual trebuie să înceteze a mai folosi armele de foc în momentul în care s-a atins scopul dorit sau când nu mai este necesară utilizarea acestora;
- Trebuie prevăzute căi de evadare pentru mulțime în caz de panică;
- Trebuie să fie disponibile servicii de îngrijire medicală pentru cei care au nevoie; și
- Poliția trebuie să raporteze și să analizeze orice utilizare a armelor de foc.

Lista de verificare **Responsabilitățile echipei de comandă în faza planificării operaționale**

Comandamentul strategic va:

- ✓ Furniza un plan strategic comandantului operațional;
- ✓ Supraveghea pregătirea planului operațional, asigurându-se că este conform cu intențiile strategice;
- ✓ Continua liniile de dialog cu organizatorii; și
- ✓ Va furniza resurse adecvate pentru ca asigurarea ordinii la întrunirea respectivă să reușească.

Comandamentul operațional va:

- ✓ Intra în dialog concret cu organizatorii;
- ✓ Formula un plan operațional în conformitate cu intențiile strategice și va prezenta procese decizionale clare pentru orice intervenție ce afectează drepturile omului;
- ✓ Determina exact care opțiuni operaționale se vor folosi în orice situație și cum să fie abordate riscurile pe care le implică utilizarea acestora;
- ✓ Transmite toate informațiile relevante comandamentului strategic;
- ✓ Identifica obiectivele relevante pentru asigurarea ordinii;
- ✓ Identifica tacticile necesare pentru atingerea acestor obiective, ținându-se cont de evaluarea riscurilor; și
- ✓ Va identifica comandanții operaționali.

CAPITOLUL 7. ETAPA PLANIFICĂRII TACTICE

Odată ce planul operațional a fost întocmit, comandantul operațional va alocă un număr corespunzător de cadre pentru fiecare funcție sau zonă geografică specifică. Trebuie avută foarte mare grijă ca numai polițiștilor pregătiți/instruiți și echipați în mod adecvat să li se dea sarcinile corespunzătoare.

Trebuie gândită bine și numirea comandanților tactici și rolurile sau funcțiile lor specifice. Comandanților tactici trebuie să li se dea suficient timp pentru a se pregăti pentru rolul respectiv și pentru a le permite să efectueze verificări și inspecții corespunzătoare pentru a se asigura că nu vor apărea probleme neprevăzute. Aceștia vor trebui să își conceapă un plan tactic propriu, adaptat rolului lor.

Toți polițiștii desfășurați în misiune tactică la întrunirile publice au dreptul de a-și proteja propriile drepturi și libertăți individuale. Trebuie să se țină seama și de sănătatea și siguranța forțelor de ordine, prin asigurarea faptului că acestea sunt pregătite efectiv și dispun de resurse corespunzătoare. Printre problemele cheie pe care comandanții de poliție vor trebui să le ia în considerare se numără și următoarele aspecte.

Cunoaștere

Informarea/instruirea (briefing-ul): Informarea/instruirea (briefing-ul) ofițerilor este o parte vitală a oricărei operațiuni și trebuie utilizată pentru a asigura faptul că fiecare ofițer de serviciu este conștient de intențiile strategice ale evenimentului precum și de parametrii tehnici. Toți ofițerii trebuie să își înțeleagă pe deplin rolurile lor specifice și responsabilitățile lor individuale. Briefing-urile trebuie de asemenea folosite pentru a le aminti ofițerilor de responsabilitățile lor în baza drepturilor omului, de constrângerile privind utilizarea forței și de necesitatea de a raporta către un ofițer superior orice utilizare a forței.

Comandantul operațional este responsabil pentru informarea/instruirea (briefing-ul) tuturor comandanților tactici, iar cei din urmă, la rândul lor, trebuie să îi informeze/instruiască pe toți ofițerii aflați sub comanda lor, înainte ca aceștia să fie desfășurați la o întrunire. Planul operațional trebuie să le fie disponibil tuturor ofițerilor în avans, astfel încât aceștia să fie bine informați și pregătiți. Una dintre opțiuni este de a transmite planul operațional prin mijloace sigure tuturor ofițerilor, în avans. Trebuie ținută evidența conținutului tuturor briefing-urilor. În cazul unor desfășurări de proporții mari sau potențial complexe, o bună practică este ca comandantul operațional să organizeze un exercițiu de simulare cu toți comandanții tactici, în care să poată fi simulate diferite scenarii și contingente.

Un briefing bun trebuie:

- Să aibă loc într-o locație corespunzătoare dimensiunii grupului;
- Să aibă loc la o oră și într-un loc la care să nu existe întreruperi;
- Să le permită tuturor să pună întrebări ofițerului care îi informează/instruiește, astfel încât să își poată clarifica rolurile;
- Să fie susținut (briefing-ul) de instrucțiuni scrise din partea comandanților tactici, astfel încât să nu existe îndoieli în legătură cu ce anume se cere agenților individuali; și
- Să fie consecvent cu alte briefing-uri în situația în care este nevoie de mai multe ședințe de informare (briefing-uri) datorită dimensiunilor operațiunii.

Comandanții tactici vor fi de asemenea responsabili de informarea ofițerilor în legătură cu orice schimbări și evoluții pe întreg parcursul întrunirii.

Facilitare

Pașii de mai jos sunt niște condiții preliminare necesare pentru facilitarea efectivă a oricărei întruniri.

Pregătirea/instruirea: Este necesar ca forțele de ordine desfășurate la întruniri să fi fost supuse unei pregătiri corespunzătoare și să fie echipate în funcție de rolul și sarcinile lor specifice.

Verificarea echipamentelor: Toți polițiștii sunt responsabili pentru verificarea propriului echipament, pentru a se asigura că este corespunzător scopului respectiv. În situațiile în care polițiștii sunt desfășurați cu echipamente speciale mai puțin letale sau cu arme de foc, trebuie ținută o evidență atentă a seriilor articolelor respective, cui i s-a eliberat echipamentul respectiv, când a fost eliberat și, în cazul eliberării muniției, trebuie ținută o evidență exactă a numărului de cartușe eliberate polițistului respectiv. Această evidență trebuie să fie supravegheată de un polițist superior/cu funcție de supraveghere și trebuie contrasemnată de acesta.

Trebuie să fie disponibile suficiente aparate de emisie-recepție (radio) în stare funcțională (inclusiv baterii de rezervă) în ziua întrunirii, astfel încât comunicarea să poată să aibă loc între comandanții tactici și comandantul operațional. Trebuie de asemenea luați în calcul în mod special și polițiștii aflați în locuri îndepărtate și care pot deveni separați sau izolați de colegii lor. Trebuie să fie disponibilă și o listă de rezervă cu numere de telefon mobil, astfel încât comunicarea să poată continua în cazul în care aparatele de emisie-recepție încetează a mai funcționa. Toată comunicarea radio (de emisie-recepție) și convorbirile telefonice relevante trebuie înregistrate și păstrate, dacă se poate, pentru a fi analizate ulterior, în cazul în care va fi nevoie într-o anchetă.

Boxele/difuzoarele audio trebuie testate pentru a se asigura faptul că ele sunt potrivite pentru dimensiunea și locul unei întruniri iar semnalizarea electronică trebuie să fie în limba potrivită și ele trebuie să aibă o sursă de energie auto-suficientă (independentă).

Transport: Suficiente mijloace de transport trebuie să fie disponibile pentru a transporta polițiștii de serviciu spre locul la care au fost repartizați la o întrunire. De asemenea, vehiculele corespunzătoare trebuie să fie puse la dispoziție pentru transportarea în siguranță a persoanelor arestate și, în situațiile în care sunt desfășurate echipe medicale, sunt necesare vehiculele corespunzătoare pentru îndepărtarea persoanelor bolnave sau rănite. În situațiile în care se cere asistența polițiștilor care nu sunt familiarizați cu zona locală, trebuie luată în calcul furnizarea de șoferi și navigatori locali.

Alimentație și toalete: Polițiștii desfășurați pentru perioade mai lungi vor avea nevoie de mâncare și de toalete, astfel încât comandanții trebuie să pună la dispoziție suficientă mâncare și toalete adecvate, sau să existe posibilitatea ca polițiștii în cauză să fie înlocuiți pe perioade scurte astfel încât aceștia să poată lua o pauză pentru a merge la toaletă. Apa este deosebit de importantă în cazul polițiștilor desfășurați în zone fierbinți iar această nevoie de apă crește când polițiștii sunt desfășurați în echipament de protecție specific asigurării ordinii publice. În mod similar, polițiștii din zonele reci trebuie să poată să consume băuturi fierbinți în timpul și după desfășurarea lor la întruniri.

Odihnă și recuperare: Polițiștii desfășurați timp de mai multe ore trebuie să fie schimbați pentru a putea beneficia de perioade de odihnă adecvate. Printre aceștia se numără și comandanții și polițiștii din prima linie. Oboseala va reduce abilitatea de a lua decizii, astfel încât este vital ca polițiștii să fie bine odihniți. Asta înseamnă că trebuie să fie disponibili polițiști cu care aceștia să fie înlocuiți. Misiunile prelungite per ansamblu trebuie să fie evitate, printr-o planificare minuțioasă.

Alte instituții relevante: Trebuie identificate și alte instituții relevante și acestea trebuie implicate înaintea evenimentului. Serviciile de pompieri, SMURD și ambulanță trebuie să continue pe toată durata evenimentului, deoarece orice interferență cu sarcinile acestora poate avea un impact grav asupra siguranței populației locale. Furnizorii locali ai altor servicii pot de asemenea fi afectați de o întrunire, iar implicarea lor timpurie poate permite rezolvarea rapidă a problemelor.

Este important a se asigura o bună coordonare în cazul operațiunilor ce implică multiple agenții. Acest lucru include stabilirea unui lanț clar de comandă, utilizând aceleași frecvențe radio pentru a asigura comunicarea între agenții și instituții

etc. Poate fi potrivită înființarea unei camere comune de comandă tactică unde alte instituții pot interacționa direct cu comandantul operațional, astfel încât să fie satisfăcute nevoile publicului general. Totodată, controlul primar asupra evenimentului va rămâne în mâinile echipei de comandă a poliției.

Comunicare

„Fără surprize”: Prin stabilirea și menținerea liniilor de dialog deschise pe tot parcursul etapei de pregătire, canalele de informații pot fi menținute deschise, nu doar între organizatorii întrunirii și poliție, ci și cu toate celelalte instituții relevante. Acest lucru permite poliției să ia decizii bine informate și să elimine neadevărurile și neînțelegerile. Poliția trebuie să fie conștientă de faptul că acțiunile și desfășurările sale pot fi înțelese greșit de alții, așadar comunicarea acțiunii înainte de executarea acestei acțiuni poate reduce și dezamorsa tensiunea. Poliția trebuie de asemenea să ia legătura cu persoanele civile cheie înaintea unei întruniri și trebuie să rămână în mod regulat în legătură cu acestea în perioada premergătoare evenimentului. În unele cazuri, contactele trebuie păstrate pe tot parcursul evenimentului, precum și după terminarea acestuia. Acest lucru poate să însemne că poliția trebuie să păstreze legătura cu proprietarii firmelor locale care ar putea fi afectați sau cu mediatorii comunității locale, astfel încât să poată fi abordate motivele de îngrijorare și astfel ca informațiile relevante să poată fi transmise mai departe.

Organizatorii: Contactul cu organizatorii întrunirii trebuie menținut în perioada premergătoare evenimentului și pe întreaga durată a acestuia. Schimbul de numere de telefon mobil poate fi modalitatea cea mai bună de a menține legătura. O bună practică este numirea unui anumit polițist responsabil cu comunicațiile, într-o fază foarte timpurie a planificării evenimentului, care va rămâne pe acest post pe toată durata procesului.

Supravegherea întrunirilor: O bună practică (dar care nu trebuie să reprezinte o obligație legală) a organizatorilor întrunirilor este aceea de a desfășura supraveghetori care să poată fi identificați clar, pentru a ajuta la facilitarea evenimentului și pentru a asigura respectarea restricțiilor impuse legal. Supraveghetorii nu au prerogativele forțelor de ordine și nu trebuie să utilizeze forța ci să ajute participanții cu sfaturi la nevoie și să obțină cooperarea participanților la întrunire prin persuasiune.

Apărătorii drepturilor omului: Apărătorii drepturilor omului sunt persoane care, individual sau împreună cu alții, lucrează pentru a promova și apăra drepturile omului prin mijloace pașnice. Rolul lor este recunoscut prin Declarația ONU privind dreptul

și responsabilitatea persoanelor, grupurilor și organizațiilor societății de a promova și proteja drepturile omului și libertățile fundamentale universal recunoscute (United Nations' Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms). Interacțiunea timpurie cu grupurile pentru drepturile omului poate ajuta la dezamorsarea tensiunilor și la consolidarea încrederii. Grupurile pentru drepturile omului pot de asemenea oferi expertiză suplimentară acolo unde este nevoie. În baza abordării „fără surprize”, comandantii de poliție ar trebui să își propună să implice în mod permanent organizații relevante pentru drepturile omului, pentru a încuraja schimbul de păreri și pentru a putea răspunde aspectelor pe care grupurile pentru drepturile omului doresc să le discute cu privire la asigurarea ordinii la o întrunire, în general.²⁴ Apărătorii drepturilor omului se pot implica în activități pentru a monitoriza libertatea de întrunire, iar poliția ar trebui să coopereze cu aceștia și să le faciliteze munca.

Comunitatea de afaceri: Mediul de afaceri local care ar putea să fie afectat de către întrunire trebuie abordat înainte de eveniment, astfel încât să poată lua măsuri alternative pentru orarul de funcționare, transportarea angajaților și livrări de marfă etc. Acest aspect este deosebit de important în special în cazurile în care anumite magazine sau întreprinderi pot fi ținta unei întruniri.

Comunitatea locală: Indicațiile timpurii despre mărimea și dimensiunile unei întruniri le vor permite celor ce locuiesc și lucrează în zonă sau care fac naveta în zonă, să ia măsuri alternative. Furnizarea de informații poate permite oamenilor să își adapteze rutele de călătorie, să ia măsuri corespunzătoare cu privire la îngrijirea copiilor sau să obțină provizii importante înainte de începerea unei întruniri. Procedând astfel, comandantii de poliție reduc posibilitatea unui conflict între comunitate și membrii întrunirii.

Diferențiere

Comandantii operaționali și tactici trebuie să se asigure că toți polițiștii sunt pe deplin conștienți de posibila diversitate a participanților la o întrunire, de necesitatea de a putea recunoaște nevoile probabile ale diferitelor categorii de indivizi pe parcursul unei întruniri, și că pot diferenția permanent între participanții pașnici și cei nepașnici, căutând astfel să asigure faptul că întrunirea poate avea loc în condiții de siguranță.

24 *Guidelines on Protection of Human Rights Defenders (n.t. Recomandări privind protecția apărătorilor drepturilor omului)*, (Varșovia: ODIHR, 2014), <<http://www.osce.org/odihr/119633>>.

Listă de verificare

Responsabilitățile echipei de comandă în etapa finală a pregătirilor

Comandamentul strategic va:

- ✓ Verifica planul operațional pentru a se asigura că acesta se conformează intențiilor strategice;
- ✓ Asigura disponibilitatea unor resurse suficiente;
- ✓ Asigura implementarea unei strategii privind mass-media;
- ✓ Transmite noile informații comandantului operațional.

Comandamentul operațional va:

- ✓ Continua să mențină deschise liniile de comunicare cu organizatorii și alte persoane relevante;
- ✓ Numi și informa/instrui comandanții tactici;
- ✓ Se va asigura că planurile tactice sînt conforme planurilor operaționale și strategice;
- ✓ Stabili ora și locul pentru ședințele de informare/instruire (briefing) a poliției;
- ✓ Organiza un exercițiu de simulare cu comandanții tactici²⁵;
- ✓ Re-evalua continuu obiectivele și opțiunile pe care le implică asigurarea ordinii comparativ cu evaluarea riscurilor, pentru a se asigura că acestea sunt corespunzătoare;
- ✓ Transmite informațiile noi comandamentului strategic.

Comandanții tactici vor:

- ✓ Face planuri prin consultări cu echipa de comandă operațională și alți comandanți tactici;
- ✓ Verifica orice locație geografică și echipament pentru care sunt responsabili, astfel încât problemele neprevăzute să poată fi rezolvate într-o etapă timpurie;
- ✓ Se vor asigura că au efective suficiente de personal pentru sarcina de care răspund;
- ✓ Verifica faptul că tot personalul este pregătit/instruit și echipat corespunzător pentru sarcinile individuale ale fiecăruia;
- ✓ Transmite informațiile noi echipei de comandă operațională, atunci când apar astfel de informații; și
- ✓ Vor asigura bunăstarea polițiștilor dislocați.

25 Un astfel de exercițiu este un exercițiu premergător evenimentului pentru testarea validității planurilor, și se desfășoară adesea în jurul unei mese de conferință mari.

Partea III

ÎN TIMPUL ÎNTRUNIRILOR

CAPITOLUL 8. FACILITAREA ÎNTRUNIRILOR PAȘNICE

Un factor cheie pentru asigurarea reușitei facilitării oricărei întruniri este planificarea corespunzătoare. Când planul este elaborat cu obiective clare pentru asigurarea ordinii, majoritatea întrunirilor nu vor necesita implicarea echipelor de comandă operațională sau strategică în luarea deciziilor. Majoritatea întrunirilor, mari sau mici, nu vor crea probleme majore iar perturbarea vieților altora va fi de scurtă durată. Foarte puține întruniri rezultă în violență sau comportament turbulent.

Poliția are responsabilitatea de a facilita o întrunire așa cum a fost ea notificată sau așa cum s-a convenit și trebuie întotdeauna să aibă ca scop să asigure faptul că va desfășura numărul minim de resurse necesare pentru asigurarea ordinii, astfel încât să permită evenimentului să aibă loc într-un mod pașnic. Comandanții tactici trebuie să revizuiască în continuu operațiunea de asigurare a ordinii pe parcursul unei întruniri și acțiunile lor trebuie să se bazeze pe modelul decizional pe tot parcursul evenimentului.

Această secțiune prezintă activitățile principale pe care poliția trebuie să le întreprindă în vederea facilitării întrunirilor pașnice. La început sunt luate în considerare întrunirile despre care poliția deține informații în avans, fie pentru că organizatorii evenimentului au notificat, oficial sau neoficial, autoritățile, sau datorită serviciilor de informații ale poliției. Apoi, se descrie modul în care poliția trebuie să răspundă în situațiile în care întrunirile au loc spontan sau fără notificarea sau avertizarea prealabilă a poliției. Secțiunea de asemenea prezintă unii dintre factorii care influențează comportamentul persoanelor care participă la întruniri și oferă explicații despre cum pot evenimentele să degereze în dezordine sau violență.

Cunoașterea

Comandanții de poliție trebuie să se asigure că cunoștințele lor despre o întrunire sunt cât mai recente și că orice informații noi cu privire la întrunire, participanți sau alte evoluții care ar putea afecta evenimentul, sunt comunicate polițiștilor corespunzători.

Facilitarea

Prezența: Este important ca, de câte ori este posibil, poliția să fie desfășurată pe poziții înainte ca participanții să înceapă să se adune pentru întrunire. Poliția trebuie să poată poziționa agenții de poliție și echipamentele în locurile cele mai potrivite, să ridice bariere dacă e cazul, să închidă drumuri, să își revizuiască propria evaluare

a riscurilor și să se asigure că s-au luat orice alte măsuri pentru facilitarea întrunirii și protejarea participanților.

Desfășurarea timpurie a ofițerilor de poliție este deosebit de importantă în situațiile în care locația sau ruta unei întruniri include spații contestate sau sensibile. Dacă este important ca membrii unei întruniri sau protestatarii să nu se adune în anumite locuri, va fi necesar ca poliția să revendice prima acel spațiu. Astfel se va evita sau reduce frustrarea și necesitatea ca poliția să utilizeze forța pentru a deplasa întrunirea sau o parte a acesteia.

Fiind la fața locului devreme va permite, de asemenea, unui ofițer superior de poliție să se întâlnească cu organizatorii și cu orice alte persoane relevante cheie, inclusiv cu presa, pe măsură ce aceștia sosesc, și să le furnizeze acestora cea mai actuală variantă sau o informare privind evenimentele planificate conform principiului „fără surprize”.

Comandanții de poliție trebuie să conștientizeze diferența între prezența vizibilă a poliției și prezența reală a poliției. Unde este posibil, majoritatea polițiștilor și echipamentelor ar trebui desfășurați/desfășurate în apropierea locului adunării, dar nu la vederea imediată a persoanelor care participă la eveniment. O alternativă este desfășurarea flexibilă a unităților pregătite/instruite fără echipament complet anti-revoltă, aceștia putând să îmbrace echipamentul de protecție pe măsura necesităților.

Toleranța: Poliția trebuie întotdeauna să fie conștientă de faptul că, deși responsabilitatea sa este de a proteja ordinea publică și legea, rolul său îi dă și un anumit grad de libertate de acțiune. În asigurarea ordinii la întrunirile publice, poliția trebuie să fie dispusă să tolereze încălcări minore ale legii și comportamentul dezordonat. O aplicare prea strictă a legii poate provoca furie în rândul participanților la o întrunire și poate duce la escaladarea tensiunilor și antagonismului împotriva poliției. Acest aspect trebuie să fie prevăzut explicit în planurile operaționale și să fie reiterat în ședințele de briefing (informare/instruire).

Consemnarea (înregistrarea) deciziilor: Comandanții de poliție trebuie să se asigure că se consemnează în timp real toate deciziile pe care le iau și toate ordinele pe care le dau, iar aceste însemnări trebuie să fie disponibile în cadrul ședințelor de debriefing ulterioare.

Comunicare

La fel ca în celelalte etape ale procesului, dialogul deschis cu organizatorii trebuie să continue. Dacă organizatorul a apelat la serviciile unor supraveghetori voluntari sau

profesioniști, poate fi desemnat un ofițer de legătură pentru a le furniza informații acestor supraveghetori sau organizatorilor întrunirii (în absența supraveghetorilor). Informațiile trebuie împărtășite în timpul ședinței de briefing (informare) despre operațiunea de asigurare a ordinii, iar apoi trebuie păstrată legătura cu supraveghetorul șef pe toată durata întrunirii.

Un comandant tactic trebuie însărcinat cu menținerea unei linii deschise de dialog cu organizatorii în timpul evenimentului, transmițând solicitările lor comandantului operațional și transmițând organizatorilor informațiile și solicitările din partea poliției.

Obiectivul poliției trebuie întotdeauna să fie furnizarea unui mesaj onest și consecvent tuturor celor cu care poliția comunică pe tot parcursul unei întruniri. Printre aceștia se numără organizatorii evenimentului, participanții, opoziții evenimentului, presa și apărătorii drepturilor omului. Poliția trebuie de asemenea să se asigure că fluxul de informații continuă pe tot parcursul evenimentului și că toate persoanele relevante sunt informate în permanență cu privire la orice schimbări ce pot să apară în privința contextului și circumstanțelor, conform principiului „fără surprize”.

Poliția trebuie de asemenea să facă eforturi pentru a menține o comunicare reciprocă cu părțile relevante și nu să se străduiască pur și simplu să adune informații care să ajute operațiunea poliției. Acest lucru înseamnă nu numai că poliția trebuie să caute să afle punctele de vedere ale organizatorilor și ale participanților în timp real și să răspundă oricăror motive de îngrijorare, ci trebuie și să transmită informații înapoi organizatorilor, astfel încât aceștia din urmă să își poată adapta comportamentul și munca pentru a răspunde unor posibile tensiuni în creștere. În special, un schimb de informații în ambele direcții poate fi utilizat pentru a se aborda în mod eficient zvonurile ce pot să apară și să se manifeste în timpul unei întruniri. Zvonurile pot fi deosebit de problematice în situațiile în care relațiile dintre organizatori și poliție sunt slabe și lipsite de încredere.

Comandanții de poliție trebuie să se gândească la modul cel mai serios la tipul de uniformă pe care îl vor purta polițiștii și la echipamentele pe care le vor purta asupra lor, la numărul polițiștilor care sunt vizibili imediat la punctul de întrunire, precum și la natura oricăror vehicule sau echipamente care sunt în raza vizuală a participanților. Aspectul polițiștilor și al resurselor este o formă de comunicare non-verbală, iar prezența vizibilă a poliției va transmite un mesaj clar de intenție și așteptări organizatorilor și persoanelor care se adună pentru a participa la o întrunire. A vedea poliția desfășurată în uniforme purtate zilnic poate transmite impresia că poliția este stăpână pe situație și că anticipează un eveniment pașnic, în timp ce desfășurarea polițiștilor purtând echipament anti-revoltă va face ca poliția să pară mai agresivă, ca și când ar anticipa turbulențe. A vedea poliția în echipament

anti-revoltă poate duce la escaladarea tensiunii în rândul participanților sau poate coborî pragul violenței împotriva polițiștilor, deoarece aceștia sunt percepuți ca fiind protejați. Lucrul acesta poate de fapt să sporească probabilitatea apariției agresiunii și a lipsei de cooperare cu poliția.

Diferențiere

Comandanții trebuie întotdeauna să se străduiască să se asigure că polițiștii rămân conștienți de diversitatea participanților și că aceștia (polițiștii) sunt receptivi la nevoile schimbătoare ale diferitelor categorii de participanți în timpul desfășurării întrunirii. Aceștia trebuie de asemenea să poată diferenția între diferitele sub-grupuri ale participanților, trebuind în special să fie conștienți de indivizii care ar putea, prin cuvintele sau faptele lor, să ducă la escaladarea tensiunilor, indivizi care s-ar putea să fie necesar să fie abordați printr-o intervenție promptă și timpurie.

Comportamentul forțelor de ordine

Comandanții de poliție trebuie să țină cont de faptul că polițiștii sunt la fel de afectați de impacturile dinamicii mulțimii, la fel ca înșiși participanții la întrunire. Polițiștii vor avea adesea un profil demografic similar cu cel al participanților și pot și ei la rândul lor să fie supuși unor emoții precum anxietate, nesiguranță, mânie sau frică, în special dacă tensiunile cresc. Diferențele cheie între un grup de polițiști și un grup de demonstrați constau în faptul că polițiștii au fost pregătiți pentru a asigura ordinea publică în astfel de situații, au o gamă de echipamente de specialitate și vor fi sub comanda unui ofițer superior. De aceea, este important ca comandanții operaționali și tactici să asigure faptul că polițiștii rămân disciplinați și stăpâni pe ei înșiși, chiar și când se confruntă cu acte individuale de abuz verbal sau alte forme de provocare.

Comandanții de poliție trebuie întotdeauna să se gândească cum pot îmbunătăți relațiile cu participanții unei întruniri. Comandanții trebuie să țină cont de faptul că dinamica unei întruniri se poate schimba în funcție de relația dintre participanți și poliție și în funcție de legitimitatea percepută a rolului poliției în facilitarea unei întruniri. Toate întrunirile vor include un grup divers de participanți, cu vederi și atitudini diferite față de poliție și unii față de ceilalți. Puține întruniri vor fi complet ostile față de poliție. La fel cum ostilitatea față de poliție poate crește ca răspuns la acțiunile poliției, tot așa poate crește simpatia și respectul față de poliție. Faptele de toleranță și faptele umane (precum ajutorarea persoanelor la necaz) întreprinse de polițiști pot îmbunătăți relația acestora cu demonstrații, pot determina demonstrații să recurgă la acțiuni proprii de asigurare a ordinii și pot ajuta la

dezamorsarea tensiunilor, pe când orice utilizare a forței de către poliție poate avea un impact negativ asupra comportamentului participanților, putând spori probabilitatea apariției turbulențelor în alte zone ale întrunirii. Polițiștii trebuie întotdeauna să fie îndemnați să interacționeze pozitiv cu participanții.

Când poliția acționează într-un mod agresiv, legitimitatea sa în rândul participanților poate să scadă sau să fie subminată. Însă când poliția acționează în sensul de a facilita și interacționează pozitiv cu oamenii, polițiștii pot fi acceptați de participanți. Participanții care acceptă legitimitatea poliției au șanse mai mari de a rămâne pașnici, reducând astfel în mod considerabil posibilitatea apariției turbulențelor. Acești participanți au toate șansele de a-i îndemna și pe alții să rămână pașnici și este mai probabil ca aceștia să se distanțeze de orice comportament inadecvat sau violent al unei minorități. Menținerea comunicării și facilitării în toate etapele unei întruniri este, prin urmare, un factor cheie pentru un rezultat pașnic și de succes al evenimentului.

Întrunirile spontane

În unele cazuri, întrunirile sunt organizate ca răspuns la o problemă importantă la momentul respectiv sau la o urgență anume iar organizatorii și/sau indivizii care participă se pot aduna fără să fi anunțat din timp acest lucru. În astfel de circumstanțe, nu este posibil să fie îndeplinite condițiile privind anunțarea legală a evenimentului. În alte cazuri, o întrunire poate fi organizată cu intenția de a-i lua prin surprindere pe cei din vecinătate. „Flashmob”-ul este un tip de întrunire spontană în care un grup se adună foarte rapid (se organizează de obicei prin mesaje de tip sms sau pe rețelele de socializare) cu scopul de a transmite un mesaj, iar apoi se dispersează foarte rapid. Unele întruniri sunt organizate fără notificarea poliției pentru că organizatorii nu au încredere în poliție sau le este teamă că întrunirea va fi interzisă și astfel nu doresc să se afle că va avea loc acea întrunire.

Deși astfel de evenimente pot încălca legislația locală, poliția ar trebui să faciliteze întrunirile pașnice. Dacă poliția nu a avut ocazia de a-și planifica prezența la eveniment și de a aloca resurse, poate fi necesar un răspuns urgent din partea poliției. În general, poliția trebuie să aibă planuri de contingență pentru astfel de situații.

Evoluțiile tehnologice recente în domeniul rețelelor de socializare, telefoniei mobile și internetului fac tot mai ușor ca oamenii să se poată aduna la o întrunire în scurt timp, fără a apela la formele tradiționale de organizare. Multe întruniri spontane pot de fapt să nu aibă un organizator oficial ci sunt organizate printr-o paletă largă de rețele de socializare neoficiale.

Când are loc o întrunire iar poliția nu a fost notificată în prealabil în niciun fel, este de așteptat ca primii polițiști care ajung la fața locului să întreprindă acțiunile inițiale. Primul lucru pe care trebuie să-l aibă în vedere aceștia trebuie întotdeauna să fie facilitarea unui eveniment pașnic și cum să stabilizeze cel mai bine situația. Cu alte cuvinte, aceștia trebuie să asigure faptul că indiferent ce are loc, întrunirea va rămâne pașnică, că participanții sunt în siguranță și, dacă au loc turbulențe, ei trebuie să se asigure că acest comportament nu se răspândește sau că nu îi pune în pericol pe alții.

Dacă poliția răspunde unei întruniri neplanificate, comandantii de poliție (fie de la nivel operațional sau tactic) trebuie întâi să evalueze situația și să utilizeze modelul pentru luarea deciziilor descris în Capitolul 3, pentru a evalua modul în care să răspundă și să faciliteze întrunirea. Este important ca poliția să încerce să intre în dialog cu organizatorii astfel încât intențiile atât ale poliției cât și ale organizatorilor să poată fi exprimate cu claritate. Poliția trebuie să aibă grijă să nu întreprindă acțiuni care ar putea provoca turbulențe sau pericol în rândul participanților la întrunire. Prin evaluarea vizuală a situației, poliția va putea utiliza resursele corespunzătoare pentru ca întrunirea să fie facilitată la modul cel mai eficient. Dacă întrunirea e violentă, prioritatea trebuie să fie izolarea violenței. Majoritatea întrunirilor neplanificate vor rămâne pașnice și vor necesita un nivel scăzut de atenție din partea poliției.

Prima prioritate a poliției trebuie să fie siguranța publică iar majoritatea întrunirilor vor avea nevoie de ajutor în privința controlului traficului rutier, atât în timpul cât și la finalul întrunirii, când pleacă participanții. Trebuie de asemenea să se țină seama de cei ce s-ar putea opune întrunirii și dacă există probabilitatea ca aceștia să sporească tensiunile sau să acționeze violent.

Poliția trebuie de asemenea să țină seama de problemele de siguranță cu privire la cei ce pot fi indirect implicați într-o întrunire. Se poate să fie necesară devierea traficului din zonă precum și distribuirea informațiilor cu privire la orice întârzieri în privința transportului. Serviciile, în special pompierii și ambulanța, vor trebui informate, deoarece orice întârzieri în aceste domenii ar putea afecta intervenția serviciilor de urgență în cazul unui incident. Poliția trebuie de asemenea să țină seama de comunitatea locală și de întreprinderile comerciale din zonă. Mulțimile mari pot atrage infractori oportuniști. În fine, poliția trebuie să ia în calcul factori precum vârsta și sexul (genul) participanților, precum și a celor ce se pot afla în apropiere.

Dacă întrunirea se desfășoară pe o perioadă mai lungă de timp, ar putea fi necesar ca poliția să înființeze o structură de comandă, să stabilească intențiile strategice, obiectivele pentru asigurarea ordinii, să aloce opțiunile și resursele operaționale și să mențină liniile de comunicare oficiale cu organizatorii. Facilitarea oricărei întruniri

pașnice poate deranja publicul general într-o anumită măsură și, cu excepția situațiilor în care există un pericol clar la adresa siguranței publice, acțiunea inițială a poliției nu trebuie să fie aceea de a îndepărta sau dispersa întrunirea. Orice decizie de a restricționa sau dispersa întrunirea va trebui luată în baza unei analize atente, cântărindu-se drepturile și libertățile tuturor celor implicați, precum și riscurile de escaladare și de producere de daune pe care le-ar implica dispersarea.

Facilitarea plecării participanților

La un anumit moment, participanții la o întrunire vor decide să părăsească zona întrunirii. Participanților la întruniri trebuie să li se permită să se disperseze natural, să li se permită să părăsească zona fără intervenția poliției. Trebuie luată în considerare acordarea posibilității participanților de a avea acces liber la rute sigure pentru a părăsi zona întrunirii, iar aceștia trebuie protejați împotriva atacurilor din partea unor opozanți ostili, care ar putea să-i amenințe pe participanți cu acte de violență.

În situațiile în care are loc orice formă de dispersare activă din partea poliției, trebuie întotdeauna să se țină cont de anumiți factori:

- Trebuie să fie disponibile rute de ieșire sau evadare corespunzătoare, pentru a le permite oamenilor să plece;
- Grupurile mici dispersate pot fi mai greu de controlat de poliție decât un singur grup mare;
- Odată ce s-au dispersat, indivizii trebuie să poată să se întoarcă acasă;
- Simpla prezență vizibilă a unui număr mare de polițiști poate întârzia dispersarea naturală a unei întruniri, astfel încât trebuie luată în calcul îndepărtarea polițiștilor din raza de vizibilitate dar menținerea disponibilității acestora pentru o desfășurare imediată; și
- Poliția trebuie de asemenea să ia în considerare orice probleme specifice privind dispersarea, ce ar putea afecta în mod disproporționat siguranța femeilor, copiilor sau persoanelor cu dizabilități.

Dacă o întrunire afectează doar în mică măsură sau deloc drepturile și libertățile altora sau bunăstarea populației locale și se desfășoară într-un loc sigur, atunci poliția ar trebui să permită participanților să rămână și să ia în considerare prezența pe termen lung a întrunirii prin forme de dialog.

Listă de verificare

Responsabilitățile echipei de comandă în etapa de facilitare

Comandamentul strategic va:

- ✓ Monitoriza asigurarea ordinii la eveniment pentru a se asigura că acesta continuă să se conformeze cu drepturile omului;
- ✓ Revizui intențiile strategice astfel încât acestea să fie corespunzătoare operațiunii;
- ✓ Ține legătura cu comandantul operațional pentru a asigura disponibilitatea unor resurse suficiente; și
- ✓ Îl va informa pe comandantul operațional.

Comandamentul operațional va:

- ✓ Asigura faptul că toți comandanții tactici sunt informați/instruiți cu privire la operațiune;
- ✓ Transmite informațiile către și de la comandamentul strategic;
- ✓ Gestiona evenimentul în conformitate cu drepturile omului și cu intențiile strategice;
- ✓ Revizui continuu și va menține sau schimba obiectivele acțiunii de asigurare a ordinii sau utilizarea tacticilor de poliție, în conformitate cu evaluarea riscurilor și cu informațiile noi;
- ✓ Asigura investigarea corespunzătoare a oricărei probe privind comportamentul infracțional;
- ✓ Continua să monitorizeze bunăstarea ofițerilor de poliție.

Comandamentul tactic va:

- ✓ Informa/instrui toți polițiștii aflați sub comanda sa;
- ✓ Asigura faptul că toți polițiștii acționează în conformitate cu drepturile omului și că aceștia se opun oricăror acțiuni sau comportamente necorespunzătoare;
- ✓ Raporta orice utilizare a forței cât de curând posibil;
- ✓ Asigura faptul că orice probă a unei infracțiuni, inclusiv a comportamentului necorespunzător al poliției, este obținută, păstrată și transmisă echipei de investigații;
- ✓ Transmite informații către și de la echipa de comandă operațională;
- ✓ Autoriza sau refuza autorizarea tacticilor de poliție, după caz; și
- ✓ Monitoriza bunăstarea polițiștilor aflați sub comanda sa.

CAPITOLUL 9. GESTIONAREA DEZORDINII ȘI A VIOLENȚEI

Poliția nu trebuie să uite faptul că majoritatea întrunirilor rămân pașnice, respectă legile și alte restricții și că participanții de regulă pleacă în liniște la final. Dezordinea și violența sunt manifestări relativ rare, deși, datorită raportării inevitabile a violenței, acestea pot cu ușurință să pară mai comune decât sunt în realitate.

Poliția trebuie întotdeauna să ia în calcul modul în care acțiunile pe care le întreprinde (sau nu le întreprinde) și afirmațiile pe care le face (sau nu le face) pot să alimenteze escaladarea tensiunilor, atât înaintea unui eveniment cât și în timpul desfășurării acestuia. Există posibilitatea ca poliția să nu poată controla suficient numărul persoanelor ce vor participa la adunare, dar ea poate controla cât se comunică, de aceea o comunicare eficientă (nu doar cu participanții și organizatorii evenimentului, ci și la scară mai largă, de exemplu prin intermediul rețelelor de socializare) și politica „fără surprize” sunt atât de importante. Prin încurajarea unui comportament bun, poliția creează o șansă cu mult mai mare ca o întrunire să fie pașnică decât dacă (poliția) așteaptă permanent să combată comportamentul negativ.

Atâta timp cât o întrunire rămâne non-violentă, chiar dacă întrunirea este nelegală, poliția trebuie să evite orice utilizare a forței. După cum s-a menționat anterior, forța trebuie folosită numai atunci când nu va funcționa nicio altă alternativă. Orice utilizare a forței, în orice context, trebuie întotdeauna să fie cantitatea minimă necesară pentru restabilirea ordinii publice. Poliția trebuie întotdeauna să aibă o varietate de opțiuni operaționale la care să recurgă pentru a reduce nevoia de a utiliza forța în gestionarea unei întruniri și trebuie să se bazeze pe opțiuni ce implică comunicarea, dialogul și adunarea de probe și nu pe intervenție, înainte de orice utilizare a forței. Când este posibil, poliția trebuie să aibă răbdare pentru a lăsa suficient timp mijloacelor neoficiale de reducere a tensiunilor sau turbulențelor să își facă efectul.

Dezescaladare

Termenul „dezescaladare” este adesea înțeles greșit. El nu înseamnă a rămâne pasiv. Dezescaladarea este reducerea în mod activ a tensiunilor prin comunicare și întreprinderea de acțiuni diferențiate și nu înseamnă a aștepta până la izbucnirea unor fapte reale de turbulență sau violență. Dezescaladarea trebuie să fie considerată o tactică pozitivă și pro-activă a poliției și nu un răspuns pur reactiv la un context în schimbare. Ori de câte ori a avut loc escaladarea unei situații și s-a utilizat forța, poliția trebuie să își reducă efectivele cât de repede posibil, pentru a se reveni la o stare de normalitate.

După cum s-a menționat anterior, comandanții de poliție trebuie să utilizeze forme de comunicare ca mijloace de reducere a tensiunilor și dezesescaladare a situației, ori de câte ori este posibil. În special, un comandant de poliție trebuie să mențină legătura cu organizatorul întrunirii și cu alți actori relevanți pe tot parcursul întrunirii, prin contact personal sau pe telefoanele mobile. Ori de câte ori se întrerupe comunicarea, reintroducerea liniilor de comunicare, utilizarea dialogului și a formelor de mediere sau liniștire vor fi întotdeauna importante și ar trebui să reprezinte regula. Poliția trebuie să fie pregătită să își explice acțiunile sau lipsa de acțiune și, în situațiile în care este cazul, să își accepte vina. Intenția poliției trebuie întotdeauna să fie readucerea situației la o stare de ordine rezonabilă și de joasă tensiune. Însă poliția trebuie să fie de asemenea conștientă de faptul că percepțiile poliției și cele ale comunității pot să difere.

Dezesescaladarea tensiunilor poate să implice comunicarea non-verbală pentru a transmite intențiile poliției unui grup mai larg de oameni, precum mutarea unui tun cu apă sau a altor vehicule ale poliției în afara razei de vizibilitate atunci când acestea nu mai sunt necesare. Poate de asemenea să însemne înlocuirea polițiștilor anti-revoltă care poartă echipament de protecție, cu polițiști locali care sunt îmbrăcați în uniforme standard. Însă comandantul de poliție trebuie întotdeauna să țină cont de obligația sa de a oferi protecție polițiștilor săi atunci când este necesar.

Izolare

Una dintre opțiunile pentru confruntarea izbucnirii turbulențelor ar putea fi izolarea acelor persoane care acționează violent. Există multe forme de izolare. Varianta cea mai simplă poate fi gestionarea atentă a membrilor unei întruniri astfel încât aceștia să fie în siguranță vizavi de traficul rutier din zonă. Izolarea poate de asemenea să fie ceva mai substanțial ce necesită resurse de poliție considerabile, precum escortarea unui marș pașnic pe lângă o opoziție potențial violentă.

Una dintre metodele mai controversate utilizate de poliție este uneori cunoscută drept „kettling” (n.t. „încercuire”). Acest lucru implică restricționarea de către poliție a mișcării (anumitor părți ale) întrunirii, prin izolarea fizică a demonstranților într-o anumită zonă. Ideea este că în acest fel poliția poate restricționa mișcarea unui grup de oameni care au un comportament violent sau în situațiile în care există un risc iminent de tulburare a ordinii publice sau de producere a unor daune materiale. Cei izolați vor fi apoi eliberați în grupuri mici, gestionabile, în decursul timpului.

Comandanții de poliție trebuie întotdeauna să țină cont de faptul că există un risc ridicat ca izolarea să fie disproporționată ca durată (în special dacă este prost planificată și coordonată) sau dacă un număr mare al celor izolați au acționat în mod

pașnic. Există de asemenea riscul apariției unor acțiuni de solidaritate din partea celor care nu au fost izolați. Astfel, izolarea poate fi contraproductivă. Trebuie să fie implementate protocoale pentru a li se permite persoanelor care au fost prinse din greșeală în această acțiune de izolare să poată ieși. Scopul izolării trebuie întotdeauna să fie de a preveni continuarea sau escaladarea violenței și de a permite întrunirii pașnice să continue.

Este important ca organizatorii întrunirii și cei ce ar putea fi izolați să fie informați permanent cu privire la motivele izolării și durata probabilă a acesteia. Celor din zona de izolare trebuie să li se permită satisfacerea necesităților fiziologice, cum ar fi accesul la toaletă sau la apă, când este necesar (acest aspect devine deosebit de important atunci când vremea este extrem de caldă sau rece). Poliția trebuie întotdeauna să țină cont de diversitatea celor ce participă la o întrunire și care prin urmare pot fi prinși într-o acțiune de izolare și trebuie să existe posibilitatea de a ieși din zona de izolare în special pentru indivizii potențial vulnerabili, cum ar fi femeile însărcinate, copiii, persoanele vârstnice și persoanele care suferă de anumite boli sau sunt rănite. Izolarea trebuie implementată numai pentru durata minimă necesară și trebuie reevaluată la intervale regulate.

Tactica de izolare a generat un nivel ridicat de îngrijorare în rândul multor participanți la întruniri, în rândul grupurilor pentru drepturile omului și la unele curți de justiție. În unele contexte, acțiunea de încercuire de către poliție a fost declarată ca fiind nelegală. Încercuirea tinde să fie neselectivă; poliția nu distinge între participanți și non-participanți, sau între participanții pașnici și cei nepașnici. Faptul de a permite anumitor indivizi să treacă peste o linie a poliției și nepermițându-le altora în același timp să facă același lucru poate duce la escaladarea tensiunilor, iar un cordon ce nu permite nicio ieșire încalcă potențial drepturile individuale la libertatea persoanei și libertatea de mișcare.²⁶ Raportul OSCE/ODIHR din 2014 privind Monitorizarea libertății de întrunire pașnică într-o serie de state participante OSCE, recomandă ca „strategiile pentru controlul mulțimilor ce se bazează pe izolare prin încercuire („kettling” sau „corralling”) să fie utilizate numai când este necesară prevenirea producerii unor daune serioase sau a unor vătămări grave și când nu pot fi utilizate alte tactici alternative ale poliției care ar fi mai puțin restrictive în privința drepturilor la libertate și a libertății de mișcare”.²⁷ Izolarea prin împrejmuire este foarte solicitantă pentru poliție și poate necesita desfășurarea unui mare număr de polițiști pentru perioade lungi de timp.

26 *Guidelines on Freedom of Peaceful Assembly* (n.t. *Recomandări privind libertatea de întrunire pașnică*), op. cit., nota 1, p. 79-103

27 OSCE/ODIHR *Report Monitoring of Freedom of Peaceful Assembly in Selected OSCE Participating States*, Varșovia (n.t. *Raportul OSCE/ODIHR privind monitorizarea libertății de întrunire pașnică într-o serie de state participante OSCE*), 17 decembrie 2014, <<http://www.osce.org/odihr/132281?download=true>>.

Dispersarea unei întruniri

Opțiunea preferată a poliției trebuie întotdeauna să fie de a permite oamenilor să se disperseze în mod natural. Dispersarea unei întruniri de către poliție trebuie întotdeauna să fie o ultimă soluție care trebuie să fie folosită numai ca răspuns la acte de violență sau la o amenințare iminentă cu violența.

Înainte de a utiliza orice alte opțiuni operaționale, poliția trebuie întâi să ia în considerare opțiunea de a solicita verbal și vizual demonstranților să plece precum și opțiunea negocierii cu organizatorii sau persoanele cu influență sau supraveghetorii principali, pentru a facilita îndepărtarea mulțimii de la locul cu pricina. Aceasta trebuie să fie abordarea de rutină atunci când oamenii refuză să plece, excepție făcând situațiile în care violența este deja răspândită iar o întârziere ar putea avea ca rezultat punerea în pericol imediat a personalului ce asigură siguranța publică.

În situațiile în care se ia decizia de a se utiliza forța pentru dispersarea unei mulțimi violente, autorizarea trebuie să vină de la comandantul operațional. Decizia trebuie să fie complet documentată, argumentându-se pe deplin de ce au fost alese opțiunile respective.

Înainte de orice utilizare a forței trebuie emise avertizări către întrunirea în cauză. Singura excepție este situația în care orice întârziere ar putea duce la o pierdere imediată de vieți omenești sau la vătămări grave. Avertizarea trebuie dată utilizându-se un dispozitiv adecvat de amplificare, în limba corespunzătoare, iar avertizarea trebuie dată cel puțin de două ori. Avertizarea trebuie să fie clară și audibilă și să nu fie limitată de alte sunete, cum ar fi zgomotul excesiv produs de motoare. S-ar putea să fie necesar ca avertizarea să fie dată din mai multe locuri astfel încât să poată fi auzită de toți participanții. În situațiile în care participanții la întrunire sunt vorbitori de limbi diferite, poliția trebuie să ia în considerare transmiterea avertizării în mai multe limbi și, în situațiile în care se poate, poliția poate chiar să ia în calcul utilizarea unor semne scrise de mână sau a unor panouri electronice de informare.

Poliția trebuie să acorde un timp suficient care să le permită participanților să se conformeze, înainte de a emite cea de-a doua avertizare, respectiv înainte de a utiliza forța. Dacă este posibil, trebuie ca avertizarea și reacția publicului la aceasta să fie înregistrate vizual și audio.

Dacă poliția totuși decide că utilizarea forței este necesară, aceasta trebuie să implice intervenții țintite asupra celor implicați în acțiuni violente și cantitatea de forță utilizată trebuie să fie nivelul minim necesar pentru a opri violența și

a restabili ordinea publică. Poliția trebuie de asemenea să fie conștientă în continuare de diversitatea participanților la întrunire și trebuie să ia în considerare impactul probabil pe care îl va avea orice utilizare a forței asupra indivizilor deosebit de vulnerabili.

În situația în care o minoritate a participanților se comportă violent, trebuie luate măsuri împotriva acelor indivizi, în timp ce restul întrunirii trebuie lăsată să continue sau să se disperseze în mod natural. Decizia de a utiliza tactici de dispersare trebuie să se bazeze pe comportamentul majorității și nu doar pe acțiunile unor indivizi.

Listă de verificare **Responsabilitățile echipei de comandă**

Comandamentul strategic va:

- ✓ Continua să monitorizeze dispersarea evenimentului pentru a asigura faptul că acesta se conformează în continuare drepturilor omului;
- ✓ Decide dacă este necesară utilizarea forței pentru facilitarea dispersării;
- ✓ Prelua controlul asupra resurselor de care nu mai are nevoie comandamentul operațional; și
- ✓ Asigura disponibilitatea resurselor corespunzătoare pentru investigarea oricărui raport privind orice abatere comportamentală a polițiștilor sau, în situația în care investigația este efectuată de către o altă organizație, comandamentul strategic va raporta chestiunea fără întârziere și va pune la dispoziție toate probele relevante.

Comandamentul operațional va:

- ✓ Facilita dispersarea pașnică a întrunirii;
- ✓ Continua dialogul cu organizatorii și cu părțile interesate;
- ✓ În situațiile în care dispersarea pașnică nu este posibilă, va căuta să autorizeze utilizarea forței numai în situațiile în care este cazul;
- ✓ Asigura faptul că orice autorizare de a utiliza opțiuni operaționale este revizuită în mod regulat, iar în situațiile în care circumstanțele nu mai corespund, va retrage această autorizare;
- ✓ Asigura faptul că orice resurse care nu mai sunt necesare sunt aduse sub controlul comandamentului strategic; și
- ✓ Va continua să transmită informațiile relevante comandamentului strategic sau tactic.

Comandamentul tactic va:

- ✓ Continua să transmită informații comandamentului operațional;
- ✓ Consemna/înregistra orice utilizare a forței de către poliție și va transmite detaliile comandamentului operațional;
- ✓ Asigura faptul că polițiștii acționează într-o manieră profesională, legală, în conformitate cu drepturile omului și că aceștia se conformează planului operațional;
- ✓ Continua să monitorizeze bunăstarea propriilor ofițeri de poliție; și
- ✓ Va monitoriza siguranța celor care părăsesc întrunirea, acordând o atenție specială celor cu factori specifici de risc, precum femeile ce vor călători singure spre casă, persoanele cu probleme de mobilitate, participanții LGBTI.

Partea IV

DUPĂ ÎNTRUNIRE

CAPITOLUL 10. ABORDAREA PROBLEMELOR PRACTICE

Întrunirea este definită ca un eveniment temporar, însă nu există un consens cu privire la cât de puțin sau cât de mult poate dura o întrunire, încât să poată fi totuși considerată o adunare temporară. În ultimii ani s-a înregistrat o creștere a numărului de întruniri ce se întind pe perioade mult mai lungi, necesitând adesea o prezență semi-permanentă a protestatarilor într-o locație cu structuri gen corturi și alte facilități care să servească nevoilor acestora.

Principiile și acțiunile cheie descrise în acest capitol trebuie adoptate în cazul tuturor tipurilor de întruniri, indiferent dacă au avut sau nu loc acte de violență sau turbulențe. Persoanele care părăsesc zona trebuie protejate, în special dacă întrunirea s-a confruntat cu o opoziție violentă și prin urmare poate exista riscul comiterii unor infracțiuni pe bază de ură.

Deseori, după întrunirile mari, persoanele vulnerabile, inclusiv copii pierduți sau victimele unor infracțiuni personale, vor intra în atenția poliției, iar efective pregătite corespunzător trebuie să fie disponibile pentru a se ocupa de aceste situații. Personal medical și facilități medicale trebuie să fie disponibile până la dispersarea completă a întrunirii.

Gestionarea resurselor

În urma oricărei întruniri va trebui să existe o predare treptată a resurselor către comandanții de poliție locală, care vor continua activitățile zilnice de asigurare a ordinii în zonă. Cât de repede sunt retrase resursele aferente asigurării ordinii publice va depinde de anumite circumstanțe individuale. Polițiștii, însă, trebuie întâi să se întoarcă la posturile lor și să rămână în așteptare o perioadă de timp înainte de a fi eliberați din misiune. Acest lucru asigură faptul că, în cazul apariției unor incidente în timpul dispersării întrunirii, vor mai fi suficiente resurse disponibile echipei de comandă a poliției pentru a rezolva problema.

În timpul intervalului între perioada în care polițiștii intră în starea de „așteptare” și momentul eliberării lor din misiune, comandantul strategic va trebui să ia în calcul alocarea unor resurse pentru a face față unor incidente ce pot să apară, cum ar fi:

- Securizarea locului unde s-a produs o infracțiune;
- Îndepărtarea barierelor și a indicatoarelor de trafic;
- Îngrijirea, transportul și procesarea persoanelor arestate;
- Gestionarea problemelor; și
- Returnarea și verificarea echipamentelor poliției.

Consemnarea/ înregistrarea utilizării forței

Utilizarea forței de către orice polițist trebuie raportată unui ofițer superior cât de repede posibil și trebuie produsă o evidență scrisă cât de curând posibil. Când ofițerul consideră că utilizarea forței a fost nejustificată sau în situația în care a fost reclamat un polițist, comandantul strategic va asigura alocarea unor resurse suficiente pentru obținerea probelor și pentru efectuarea investigațiilor în conformitate cu politica și procedurile privind utilizarea forței. S-ar putea să fie cazul să se înființeze o echipă dedicată care să fie însărcinată de către comandantul operațional să adune orice materiale ce ar putea fi relevante într-o ședință ulterioară de raportare și revizuire (debriefing).

Vătămarea forțelor de ordine

Polițiștii răniți trebuie să aibă la dispoziție servicii medicale. Acestea includ furnizarea de servicii pe termen lung de consiliere și gestionare a stresului în cazul unor probleme precum reacția acută la stres sau tulburarea de stres post-traumatic. Polițiștii implicați în incidente traumatice pot să nu aibă răni fizice vizibile, dar este posibil ca aceștia să fi suferit o traumă emoțională, care se poate manifesta în alte moduri. În astfel de cazuri, polițiștilor trebuie să li se asigure tratament profesional înainte de a reveni complet la serviciu.

Returnarea echipamentului

Atunci când se returnează armele de foc și echipamentele mai puțin letale, este important ca supraveghetorii să verifice ca aceeași cantitate de echipamente și muniție care a fost eliberată înaintea evenimentului să fie returnată după eveniment. Orice discrepanță trebuie să fie însoțită de un raport în scris și, dacă e cazul, să fie verificată cu orice rapoarte privind utilizarea forței. Lipsa sau pierderea oricărui echipament trebuie investigată.

Persoanele reținute

Reținerea participanților în timpul unei întruniri (pe motivul că au comis delict administrativ, penale sau de altă natură) trebuie să aibă un prag ridicat, dat fiind dreptul la libertate și securitate și dat fiind faptul că orice amestec în libertatea de

întrunire este în mod inevitabil o chestiune în care timpul este un element sensibil.²⁸ Reținerea trebuie utilizată numai în situațiile cele mai presante, când nereținerea unor indivizi ar rezulta în comiterea unor infracțiuni grave.

Persoanele reținute și arestate legal în timpul evenimentului trebuie tratate cu respect. Aceste persoane trebuie duse la o secție de poliție corespunzătoare fără vreo întârziere nejustificată și trebuie să existe o evidență a arestării păstrată de către polițistul care a efectuat arestarea precum și de polițistul care a luat în primire persoana arestată la secția de poliție.

Persoanei reținute trebuie să i se comunice motivele pentru care a fost arestată, într-o limbă pe care o înțelege, și trebuie eliberată sau adusă în fața unei instanțe de judecată pentru a fi revizuită legalitatea reținerii, cât de curând posibil. Trebuie păstrată o evidență completă asupra reținerii persoanei și a tratamentului în timpul custodiei. Persoana reținută are dreptul de a notifica un terț în legătură cu arestarea sa, are dreptul la consiliere juridică și la a fi consultată de un medic.

Este important ca diferitele categorii de persoane reținute să fie ținute separat, ținându-se cont de vârsta și genul (sexul) lor și de motivul pentru care au fost reținute. Prin urmare, femeile și bărbații trebuie ținuți separat iar copiii trebuie ținuți separat de adulți. Condițiile de detenție pentru cei arestați trebuie să fie confortabile și igienice, cu lumină adecvată și spațiu pentru ca cei reținuți să se poată mișca. Trebuie să fie puse la dispoziția acestora grupuri sanitare corespunzătoare, inclusiv facilități pentru a se spăla și trebuie, de asemenea, să li se asigure hrană corespunzătoare. Apa potabilă trebuie să li se asigure la cerere și de asemenea trebuie să li se pună la dispoziție și tratamente medicale.

Trebuie stabilite protocoale pentru oprirea și percheziționarea, reținerea sau arestarea participanților. Este extrem de important ca statele să stabilească protocoale clare pentru oprirea și percheziționarea sau arestarea, în condiții de legalitate, a participanților la o întrunire. Asemenea protocoale trebuie să ofere îndrumări privind când anume sunt potrivite astfel de măsuri și situațiile în care nu sunt potrivite, cum trebuie efectuate astfel de acțiuni și cum trebuie tratați indivizii în urma arestării lor. La elaborarea acestor protocoale, trebuie să se țină seama de jurisprudența internațională cu privire la drepturile la viața privată și de familie, la libertatea persoanei și la libertatea de mișcare.²⁹

28 *Guidelines on Protection of Human Rights Defenders (n.t. Recomandări privind protecția apărătorilor drepturilor omului)*, op. cit., nota 1.

29 *Ibid.*

Listă de verificare **Responsabilitățile echipei de comandă**

Comandamentul strategic va:

- ✓ Preda treptat controlul către poliția obișnuită;
- ✓ Aloca resurse pentru investigații;
- ✓ Asigura efectuarea unor investigații efective.

Comandamentul tactic:

- ✓ Va supraveghea îngrijirea, transportul și procesarea persoanelor arestate, astfel încât acestea să fie corespunzătoare; și
- ✓ Va supraveghea adunarea de probe și investigațiile.

Comandamentul operațional va:

- ✓ Asigura faptul că utilizarea forței de către poliție este consemnată/înregistrată corespunzător;
- ✓ În situațiile în care este posibil să se fi comis infracțiuni, va asigura faptul că se fac rapoarte corespunzătoare și că se respectă procedurile specifice legislației penale;
- ✓ Asigura faptul că informațiile privind persoanele arestate sunt consemnate/înregistrate corespunzător;
- ✓ Asigura faptul că persoanele reținute sunt tratate și procesate în mod corespunzător;
- ✓ Gestiona locul producerii infracțiunilor;
- ✓ Returna echipamentele; și
- ✓ Va asigura disponibilitatea serviciilor medicale polițiștilor, dacă este nevoie.

CAPITOLUL 11. DEBRIEFING-UL (RAPORTAREA DUPĂ EVENIMENT) ȘI LECȚIILE ÎNVĂȚATE

Este esențial ca poliția să învețe lecții atât din succesele cât și din eșecurile lor. La sfârșitul unei întruniri trebuie efectuată o revizuire atotcuprinzătoare, pentru a se analiza ce a avut loc și a se revizui rezultatele conform Planului Strategic și intențiilor strategice specifice.

Chiar și în situațiile în care totul pare să meargă fără probleme, este nevoie, odată ce s-a încheiat evenimentul, de un debriefing (o raportare/discuție) cu polițiștii și cu alte persoane relevante. Este la fel de important a nota aspectele care au mers bine cât și cele care nu au mers atât de bine. Adunarea tuturor informațiilor relevante permite polițiștilor, părților interesate și, acolo unde este posibil, organizatorilor întrunirii, să își împărtășească punctele de vedere și experiențele astfel încât să poată fi identificate lecții ce pot duce la schimbări în viitoarele planuri sau politici organizaționale, sau astfel încât pregătirea/instruirea să poată fi ajustate pentru a se îmbunătăți abilitatea serviciului de poliție de a gestiona evenimente pe viitor.

Este esențial ca tot personalul implicat, indiferent de grad, să înțeleagă că scopul unei astfel de ședințe de debriefing este obținerea unei evidențe complete și precise a evenimentelor și îmbunătățirea performanțelor, și nu învinuirea cuiva. Toți polițiștii care au contribuit la operațiunea de asigurare a ordinii ar trebui să poată să contribuie la ședința de debriefing. Acest aspect trebuie explicat persoanelor relevante și celorlalte părți implicate în proces, și se cere specificat dacă informația urmează să fie dată presei.

Tipuri de debriefing

Există în general trei tipuri de debriefing-uri: debriefing-ul „fierbinte” (sau imediat), un debriefing efectuat intern de o singură organizație și un debriefing ce presupune multiple instituții. Debriefing-ul fierbinte va avea loc după toate evenimentele; debriefing-ul organizațional trebuie să aibă loc după evenimente mai mari; în timp ce debriefing-ul cu multiple instituții va avea loc în situațiile în care gestionarea evenimentului implică într-o mare măsură intervenția mai multor agenții sau în situația în care sunt implicate comunități multiple.

O ședință de debriefing ar trebui să țină seama de următoarele aspecte:

- Trebuie efectuată deschis și onest;
- Scopul trebuie să fie învățarea personală, de grup sau instituțională;
- Trebuie să fie în concordanță cu responsabilitățile profesionale;

- Trebuie să îi pună în valoare în mod egal pe toți cei implicați;
- Ședințele de debriefing trebuie să fie consemnate/înregistrate corespunzător iar rezultatele trebuie diseminate în rândurile echipei.

Debriefing-ul fierbinte (sau imediat): Acest tip de debriefing are loc imediat după ce evenimentul și dispersarea s-au încheiat. Toți comandanții vor colecta informațiile de la agenții de poliție aflați sub conducerea lor, iar ofițerii de legătură sau dialog cu comunitatea vor colecta informațiile de la organizatorii întrunirii. Aceste informații vor fi apoi transmise comandantului strategic pentru acțiuni suplimentare.

În cazul întrunirilor la care se anticipează că ar putea avea loc acte de violență și/sau un număr semnificativ de persoane ar putea fi arestate, trebuie luată în considerare varianta desfășurării unei echipe de debriefing constând din specialiști, pentru a se întâlni cu fiecare polițist înainte ca acesta să plece acasă după terminarea serviciului, pentru a se asigura că:

- Toate cazurile de utilizare a forței au fost consemnate/înregistrate în mod corespunzător;
- Probele cunoscute polițiștilor au fost adunate și predate echipei de investigații; și
- Sunt identificați polițiștii care ar putea avea nevoie de sprijin, cum ar fi consilierea în caz de traumă.

Un debriefing fierbinte va:

- Asigura adunarea rapidă a informațiilor importante de la participanții la ședințele de informare;
- Colecta și înregistra informațiile despre orice incidente;
- Permite discuții prompte despre o varietate de probleme și preocupări;
- Aborda probleme cheie privind siguranța; și
- Va oferi ocazia de a mulțumi personalului și persoanelor relevante.

Fiecare comandant tactic va ține o scurtă ședință de debriefing înainte de a-și prezenta rezultatele comandamentului operațional.

O revizuire post-acțiune este un tip de debriefing fierbinte efectiv pentru echipe, al cărei scop este în primul rând identificarea lecțiilor ce trebuie învățate pe viitor.³⁰ Se bazează pe răspunsul la patru întrebări:

30 Vezi: After Action Review Guidelines for Practice (n.t. Recomandări pe baza revizuirii post-acțiune, pentru practică) la: <[http://www.commonknowledge.org/docs/Nancy%20Dixon%20-%20After%20Action%20Review%20\(AAR\)%20Guidelines.pdf](http://www.commonknowledge.org/docs/Nancy%20Dixon%20-%20After%20Action%20Review%20(AAR)%20Guidelines.pdf)>.

- *Ce ne-am propus să facem?* Care a fost intenția noastră? Ce trebuia să se întâmple? Au diferit intențiile comandantului de cele ale polițiștilor? La ce te gândea?
- *Ce am făcut de fapt?* Ce ar fi arătat o cameră video? Fără a învinui pe nimeni, privește evenimentele cheie, ordinea cronologică și rolurile cheie.
- *Ce am învățat?* Concentrați-vă pe ce am învățat, nu pe ce vom face în continuare. Ce știm acum și nu am știut înainte? Ce puncte forte și ce puncte slabe am descoperit? Ce sfaturi am da cuiva care acum e la început de drum?
- *Ce urmează să facem?* Cum ne pregătim pentru următorul eveniment de acest fel? Ce vom schimba?

O altă opțiune eficientă de învățare este utilizarea echipelor de evaluare pentru evaluarea colegilor, care presupun polițiști cu experiență, din diferite servicii de poliție ce colaborează cu cercetători pentru a realiza studii de observație de teren, cu scopul de a identifica bunele practici și lecțiile învățate.³¹

Debriefing-ul organizațional: Debriefing-ul organizațional ar trebui efectuat în cazurile în care este nevoie de informații mai specifice despre eveniment sau în situațiile în care evenimentul s-a desfășurat pe o perioadă mai lungă de timp. Acest gen de debriefing are un format asemănător, doar că toate mențiunile se fac în formă scrisă.

Debriefing-ul organizațional:

- Va avea loc în cel mult patru săptămâni de la eveniment (în cazuri excepționale, ar putea dura mai mult);
- Va implica aceiași actori cheie ca în cazul debriefing-ului fierbinte;
- Ar trebui să abordeze mai degrabă probleme organizaționale și nu personale;
- Trebuie să caute atât punctele forte cât și punctele slabe, precum și idei pentru viitor; și
- Este o ocazie de a mulțumi personalului și persoanelor relevante.

Debriefing-ul ce implică instituții multiple: În situațiile în care a existat o contribuție majoră din partea mai multor instituții în facilitarea întrunirii sau în situația în care sunt implicate mai multe comunități sau părți interesate, trebuie luat în calcul un debriefing ce implică instituții multiple. Formatul debriefing-ului rămâne același, însă se poate utiliza un proces de debriefing pe niveluri, în sensul că

31 *GODIAC – Good practice for dialogue and communication as strategic principles for policing political manifestations in Europe Field study Handbook (n.t. Manual de studii de teren privind Bunele practici pentru dialog și comunicare ca principii strategice pentru asigurarea ordinii la manifestațiile politice în Europa)*, (Stockholm: Polisen, 2013), <http://polisen.se/PageFiles/321996/Field_study_Handbook_2013.pdf>.115

debriefing-uri similare au loc în cadrul unor agenții diferite, care apoi sunt transmise unui organism central, care va colecta și procesa informațiile.

Debriefing-ul care implică instituții multiple:

- Va fi efectuat la mai puțin de șase săptămâni de la incident (în cazuri excepționale, ar putea dura mai mult);
- Trebuie să se concentreze pe o coordonare între instituții sau pe impactul asupra comunității;
- Trebuie să caute atât punctele forte cât și cele slabe, pentru viitor;
- Include oportunități pentru participare externă din partea persoanelor relevante cheie și poate implica forme de dialog public sau evenimente publice; și
- Oferă ocazia de a mulțumi personalului și persoanelor relevante.

În următoarele situații trebuie luat în calcul un organism independent pentru efectuarea procesului de debriefing:

- Când are loc un incident semnificativ în timpul întrunirii sau dispersării acesteia;
- Când izbucnește violență la scară largă;
- Când se utilizează niveluri semnificative de forță de către poliție;
- Când se primește o sesizare în care se afirmă că a avut loc o abatere gravă privind comportamentul poliției; și
- Dacă comandantul strategic crede că lucrul acesta va aduce beneficii poliției pe viitor.

Dacă este necesar un astfel de debriefing, acesta ar trebui să ofere posibilitatea prezenței organizatorilor întrunirii și participanților, precum și a altor persoane relevante cheie.

Lecțiile învățate

După finalizarea debriefing-ului organizațional sau al unui debriefing fierbinte și după ce toate informațiile au fost actualizate și colectate, comandantul strategic va fi responsabil pentru întocmirea unui raport care va furniza baza pentru identificarea lecțiilor învățate în urma evenimentului.

Acest raport ar trebui să:

- Prezinte un rezumat al succesiunii evenimentelor;
- Identifice funcțiile implicate;
- Descrie acțiunile polițiștilor;
- Reziste unei critici a acțiunilor individuale;
- Ofere o cronologie precisă; și
- Să se bazeze pe date și fapte exacte, să rămână concis și obiectiv.

Acest raport va permite serviciului de poliție să:

- Demonstreze unde reacția poliției a fost eficientă și situațiile în care nu a fost eficientă, precum și să stabilească de ce a fost așa, într-un mod obiectiv;
- Recomande modalități de îmbunătățire pentru intervențiile viitoare; și
- Să încurajeze o comunicare deschisă.

Implicarea publică: În timp ce documentul privind lecțiile învățate trebuie să fie în primul rând utilizat pentru procesul intern de învățare din cadrul organizației de poliție, acest document trebuie de asemenea utilizat pentru a re-entra în legătură cu persoanele relevante externe, inclusiv cu organizatorii întrunirii, participanții, politicienii și partidele politice, media și organizațiile pentru drepturile omului, fie ca parte a unui proces de restabilire a comunicării și încrederii, sau ca parte a unui proces de asumare de răspundere publică aflat în defășurare.

Un astfel de dialog și o astfel de comunicare vor fi deosebit de importante în cazul în care au avut loc acte de violență sau turbulențe la întrunire, sau dacă publicul a criticat modul de asigurare a ordinii la evenimentul respectiv. Acesta este un element esențial al unei acțiuni de asigurare a ordinii pozitive, orientate spre comunitate și responsabile, precum și o parte fundamentală a oricărei asigurări a ordinii publice care este conformă cu drepturile omului. În situațiile în care asigurarea ordinii la o întrunire este percepută negativ și, în special, dacă poliția a utilizat forța (sau dacă poliția nu a reușit să asigure apărarea unei întruniri împotriva altora), acest lucru prezintă o experiență problematică și o povară pentru evenimentele viitoare, cu un risc crescut de frustrare, ostilitate și furie. Aceasta poate duce la confruntări cu poliția la viitoarea ocazie. Aceste situații trebuie prevenite printr-o interacțiune corespunzătoare cu publicul, printr-o evaluare transparentă și – când este necesar – prin investigații.

Ținerea evidenței: Informațiile cu privire la procesul de planificare, roluri și responsabilități și intențiile strategice, care influențează procesele decizionale și rezultatul acelor decizii, trebuie să fie disponibile pentru a fi examinate, în special în cazul acelor decizii care afectează drepturile și libertățile individului. Prin utilizarea modelelor și a cadrului de planificare descrise în prezentul ghid, echipa de comandă a poliției trebuie să poată produce planuri structurate și registre ale deciziilor, care vor fi parte a procesului de debriefing și vor contribui la procesul inițial de planificare a evenimentelor viitoare.

La finalul unui eveniment, sau în cazul evenimentelor ce continuă timp de mai multe zile, la finalul unei ture de serviciu, toți polițiștii trebuie să își revizuiască acțiunile și să se asigure că acțiunile lor și acțiunile altora sunt consemnate/înregistrate cu

precizie. Toate registrele/documentele trebuie semnate, datate, șampilate cu ora/data și transmise unui superior pentru a fi inspectate și contrasemnate.

Toți polițiștii trebuie să înregistreze în scris orice informație sau probă privind o infracțiune sau abatere disciplinară. Polițiștii trebuie de asemenea să consemneze orice incident în care au folosit forța, și acesta trebuie raportat către un superior cât de curând posibil.

Pe lângă aceasta, comandanții trebuie să întocmească lista informațiilor primite și a deciziilor luate în cursul serviciului lor. Comandamentul operațional trebuie să înregistreze toate deciziile relevante, indicând temeiul pentru deciziile respective, opțiunile disponibile și rezultatul deciziilor. Utilizând cadrul modelului decizional, comandanții pot fi siguri că au înregistrat toate faptele relevante. Comandanții tactici trebuie de asemenea să înregistreze toate informațiile pe care le-au primit și care au fost transmise comandamentului operațional, deoarece acest lucru poate să fie parte a procesului lor decizional. Când comandantul tactic a desemnat un alt ofițer pentru a duce registrele și a consemna faptele, comandantul trebuie să supravegheze și să verifice actele respective pentru a se asigura că acestea reprezintă o consemnare corectă a faptelor.

Comandantul operațional este de asemenea responsabil pentru a asigura faptul că toate actele sunt completate de polițiștii aflați sub comanda sa și va contrasemna și data documentele înainte ca toți polițiștii să își încheie serviciul. Excepțiile de la această regulă pot include polițiștii răniți care se află sub tratament medical sau care nu sunt disponibili datorită unor alte exigențe ce țin de serviciul lor. În aceste cazuri, actele lor scrise trebuie să fie completate și contrasemnate cât de curând posibil din punct de vedere practic.

Comandantul operațional va trebui să consemneze cronologia evenimentului cu informațiile primite, desfășurările polițiștilor pe teren, acțiuni, incidente și intervenția poliției. Acesta va avea o echipă care să-l ajute la înregistrarea acestor detalii, dar, încă o dată, este datoria comandantului operațional de a asigura corectitudinea actelor și a le contrasemna, astfel încât acestea să fie un registru exact al evenimentelor și faptelor. Comandantul operațional trebuie să țină un registru personal al deciziilor luate și al oricărei informații pe care acesta o transmite comandamentului strategic. Comandantul operațional trebuie de asemenea să verifice și să contrasemneze documentele comandanților operaționali.

Comandamentul strategic va trebui de asemenea să înregistreze procesele sale decizionale și argumentele prin care justifică orice schimbări aduse intențiilor

strategice. Comandanții strategici vor fi responsabili pentru verificarea și contrasemnarea documentelor comandamentului operațional.

Aceste documente și registre sunt vitale pentru transparență și asigurarea responsabilității și ele vor permite o verificare din partea statului, cetățenilor sau organismelor de control. Aceste acte vor contribui de asemenea la colectarea informațiilor în procesul de debriefing (raportare și interogare post-eveniment). Nu trebuie uitat faptul că informațiile de natură sensibilă trebuie să fie gestionate cu atenție, în așa fel încât să nu afecteze în mod inutil viața privată a persoanelor. Poliția trebuie să respecte confidențialitatea informațiilor din mai multe motive, precum integritatea persoanelor, investigarea infracțiunilor, principiul prezumției de nevinovăție și securitatea statului. Totodată, poliția trebuie să analizeze informațiile și să găsească un echilibru între divulgarea tuturor acestor informații sau doar a unei părți a lor, sau reținerea acestor informații cu scopul de a proteja dreptul la viață privată. Poliția nu trebuie niciodată să rețină informații doar pentru a ascunde infracțiuni, erorile sau abaterile comportamentale ale poliției.

Planul de acțiune: Partea finală a raportului privind lecțiile învățate trebuie să conțină recomandări care vor aduce îmbunătățiri pe viitor. Aceste recomandări trebuie dezvoltate în planuri de acțiune care stabilesc un plan al îmbunătățirilor în cadrul organizației.

Planul de acțiune trebuie să fie:

- **Specific** — Va aborda activitatea, eșecurile, practicile reușite sau neajunsurile în detaliu și va descrie ce trebuie făcut pentru a obține o îmbunătățire;
- **Măsurat** — Va indica cum să se prezinte îmbunătățirea atunci când o astfel de îmbunătățire are loc.
- **Realizabil** — Trebuie să conțină obiective realizabile de către organizație.
- **Relevant** — Va conține îmbunătățiri care se referă la poliție, iar recomandările pentru alte instituții vor fi împărtășite pentru a fi revizuite de acestea; și
- **Temporizat** — Va conține termene realiste pentru implementarea îmbunătățirilor.

Raportul și rezultatele sale trebuie puse la dispoziția altor instituții sau făcute publice, cu condiția să nu conțină informații confidențiale. Trebuie luată în considerare îndepărtarea informațiilor confidențiale din rapoarte înaintea prezentării restului de informații către public. Orice lecții învățate trebuie să fie reflectate în schimbări în pregătirea/instruirea polițiștilor de toate gradele, punându-se un accent special pe comandanți

Listă de verificare
Responsabilitățile echipei de comandă în timpul
debriefing-ului și evaluării

Comandamentul strategic va:

- ✓ Asigura faptul că după fiecare eveniment are loc un debriefing corespunzător;
- ✓ Colecta informațiile de la comandantul operațional și va furniza feedback;
- ✓ Pregăti și compila un raport bazat pe ședințele de debriefing, care să conțină și recomandări și un plan de acțiune; și
- ✓ Va asigura faptul că se va ține evidența oricăror decizii strategice și va verifica și contrasemna actele comandantului operațional.

Comandamentul operațional va:

- ✓ Aduna rezultatele ședințelor de debriefing de la comandanții tactici și va furniza feedback;
- ✓ Compila și colaționa informațiile înainte de a le prezenta comandantului strategic;
- ✓ Asigura întocmirea rapoartelor despre cronologia evenimentului, desfășurarea forțelor de poliție, incidente și acțiuni;
- ✓ Completa rapoartele cu privire la orice decizii relevante luate; și
- ✓ Va verifica și contrasemna actele comandantului tactic.

Comandamentul tactic va:

- ✓ Aduna rezultatele ședințelor de debriefing de la ofițeri sau de la persoanele relevante și va furniza feedback;
- ✓ Compila și colaționa informațiile înainte de a le prezenta comandantului operațional;
- ✓ Se va asigura că tot personalul aflat sub comanda sa va completa documentele și actele necesare, pe care le va verifica și contrasemna;
- ✓ Va completa rapoartele cu privire la propriile decizii și alte informații relevante; și
- ✓ Va asigura îngrijirea post-eveniment pentru polițiști (odihnă, compensație pentru orele suplimentare lucrate, tratarea rănilor, gestionarea stresului, consiliere, evaluarea performanțelor, premii etc.).

Anexă

GLOSAR DE TERMENI

Acest glosar clarifică termenii cheie folosiți în ghidul de față. Definițiile oferite sunt doar cu scopul utilizării în cadrul acestui ghid și nu sunt definiții oficiale ale OSCE.

Adunare	O demonstrație statică
Comandant operațional	Un ofițer inferior care răspunde de o zonă geografică sau de o anumită funcție
Comandant strategic	Un ofițer superior de poliție care poate aloca resurse pentru, sau poate supraveghea, operațiunea de asigurare a ordinii la o întrunire
Comandant tactic	Un ofițer de poliție de rang mediu care trebuie să planifice și să gestioneze asigurarea ordinii la o întrunire
Comportament violent	Comportament care cauzează vătămarea fizică sau emoțională a altora sau care reprezintă o amenințare în acest sens
Contrademonstrație	O întrunire care s-a adunat pentru a-și exprima dezacordul față de punctele de vedere exprimate la o altă întrunire și care are loc simultan sau aproape simultan și în același loc sau aproape în același loc ca și întrunirea principală
Forță letală atenuată	Un sistem de arme sau o opțiune operațională care, deși nu e conceput (ă) pentru a cauza moartea, poate cauza răni fatale, dacă este utilizat(ă) într-un anumit mod
Intenții strategice	Intențiile generale care stabilesc obiectivele pentru operațiunea de asigurare a ordinii legat de întrunire
Întrunire	Prezența intenționată a unui număr de persoane într-un loc public în scopul unei exprimări colective
Întrunire legală	O întrunire care respectă toate normele și legislația
Întrunire nelegală	O întrunire care nu se conformează cu legea ce reglementează întrunirile

Întrunire pașnică	O întrunire la care acțiunile grupului colectiv precum și ale participanților individuali sunt de natură pașnică (chiar și în cazul comiterii unor acte de violență de către unii indivizi izolați)
Întrunire spontană	O întrunire care are loc ca o reacție urgentă la un eveniment sau o știre
Întrunire violentă	O întrunire care implică un comportament colectiv care cauzează vătămarea fizică sau emoțională a altora sau reprezintă o amenințare în acest sens
Întruniri simultane	O întrunire care are loc în același moment și loc ca o altă întrunire, dar care nu are nicio legătură cu celălalt eveniment
Notificare	Un anunț care oferă informații despre o viitoare întrunire și nu constituie o cerere pentru permisiunea de întrunire
Obiectivele acțiunii de asigurare a ordinii	Obiectivele legitime pe care poliția și le propune, prin utilizarea opțiunilor operaționale, pentru realizarea intențiilor sale strategice, atunci când se confruntă cu o întrunire
Opțiuni tactice	Mijloacele specifice disponibile poliției pentru atingerea obiectivelor acțiunii de asigurare a ordinii
Organizator	Principala persoană sau principalele persoane responsabile pentru o întrunire
Pericol	Orice poate cauza vătămarea persoanei
Principiul proporționalității	Este principiul conform căruia este necesar ca întotdeauna să fie preferate mijloacele cele mai puțin intruzive pentru a atinge obiectivul legitim urmărit de autorități
Protest	O declarație formală de dezaprobare sau obiecție, emisă de o persoană, un grup, sau o organizație, ce poate implica întruniri, acțiune directă non-violentă sau nesupunere civică
Risc	Probabilitatea ca un pericol să cauzeze vătămarea persoanelor sau daune materiale
Supraveghetor	O persoană care lucrează în strânsă colaborare cu organizatorul (organizatorii) întrunirii și care are ca responsabilitate facilitarea unui eveniment și de a ajuta la asigurarea respectării eventualelor restricții impuse legal
Violență	Aplicarea forței fizice în mod ilegal sau abuziv

PREZENTARE GENERALĂ A ROLURILOR ȘI RESPONSABILITĂȚILOR DIFERITELOR NIVELURI DE COMANDĂ ÎNAINTEA, ÎN TIMPUL ȘI DUPĂ ÎNTRUNIRE

ÎNAINTE de întrunire

Comandamentul strategic:

- Întocmește un plan strategic cu intenții strategice pentru întrunire, inclusiv decide care va fi stilul în care se va desfășura acțiunea de asigurare a ordinii și care va fi strategia privind presa;
- Creează un plan strategic care se bazează pe cele patru principii: cunoaștere, facilitare, comunicare și diferențiere;
- Știe ce date sunt necesare pentru planul strategic, de unde se pot obține aceste date și cum se pot transforma aceste date în informații; Știe cum să faciliteze această demonstrație, ce este necesar pentru facilitarea ei și ce riscuri există;
- Planifică modul în care veți comunica cu organizatorii și celelalte părți interesate și cine va fi responsabil pentru asta;
- Utilizează principiul „fără surprize” și își propune să creeze un dialog;
- Consolidează încrederea, elaborează o strategie media pentru a realiza asta;
- Diferențiază diferiții participanți și obiectivele lor (posibile);
- Se asigură că comandamentul operațional și cel strategic sunt bine informate cu privire la planul strategic, inclusiv cu privire la strategia pentru media;
- Înființează o structură de comandă bine integrată (de asemenea, atunci când este nevoie de mai mult de un comandant operațional, se va asigura că există linii clare de comandă și comunicare), ceea ce include funcțiile necesare, inclusiv funcțiile de informații, investigații și suport;
- Stabilește restricții privind opțiunile operaționale;
- Comunică aceste restricții nivelului operațional;
- Decide cu privire la alocarea resurselor;
- Creează o legătură cu organizatorii și alte persoane relevante;
- Aprobă planul/planurile operațional/e; și
- Ține evidența deciziilor luate.

Comandamentul operațional:

- Pe baza planului strategic, face planificarea practică pentru întrunire și întocmește un plan operațional care va explica modul în care va fi implementat planul strategic și, în general, cum va fi abordată întrunirea;
- Identifică obiectivele de asigurare a ordinii (pe baza intențiilor strategice) și identifică opțiunile operaționale; pregătește briefing-urile (ședințele de informare/instruire) și desfășurarea personalului și găsește modalitatea de gestionare a resurselor în timpul evenimentului;

- Se consultă cu comandamentul strategic pentru a se asigura că planurile operaționale corespund intențiilor strategice;
- Înființează o structură de comandă, de la nivelul operațional până la bază;
- Asigură faptul că desfășurarea forțelor de poliție este proporțională cu întrunirea și cu amenințările (dacă acestea există), așa cum au fost ele indicate de serviciul operativ;
- Ține evidența deciziilor luate; și
- Pregătește o ședință de briefing (informare/instruire) pentru nivelul operațional și va explica intențiile strategice, precum și orice restricții ce au fost impuse de către planul strategic, planul operațional, inclusiv obiectivele acțiunii de asigurare a ordinii, precum și opțiunile operaționale disponibile.

Comandamentul tactic:

- Înțelege intențiile strategice și va implementa planul operațional;
- Controlează resursele desfășurate într-o anumită zonă geografică sau funcție; și
- Informează polițiștii aflați sub comanda sa cu privire la intențiile strategice și planul operațional.

ÎN TIMPUL întrunirii

Comandamentul strategic:

- Monitorizează evenimentul și menține o vedere de ansamblu asupra operațiunii;
- Revizuieste intențiile strategice atunci când este necesar;
- Coordonează cu comandantul operațional;
- Ține evidența deciziilor luate; și
- Menține legătura cu părțile interesate, inclusiv cu organizatorii.

Comandamentul operațional:

- Facilitează evenimentul;
- Revizuieste și, atunci când este necesar, adaptează obiectivele și tacticile utilizate în acțiunea de asigurare a ordinii;
- Se asigură că comandanții tactici se conformează intențiilor strategice și planului operațional;
- Monitorizează bunăstarea polițiștilor desfășurați pe teren;
- Ține evidența deciziilor luate;
- Se asigură că orice incident infracțional este sau va fi investigat;
- Se asigură că informațiile relevante sunt transmise comandamentului strategic; și
- Se asigură că informațiile sunt transmise echipei de comandă tactică.

Comandamentul tactic:

- Supraveghează forțele de ordine;

- Își asumă răspunderea pentru comportamentul forțelor de ordine aflate sub comanda sa;
- Raportează orice utilizare a forței cât de curând posibil;
- Asigură faptul că toate probele infracționale, inclusiv cele referitoare la abaterile comportamentale ale forțelor de ordine, sunt obținute, păstrate și transmise în mod corespunzător unei echipe de investigații;
- Ia decizii în cadrul sferei sale de responsabilitate, inclusiv va permite sau refuza utilizarea anumitor tactici polițienești;
- Se asigură că informațiile relevante sunt transmise comandamentului operațional;
- Se asigură că informațiile relevante sunt transmise forțelor de ordine desfășurate; și
- Monitorizează bunăstarea forțelor de ordine aflate sub comanda lor.

DUPĂ întrunire

Comandamentul strategic:

- Asigură desfășurarea corespunzătoare a ședințelor de debriefing (raportare/discuție post-eveniment);
- Colectează informațiile de la comandamentul operațional;
- Pregătește și întocmește un raport cu lecțiile învățate;
- Asigură întocmirea evidențelor privind orice decizie strategică;
- Aprobă raportul operațional.

Comandamentul operațional:

- Culege informații de la ședințele de debriefing (raportare/interogare post-eveniment) organizate de comandamentul tactic;
- Colectează toate informațiile de la comandamentul tactic și transmite aceste informații comandamentului strategic;
- Asigură faptul că se ține evidența cronologiei evenimentului, desfășurării poliției, incidentelor și acțiunilor;
- Asigură faptul că se ține evidența deciziilor relevante; și
- Aprobă raportul comandamentului tactic.

Comandamentul tactic:

- Conduce debriefing-ul (raportarea/discuția post-eveniment) cu polițiștii implicați în operațiune;
- Adună rezultatele ședințelor de debriefing, inclusiv acelea ale persoanelor relevante și le transmite comandamentului operațional;
- Se asigură că tot personalul aflat sub comanda sa completează documente pentru ținerea evidenței, apoi le verifică și contrasemnează;
- Ține evidența deciziilor luate; și
- Asigură îngrijire post-eveniment polițiștilor care au nevoie.

BIBLIOGRAFIE ȘI LINK-URI UTILE:

Resurse tipărite:

"Policing Assemblies", Amnesty International, 2013,

https://www.amnesty.nl/sites/default/files/ainl_phrp_short_paper_policing_assemblies.pdf>.

"Manual of Guidance on Keeping the Peace", Association of Chief Police (ACPO), 2010,

<http://www.acpo.police.uk/ProfessionalPractice/UniformedOperations.aspx>>.

Alexander E. Berlonghi, "Understanding and planning for different spectator crowds", *Safety Science*, Vol. 18, No. 4, 1995, pp. 239-247.

J. Bliss, C. Fallon, N. Headen, and R. Gaskins, "Crowd Reactions to Sublethal Weapons: Universal Triggers for Crowd Violence", *Proceedings of the Human Factors and Ergonomics Society Annual Meeting*, Vol. 48, 2004, pp. 243-254.

"European Police Code of Ethics", Council of Europe, 2001,

<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=223251>>.

"Understanding Crowd Behaviours Guidance and Lessons Identified", Emergency Planning College (Leeds: University of Leeds, 2009),

<https://www.gov.uk/government/publications/understanding-crowd-behaviours-documents>>.

"Egypt – Keeping Women Out: Sexual Violence Against Women in the Public Sphere", FIDH, 2014,

<http://www.fidh.org/en/north-africa-middle-east/egypt/15140-egypt-epidemic-of-sexual-violence-continues>>.

"Recommendations for Policing Political Manifestations in Europe", Godiac 2013,

<http://polisen.se/en/Languages/The-Swedish-Police/International-cooperation/Cooperation-in-Europe/The-Godiac-Project/>>.

"Field study Handbook", Godiac, 2013,

http://polisen.se/PageFiles/321996/Field_study_Handbook_2013.pdf>.

"Adapting to Protest", Her Majesty's Inspector of Constabulary, 2009,

<http://www.hmic.gov.uk/publication/adapting-to-protest/>>.

- "Adapting to Protest – Nurturing the British Model of Policing",
Her Majesty's Inspector of Constabulary, 2010,
<<http://www.hmic.gov.uk/publication/adapting-to-protest-nurturing-the-british-model-of-policing/>>.
- J. Hoggett, and C. Stott, "Crowd psychology, public order police training and the policing of football crowds", *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, Vol.33 No: 2, 2010, pp. 218–235.
- "Demonstrating respect for rights? A human rights approach to policing protest",
Houses of Parliament, Human Rights Joint Committee, 2009,
<<http://www.publications.parliament.uk/pa/jt200809/jtselect/jtrights/47/4702.htm>>.
- K. Lansing, *The Rite of Return: Coming Back from Duty-Induced PTSD*
(USA: High Ground Press, 2012).
- T.D. Madensen, and J.Knutsson, *Preventing Crowd Violence*
(Lynne Rienner, Boulder, Colorado, 2011).
- "Handling of the Media during political demonstrations,
Observations and recommendations", OSCE Special Report, 2007,
<<http://www.osce.org/fom/25744>>.
- "Guidebook on Democratic Policing by the Senior Police Adviser to the OSCE
Secretary General", OSCE, SPMU Publication Series Vol.1, 2nd edition, 2008,
<<http://www.osce.org/spmu/23804>>.
- "Guidelines on Freedom of Peaceful Assembly" (2nd edition),
OSCE ODIHR & Venice Commission, 2010,
<<http://www.osce.org/odihhr/73405>>.
- "Handbook on Monitoring Freedom of Peaceful Assembly", OSCE ODIHR, 2011,
<<http://www.osce.org/odihhr/82979>>.
- "Guidelines on Protection of Human Rights Defenders", OSCE ODIHR, 2014,
<<http://www.osce.org/odihhr/119633>>.
- S. Reicher, *The psychology of crowd dynamics*, in M.A. Hogg and
R.S. Tindale (eds.), *Blackwell handbook of social psychology:
Group processes*,. (Oxford: Blackwell., 2001).

S. Reicher, C. Stott, J. Drury, O. Adang, P. Cronin, and A. Livingstone, "Knowledge Based Public Order Policing: Principles and Practice", *Policing*, Vol. 1, No. 4, 2007, pp. 403-415.

S. Reicher, C. Stott, P. Cronin, & O. Adang, "An integrated approach to crowd psychology and public order policing", *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 2004, pp. 558-572.

Roberts, and T. Garton Ash (eds.), *Civil Resistance & Power Politics: The Experience of Non-Violent Action from Gandhi to the Present Day* (Oxford: Oxford University Press, 2011).

C. Stott, & O. Adang, *Understanding and managing risk. Policing football matches with an international dimension in the European Union*, (UK: Bavnepanke Press, Slagelse, 2009).

"Dialogue Police: Experiences, Observations and Opportunities", Swedish National Policing Board, 2010, <<http://polisen.se/en/Languages/Service/Publications/Hallare/Dialogue-Police/>>.

"Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners", United Nations, 1977, <<http://www.refworld.org/docid/3ae6b36e8.html>>.

"Code of Conduct for Law Enforcement Officials", United Nations, 1979, <<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/LawEnforcementOfficials.aspx>>.

"Basic principles on the use of force and firearms by law enforcement officials", United Nations, 1990, <<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/UseOfForceAndFirearms.aspx>>.

"Authority, Command and Control in United Nations Peacekeeping Operations", United Nations, Policy, Department of Peacekeeping Operations/Department of Field Support, Ref. 2008.4, February 2008, <<http://www.peacekeepingbestpractices.unlb.org/PBPS/Library/Authority,%20Command%20and%20Control%20in%20UN%20PKOs%20FINAL%20SIGNED%2015%20Feb%2008.pdf>>.

"Formed Police Units in United Nations Peacekeeping Operations, Policy (Revised)", United Nations, Department of Peacekeeping Operations/ Department of Field Support, Ref. 2009, 32, 2009, <http://www.un.org/en/peacekeeping/sites/police/documents/formed_police_unit_policy_032010.pdf>.

Resurse online

Organizație	Website
American Civil Liberties Union (n.t. Uniunea Americană pentru Libertăți Civile)	www.aclu.org
Amnesty International	www.amnesty.org
Article 19 (Articolul 19)	www.article19.org
Association of Chief Police Officers (UK) (n.t. Asociația Șefilor de Poliție – Regatul Unit)	www.acpo.police.uk
Canadian Civil Liberties Association (n.t. Asociația Libertăților Civile din Canada)	www.ccla.org
Commonwealth Human Rights Initiative (n.t. Inițiativa pentru Drepturile Omului în Commonwealth)	www.humanrightsinitiative.org
Consiliul Europei	www.coe.int
Curtea Europeană a Drepturilor Omului	www.echr.coe.int
Curtea Penală Internațională	www.un.org/law/icc/index
Federation Internationale des Ligues des Droits de l’Homme (FIDH)	www.fidh.org/en
Human Rights Watch	www.hrw.org
International Association of Chiefs of Police (n.t. Asociația Internațională a Șefilor de Poliție)	www.theiacp.org
International Federation of Red Cross (n.t. Federația Internațională a Crucii Roșii)	www.ifrc.org
Office for Democratic Institutions and Human Rights (n.t. Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului)	www.osce.org/odihr
Organizația Națiunilor Unite	www.un.org
Organization for Security and Co-operation in Europe (Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa)	www.osce.org
Organization of American States (n.t. Organizația Statelor Americane)	www.oas.org
UN’s Official Document System (n.t. ONU – Sistemul oficial al documentelor)	www.documents.un.org